KAPALI OFİSLERİN KULLANIM SÜRECİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ: G.Ü.M.M.F. ÖĞRETİM ELEMANLARI BLOĞU ÖRNEĞİ

Fatma Sanem İNCE

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FENBİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak 2006
ANKARA

Fatma Sanem İNCE tarafından hazırlanan KAPALI OFİSLERİN KULLANIM SÜRECİNDE DEĞERLENDİRMESİ: G.Ü.M.M.F. ÖĞRETİM ELEMANLARI BLOĞU ÖRNEĞİ adlı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Pınar DİNÇ
Tez Yöneticisi

Bu çalışma jürimiz tarafından Mimarlık Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. A. Tanju GÜLTEKİN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nuray BAYRAKTAR

Üye : Yrd. Doç. Dr. Pınar DİNÇ

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez yazım kuralarına uygundur.

KAPALI OFİSLERİN KULLANIM SÜRECİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ: G.Ü.M.M.F. ÖĞRETİM ELEMANLARI BLOĞU ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Fatma Sanem İNCE

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ocak 2006

ÖZET

Bu çalışma, akademik ortamlarda yer alan kapalı ofislerden duyulan memnuniyetin artırılmasına yöneliktir. Kurgu olarak Bilgi Bazlı ve Değerler Bazlı Programlama yaklaşımlarının ara kesitinde yer almaktadır. Bu çerçevede, Kullanım Sürecinde Değerlendirme (KSD) yaklaşımın içeren bir model oluşturulmuş ve bir örnek çevrede uygulanmıştır. Model, ofis yapılarına yönelik güncel bilimsel araştırmalar, KSD, çevre davranış araştırmaları ve mimari programlama disiplinlerine yönelik teorik ve uygulamalı alan okumaları çerçevesinde kurgulanmıştır. Modelde, kapalı ofisler (1) teknik , (2) mekan kullanımına yönelik ve (3) kullanıcı duygu durumuna yönelik performansların bir bileşkesi olarak ele alınmıştır. Alan çalışması için G.Ü.M.M.F. – Öğretim Elemanları Bloğu seçilmiş ve 170 kişi ile anket saptama çalışması yapılmıştır. Bulgular, performanslar arasındaki başarı sıralamasının duygu durum, mekan kullanımı ve teknik performanslar şeklinde olduğunu göstermiştir.Bulgular ışığında, akademik kapalı ofisler için programlama önerileri geliştirilmiştir.

Bilim Kodu : 802
Anahtar Kelimeler: mimari programlama, kullanın sürecinde değerlendirme, ofisler
Sayfa Adedi : 127
Tez Yöneticisi : Yrd.Doç. Dr. Pınar DİNÇ

POST – OCCUPANCY EVALUATION OF CLOSED OFFICES: SPECIMEN OF G.U.F.E.A. ACADEMIC STAFF BUILDING

(M.Sc.Thesis)

Fatma Sanem INCE

GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
January 2006

ABSTRACT

This study focuses on maximizing user satisfaction from closed office units that take place in academic environments. Knowledge Based and Value Based architectural programming approaches shape the structure of this study. In this frame, a post – occpancy evaluation – based model was established and applied in a setting. The model was formed due to the readings in theory and implementations in recent scientific research regarding office environments, POE, Environment & Behavior Studies and architectural programming. Closed office enviroments are considered under three headings which are; (1) technical issues (2) spatial use and (3) behavioral aspects. G.U.F.E.A. Academic Staff Building was focused for the application of POE, a questionnaire testing spatial satisfaction was applied to 170 academic staff. Findings indicate that behavioral aspects were the least one besides that all three performances were assessed as highly satisfying by users. The study recommends criteria for future programming studies.

Sience Code : 802
Key Words : architectural programming, post- occupancy evaluation, closed offices
Page Number : 127
Adviser : Ast. Prof. Dr. Pınar DINC

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Hocam Yrd. Doç. Dr. Pınar DİNÇ' e, anket çalışmasındaki değerli katkılarından dolayı Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Öğretim elemanlarına ve maddi manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan çok değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET……...iii

ABSTRACT…….……...iv

TEŞEKKÜR……..v

İÇİNDEKİLER……...…….……vi

ÇİZELGELERİN LİSTESİ……...…viii

ŞEKİLLERİN LİSTESİ…….…...x

RESİMLERİN LİSTESİ…….xii

SİMGELER VE KISALTMALAR…….…….....xiii

1. GİRİŞ……1

2. ÇALIŞMAYA TEMEL OLAN DİSİPLİN, YAKLAŞIM, BİNA TİPİ BİLGİLERİ VE GÜNCEL BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ……...…..……..5

2.1. Kullanım Sürecinde Değerlendirme (KSD)Yaklaşımı……...……...5

2.2. Mimari Programlama …….. …….. …….…7

2.2.1.Mimarlıkta programlama; bilgi ve değer bazlı programlama yaklaşımları…….…….……....9

2.3. Çevre Davranış Araştırmaları……..……13

2.4. Ofis Yapıları…….18

2.4.1. Kapalı (hücresel) ofis…….……19

2.4.2. Diğer ofis plan tipleri…….…….……...22

2.5. Ofisler Üzerine Güncel ve Bilimsel Çalışmalar …….....26

2.5.1. Ulusal bilimsel çalışmalar…….…….…...26

2.5.2. Uluslararası bilimsel çalışmalar……..……..31

2.6. Ofislere Yönelik Yeni Bir Tür Araştırmanın Gerekliliği - Yeni Türün Özellikleri ……..……35

3. ALAN ÇALIŞMASI……..……..37

3.1. Alan Çalışmasının Bina Tipi ve Fiziksel Çevre Verileri Bağlamında Tanımlanması ……..38

3.2. Alan Çalışmasında Fiziksel Çevre Verileri- G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları Bloğu……..…….38

3 .3. Alan Çalışmasının Kuramsal / Teorik Altyapı……...46

3.3.1.Teknik performans konuları……..……..…50

3.3.2.Mekan kullanımına yönelik konular……..……...51

3.3.3.Mekan kullanıcılarının duygu durumu ilişkisine yönelik konular…….…..……52

3.4. Alan Çalışmasında Uygulanan Anket ve Saptama Formlarının Oluşturulması……..54

3.5. Alan Çalışmasında Analiz ve Değerlendirme …...……56

3.5.1. Alan çalışması analiz yöntemi…….…..……...56

3.5.2. Katılımcı özelliklerinin analizi …….……...58

3.5.3. Teknik performansa yönelik memnuniyet ……..…….……62

3.5.4. Mekan kullanımına yönelik memnuniyet ……..…….……67

3.5.5. Mekan –kullanıcı duygu durum ilişkisi…….…..74

3.5.6.Teknik performans, mekan kullanımı ve mekan kullanıcıların duygu durumu ilişkisine yönelik genel sonuçları……..…….….96

4 .SONUÇLAR……...……..101

KAYNAKLAR ……104
EKLER …….…….……..107
EK-1. Anket Formu....……..108
EK-2. Kat Planları …..……120
ÖZGEÇMİŞ……..127

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. İnsan gereksinimlerine karşılık gelen psiko sosyal –kültürel kavramlar ……...14

Çizelge 2.2. KSD,ÇDA ve mimari programlama disiplinleri.....17

Çizelge 3.1. Unvana göre ankete katılım dağılımı…….…….....58

Çizelge 3.2. Katılımcıların bölümlere göre dağılımı ……..…...58

Çizelge 3.3. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı …….....59

Çizelge 3.4. Teknik performans değerleri ve cepheler…….....62

Çizelge 3.5. Teknik performans değerleri…..……....66

Çizelge 3.6. Mekansal konfor değerleri…….....68

Çizelge 3.7. Mekansal konfor duyulan memnuniyet unvan ilişkisi anova analizi..…….……...68

Çizelge 3.8. Mekansal konfor oda tipi ilişkisi anova analizi…..…….……....69

Çizelge 3.9. Mekansal konfor ofis kullanım süresi ilişkisi anova analizi…… ..….69

Çizelge 3.10. Ofislerde eylem ve yoğunlukları …….....70

Çizelge 3.11. Ofislerde eylem ve yoğunlukları unvan anova analizi……..…….71

Çizelge 3.12. Ofislerde eylem ve yoğunlukları - unvan mean tablosu..……....71

Çizelge 3.13. Ofislerde eylem ve yoğunlukları bölüm anova analizi……..…..72

Çizelge 3.14. Ofislerde eylem ve yoğunlukları bölüm mean tablosu…...……....72

Çizelge 3.15. Ofislerin diğer birimlere erişilebilirlik değerleri……...……...73

Çizelge 3.16. Ofiste çalışma durumunda duygu durumu değerleri.……...74

Çizelge 3.17. Ofiste çalışma durumunda duygu durumu cephe, ilişkisi anova analizi…….…….....75

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 3.18. Ofiste çalışma durumunda duygu durumu oda tipi ilişkisi anova analizi……..…….....76

Çizelge 3.19. Ofiste çalışma durumunda duygu durumu değişiklik ilişkisi anova analizi ….…….…….....76

Çizelge 3.20. Ofisteki kişisel eşyalar ve cinsiyet ilişkisi anova analizi……..…..79

Çizelge 3.21. Bölümlerde kalıcı değişiklik yapma oranları……....82

Çizelge 3.22. Kalıcı değişiklik –bölüm chi-square testi …….…...82

Çizelge 3.23. Kalıcı değişiklik yapma - unvan ilişkisi…….…....83

Çizelge 3.24. Kalıcı değişiklik yapma - unvan chi- square testi……...83

Çizelge 3.25. Yerleşim düzeni değişiminin bölümlere göre dağılımı……....84

Çizelge 3.26. Yerleşim düzeni değişiminin cinsiyete göre dağılımı…….....85

Çizelge 3.27. Ofislerin fonksiyona yönelik imge değerleri……..…....87

Çizelge 3.28. Ofislerin estetik imge değerleri…..…….....87

Çizelge 3.29. Ofislerin davranışsal imge değerleri….……...…....88

Çizelge 3.30. Ofislerin imge anlam – bölüm ilişkisi anova analizi……....90

Çizelge 3.31. Ofislerde imge anlam ve değişiklik anova analizi…….....91

Çizelge 3.32. Bölüm içi sosyal etkileşim indeksi……...93

Çizelge 3.33. Bölümler arası sosyal etkileşim indeksi……...94

Çizelge 3.34. Sosyal iletişimsizliğin nedenleri…….....94

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. Maslow' un insan gereksinimleri hiyerarşisi……..14

Şekil 2.2. G.Ü.M.M.F akademisyen ofis bloğu kat planı……..…….19

Şekil 2.3. Kapalı plan şemalı ofislerin mekansal gelişimi……..…....19

Şekil 2.4. Kapalı ofis ve koridor ilişkisi …….…....20

Şekil 2.5. G.Ü.M.M.F akademisyen ofis bloğu çekirdek dağılımı……21

Şekil 2.6. Açık planlı ofis …….....23

Şekil 2.7. Serbest düzenli ofisler …….…...24

Şekil 2.8. Adaptasyon Ofisler ……..…….....25

Şekil 3.1. G.Ü.M.M.F yerleşim planı ……...…….…….....39

Şekil 3.2. G.Ü.M.M.F. kat yerleşim planı…….…….…....40

Şekil 3.3. Bina içinde bölümlerin yerleşimi ……...40

Şekil 3.4. Ofis tip planları…….…….....45

Şekil 3.5. Tip oda planlarının kat içindeki konumu……....46

Şekil 3.6. Çalışmanın modeli…….....47

Şekil 3.7. Katılımcıların yaş grubuna dağılımı……...59

Şekil 3.8. Katılımcıların kurumda çalışma süresine göre dağılımı……....60

Şekil 3.9. Katılımcıların ofis kullanım süresine göre dağılımı…….....60

Şekil 3.10. Katılımcı ofislerinin cephelere göre dağılımı…….…….....61

Şekil 3.11. Sıcaklıktan duyulan memnuniyetin cephelerdeki dağılımı……...63

Şekil 3.12. Cephelerin havalandırma performansları…….....64

Şekil 3.13. Aydınlatma performansları……...……...65

Şekil **Sayfa**

Şekil 3.14. Gürültü kontrolü…….....65

Şekil 3.15. Ofis donatım elemanları……...77

Şekil 3.16. Ofis kişisel eşyalar…….....78

Şekil 3.17. Kalıcı değişiklik yapma dağılımı…….....80

Şekil 3.18. Kalıcı değişiklik türleri……...…….....81

Şekil 3.19. Kalıcı değişiklik istenilen türleri…….....83

Şekil 3.20. Ofis yerleşim krokileri..……...….....86

Şekil 3.21. Ofise konumlanma stratejisi…….....87

Şekil 3.22. Kapı konumları ve dağılımları…….....93

Şekil 3.23. Çift koridor sistemi…….…….....95

Şekil 3.24. Algı ve yön bulma ……...96

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 3.1. G.Ü. M.M.F. İdari bloklar …….....39

Resim 3.2. G.Ü.M.M.F.cepheler……...…..42

Resim 3.3. G.Ü.M.M.F. cepheler …….....43

Resim 3.4. Ofislerde İlave donatılar ve yerleşimler…….…….……44

Resim 3.5. Ofis Kendileme örnekler I…….…….…....78

Resim 3.6. Ofis Kendileme örnekler II…….…….....79

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Simgeler	Açıklama
ÇDA	Çevre Davranış Araştırmaları
G.Ü.M.M.F.	Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi
KSD	Kullanım Sürecinde Değerlendirme
POE	Post- Occupancy Evaluation

1 . GİRİŞ

20. yy da bilim ve teknolojideki gelişmelerle birlikte insan gereksinimlerine verilen önemin artması, malzemeden kent boyutuna kadar tüm tasarım eylemlerine de yansımıştır. Bu gelişim ve değişimden ofis yapıları da etkilenmiştir.

Günümüzdeki ofis binalarının ilk örnekleri 19.yy da ortaya çıkmıştır. 1844'te mors alfabesi, 1866'da daktilo ve 1874'te telefonun icadıyla birlikte ofisler evlerin bir parçası olmaktan çıkmış ve ayrı bağımsız binalara dönüşmüştür. Bu dönüşümde ilk uygulamalar kapalı (hücre tipi ya da geleneksel) olarak adlandırılan ofisler olmuştur. Bu çalışmada kapalı ofis tanımı kullanılmıştır. Kapalı ofislerde mekanlar organizasyon yapısına göre bölümlere ayrılmış ve yan yana bir çok mekandan oluşmuştur. Ofisler bazen tek, çift ya da üçlü koridor sistemleriyle birbirine bağlanmıştır (Aluçlu, 2000) .

1950'li yıllarda kapalı ofislerdeki bölücü duvarlar kaldırılıp büyük mekanlar elde edilmiştir. Duvarların kalkmasıyla bölücü görevi çiçeklere ve panellere yüklenmiştir. Açık ofis olarak tanımlanan sistemde tüm çalışanlar aynı mekanı paylaşmışlardır. Açık sistemde iş akışı olumsuz etkilenmiştir. 1960'lı yıllarda organizasyonel düzenlemeye gidilmiş, ofislerde iş akışını dikkate alan yerleşim planına geçilmiştir. Serbest düzenli ofis; açık ofislerin iş akışına ve grup çalışmalarına göre düzenlenmesiyle elde edilmiştir. Bu sistem bilgisayar çağına kadar devam etmiştir.

Son 20-25 yıldır bilgisayar ve diğer teknolojik gelişimlerle birlikte kapalı, açık ve serbest düzenli ofisler dışında yeni alternatifler geliştirilmiştir.Ofisler bütün gün mesainin geçirildiği mekanlar yerine belli sürelerde kullanılan (otelleme, serbest adres) mekanlara dönüşmüştür. Hatta bazı sektörlerde (medya v.b.) bilgisayar teknolojisi ile dışarıdan çalışmaların yürütüldüğü sanal ofis, uydu ofis, ev- ofis gibi yeni kavramlar ortaya çıkmıştır.

Sanayi devrimi sonrası, fabrika benzeri ofislerden günümüzdeki akıllı olarak tanımlanan ofislere uzanan süreçte sadece mimaride değil bir çok alanda (psikoloji, sosyoloji, mekanik, ergonomi v.b.) yapılan insanı değer alan çalışmalar sonucunda ofisler günümüzdeki halini almıştır.

1960'lı yıllarda çevre davranış araştırmaları ve tasarımın ilişkilendirilmesi sonucunda, kullanıcı memnuniyeti kavramı ortaya çıkmış ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Günümüzde KSD (Kullanım Sürecinde Değerlendirme / Post-Occupancy Evaluation (POE) tasarım öncesi, sonrası, inşa ve kullanım aşamalarının bütünlüğünü sağlayan dinamik bir yöntemdir. KSD; teknik performans, fonksiyonel performans ve davranışsal performans ölçümlerini kapsayan bir değerlendirme yaklaşımıdır. Bu üç performans çerçevesinde kullanıcı memnuniyeti saptanır. KSD' nin iki temel amacı vardır:

1- Mevcut bir yapının performanslarını ölçmek ve değerlendirmek
2- Gelecekte yapılacak tasarımlar için gerekli performans değerlerini tanımlamaktır.

Bu çalışma, akademik ortamda yer alan kapalı plan şemalı ofislerin, KSD yaklaşımı ile, kullanıcı memnuniyeti bağlamında değerlendirilmesini konu almaktadır. Amaç; memnuniyeti oluşturan ve değerlendirmeye temel olacak belli başlı değer alanlarının bir model çerçevesinde ortaya konmasıdır. Kapalı ofis birimlerinin kendilerinin ve yan yana gelmelerinden oluşan bir düzenin, akademik bir yaşantının hangi gerekliliklerine cevap vermesi gerektiği, bu gerekliliklerin kullanıcı üzerinden ölçülmesi, ofis yapıları, KSD ve programlama disiplini okumalarından yola çıkılarak bir model haline getirilmiş ve G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğunda uygulanmıştır. Uygulamada KSD yöntemlerinden yerinde saptama (gözlem) ve anket kullanılmıştır.

Bu bağlamda çalışma dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde (giriş) tezin konusu, kapsamı, amacı ve uygulanacak yöntem hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde, Kullanım Sürecinde Değerlendirme yaklaşımı tanım, amaçlar, faydalar, süreçler, yöntem ve konular bağlamında kısaca tanıtılmış; mimari programlama tanımlar ve yaklaşımlar bağlamında ele alınarak, günümüz programlama anlayışının parçaları olan değer ve bilgi bazlı programlama yaklaşımlarına detaylı olarak yer verilmiş ve KSD ile olan konu ortaklıkları belirtilmiş; ofis yapılarının tanım tür / çeşitleri, tezin inceleme konusu olan kapalı ofisler çerçevesinde ele alınmış ve son olarak da kavramsal olarak incelenmiş bulunan tüm bu alanların (KSD, ofisler, programlama) bugünün bilimsel alanında nasıl ele alındığını aydınlatmak amacıyla ülkemizde yapılmış olan y. lisans ve doktora tez çalışmalarıyla, uluslararası periyodiklerde yayınlanmış makaleler incelenmiştir. Söz konusu çalışmaların yöntem ve bulguları, bu çalışmanın yönteminin belirlenmesinde girdi olmuştur. Yeni ve güncel bir çalışmanın yapıtaşlarının neler olması gerektiği, bu çalışmaların detaylı incelenmeleri sonucunda belirginlik kazanmıştır.

Üçüncü bölümde ise alan çalışması yapılan G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları bloğuna ilişkin fiziksel çevre verileri ifade edilmiştir. Daha sonra alan çalışmasının kuramsal ve teorik alt yapısı oluşturulmuştur. Bu alt yapının oluşumunda ofisler, programlama ve KSD ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Konu ve kavramaların yer aldığı kaynaklar dışında bu üç kavramla ilişkili örnek çalışmalar (y.lisans tezi, doktora tezi ve bilimsel yayımlarda yer almış makaleler) incelenmiştir. KSD nin yapıdan yapıya değişen ve gelişen yapısal özelliği ışığında Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Öğretim Elemanları Ofis Bloğuna özel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu çalışmanın işleyişi bir model ile ifade edilmiştir. Model kapsamında bir alan çalışması yapılmıştır. Alan çalışması, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü dışında 7 bölümden 170 akademisyenle gerçekleştirilen ve 1 ay süren bir anket çalışması ile uygulanmıştır. Bilgisayar Mühendisliği Bölümü kurulum aşamasında olduğu için kapsam dışı bırakılmıştır. Anket 01/06/2004 ile 30/06/2004 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Süreç derslerin bittiği dönem sonu olup, sınav dönemi ve izin kullanımının başlangıcını da içine almaktadır. Üçüncü bölümün sonunda ankete ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Dördüncü ve son bölümde; bu çalışmanın yapılma amacı, çalışma kapsamında kurgulanan model ve modelin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Uygulanan model; ön çalışma, alan çalışması ve ard çalışma biçiminde üç bölümden meydana gelmiştir. Ard çalışma çerçevesindeki çıkarımlarda KSD ye bağlı olarak mevcut binanın iyileştirilmesiyle ilgili önerilere yer verilmiştir. Ayrıca mimari programlamaya yönelik olarak da gelecekte yapılacak benzer binalar için yorumlar yapılmıştır.

İncelediğimiz G.Ü.M.M.F. Öğretim elemanları ofis bloğunun tüm performans konuları bağlamda bakıldığında bazı aksaklıklar olmasına rağmen performans gerekliliklerini yerine getirdiği saptanmıştır.

2. ÇALIŞMAYA TEMEL OLAN DİSİPLİN, YAKLAŞIM, BİNA TİPİ BİLGİLERİ VE GÜNCEL BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde öncelikle KSD ve kullanım alanı olan mimari programlama yaklaşımları hakkında bilgi verilecektir, ardından ofislere genel bir giriş yapılarak kapalı plan şemalı ofislere açılım yapılacaktır. Sonrasında bu iki konuyu irdelemiş olan araştırmaların çeşitlilik gösteren yaklaşımları ifade edilerek bu çalışmanın farklılığını sağlayacak unsurların neler olabileceği tartışılacaktır.

2.1. Kullanım Sürecinde Değerlendirme (KSD) Yaklaşımı

KSD mevcut yapının performans değerleri ile olması gereken değerler arasındaki ilişkiyi saptayan ve bu sonuçları gelecekte inşa edilecek binalar için gereken kriterlere dönüştüren bir değerlendirme çalışmasıdır (Dinç,1999). KSD bina kullanıcılarına odaklandığından değerlendirme sonucu elde edilen veriler; incelenen binanın eksiklerinin giderilmesi ya da gelecekte yapılacak benzer fonksiyondaki binaların, kullanıcı taleplerine daha iyi cevap vermesini sağlamak üzere değerlendirilmektedir.

KSD' nin amaçları şunlardır:

* Geri dönüşümlerle (feedback) mevcut problemleri çözümlemek
* Mevcut binanın iyileştirmesini yapmak
* Binanın performansını ölçmek
* Gelecekte yapılacak bina için ihtiyaçları belirlemek
* Tasarım kriterlerine kaynaklık etmek (Preiser,Rabinowitz, White, 1998).

KSD' nin en temel amacı; örneklerden genele giderek, belirli konularda daha kapsamlı ve uygulamaya yönelik veriler toplamak şeklinde özetlenebilir. KSD bir süreç dahilinde gerçekleştiği için zamana göre değişim gösteren yararları da vardır. Kısa sürede; problemleri ve çözümleri tanımlar, kullanıcının yapıya olan ilgisini geliştirir, tasarımın anlaşılmasını sağlar. Orta süreli faydaları ise; binanın yeni

kullanım biçimlerine göre değişimini ve tasarımcı ile mal sahibinin bina performansı hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar. Uzun süreli faydaları ise; sonuçların diğer bina tasarımlarında girdi oluşturması, bina performans ölçümleri ile binaların uzun süreli gelişimini sağlamasıdır (Preiser,Rabinowitz, White, 1998).

KSD yöntemi değerlendirmeyi bina performans elemanlarına göre yapmaktadır. Performanslar; teknik, işlevsel ve davranışsal olmak üzere üç başlıkta değerlendirilir. Değerlendirme sonuçlarına göre elde edilen veriler, mimari programlarda kullanılan temel girdilerdir (Dinç,1999). Teknik performans; strüktür, yangına karşı dayanım, elektrik, dış duvarlar, çatılar, ince yapı, havalandırma, temizlik, akustik, aydınlatma gibi yaşamı rahat, güvenilir ve sağlıklı kılan konuları içerir. İşlevsel performans; insan faktörleri, (ergonomi, özürlülere uygunluk, fiziki ve psikolojik boyut) depolama, sirkülasyon, bölgeleme, iletişim, iş akışı, esneklik, değişim, kullanım ve özelleşme gibi konuları kapsar. Davranışsal performans ise; yakınlıklar ve bölgecilik, mahremiyet ve etkileşim, bina kullanımı, imge, anlam ve çevresel algı, çevresel bilgi ve yönlenme konularını içerir.
KSD araştırmaları; zaman, maliyet, kaynaklar, kapsam, yapma amacı bakımından üç tiptedir.

1- Gösterici KSD, kısa süreli değerlendirme çalışmalardır. Süre olarak 2-3 saatten 1-2 güne kadar olan değerlendirmelerdir. Literatür araştırması yapıldığı, performans konularının yeterliliğin belirlendiği, fotoğraflandığı ve yönetimin görüşünün alındığı çalışmalardır.

2- Araştırmacı KSD, Gösterici KSD' den daha kapsamlı ve uzun süreli çalışmalardır. Daha derin bir araştırmaya daha fazla maddi kaynağa ihtiyaç duyulan bu yöntemde analiz yöntemleri daha karmaşıktır. Elde edilen sonuçlar bakımından bilimsel niteliği fazladır.

3- Teşhis Edici KSD, büyük ölçekli projelerde kullanılır, fiziksel, çevresel ve davranışsal performans ölçümleri ilişkilendirilerek araştırmanın hedefi olan

performans kriterlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Bir yıl ve daha fazla zaman alan değerlendirme türleridir (Preiser,Rabinowitz, White, 1998).

KSD de kullanılan araştırma metotları; literatür araştırması, gözlem, görüşmeler, fotoğraflama, grup süreçleri, oyun oynama, günlükler ve zaman ölçümleri, durum çalışmaları, benzetmeler, soru formları ve anketler, deneyler, maketler, tasarım kayıtları, semantik fark olarak sayılabilir (Dinç, Onat,1998).

Değerlendirmelerin süreleri ve yöntemleri farklı olmasına rağmen tüm KSD türleri benzer bir süreçten geçer. Bunlar; planlama, yönetim ve uygulamadır (Dinç, 1999). Planlama; değerlendirmenin amacının, bina performanslarının, ölçüm yöntemlerinin işverenle birlikte saptandığı kullanıcı ve değerlendiricinin KSD' ye hazırlandığı aşamadır. Yönetim, değerlendirme için son hazırlıkların yapıldığı ve uygulamaya başlanıldığı aşamadır. Uygulama, bulguların bir rapor halinde sunulduğu, önerilerin ifade edildiği aşamadır.

Bu çalışmada , kapalı plan şemalı ofislerin kullanım sürecinde değerlendirilmelerine yönelik olarak, KSD ağırlıklı bir model kurgulanacak ve söz konusu model G.Ü.M.M.F. – Öğretim Elemanları Bloğunda anket ve yerinde saptama çalışmaları bağlamında uygulanacaktır.

2.2. Mimari Programlama

Program Yunanca pro; ön, grama; yazı kelimelerinden türeyen kavram, ön yazı, iş programı, ihtiyaç programı olarak tanımlanmıştır. Pena'ya göre program; eylemlerin, olayların ve direktiflerin sistematiğidir (Hershberger, 1999). Başka bir ifade ile, eylemlerin olayların ve direktiflerin saptanması, planlanması ve bir düzen içinde sıralanması olarak tanımlanabilir. Program bu bağlamda; yapılacak olan bir çalışmanın, nasıl yürütüleceğinin önceden belirlendiği, geleceğe yönelik kararların alındığı ve bunların belirli şartlar ve düzen içinde ifade edildiği bir disiplindir.

Programlama; Farbstein tarafından 1976 yılında çevre programlaması, Preiser tarafından 1978 yılında tesis programlaması ve Davis and Szigeti tarafından 1979 yılında fonksiyonel programlama gibi bir dizi aşamadan geçerek GSA' nın 1983 yılında yaptığı tanımlama ile mimari programlama halini almıştır. İlk çalışmalar kullanıcıların gereksinimleri yerine iş akışına ve tesisin gereksinimine cevap veren programlar biçiminde hazırlanmıştır. Zamanla bu çalışmaların iş yeri için yeterli olduğu düşünülse de mimarinin sadece binalardan ibaret olmadığı ve bu binaların kullanıcılarıyla bir bütün olduğunun anlaşılması bina programlaması biçiminde başlayan çalışmaların, mimari programlamaya dönüşmesini sağlamıştır. Bina programlamada amaç, işin işleyişi ve eylemlerin düzenlenmesidir. Fonksiyonel bir programlama yöntemi mimari kapsamındaki diğer unsurlardan form ve estetiğe yeterince değinmemiştir. Mimari Programlamada ise fonksiyon tek amaç değildir. Amaçlardan biridir. Fonksiyonunun yanında form, estetik ve ekonomi gibi konuları da kapsar. (Dinç,2002) Mimarlıkta programlamaya dönüşüm sürecinde; çevre davranış araştırmaları ve bu araştırmalarda kullanılan KSD nin etkisi önemli olmuştur. Çünkü KSD sonucunda elde edilen veriler mimari programlamada temel girdiler arasında yer almaktadır.

Mimari Programlamanın geçirdiği evrim üç bölümde irdelenmiştir. İlk aşama; çalışmaların bilimsel ve sistematik olduğu, problem tanımlarının yapıldığı listelerde ifade edildiği süreçtir. Bilimsel standartları temel alan araştırmaların kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamadığı görülmüştür.İkinci aşamada bilimsel verilere sosyolojik unsurlar ilave edilmiştir. Sistematik çalışmalar kullanıcıya ait değerlerle ilişkilendirilmeye başlanılmıştır.Bu süreçte tasarımcı ile programcının aynı kişi olması gerektiği savunulmuştur. Ve son süreç de; dinamik süreç olarak ifade edilmiştir. Bu süreçte; programlar, tasarım öncesi hazırlanan ihtiyaç listelerinin yerine tasarım öncesi, tasarım sürecinde ve kullanım sürecinde devam eden bir eyleme dönüşmüştür. Programlar bilimsel verilerin yanında kullanıcıya ait davranışsal verilere dayanan tek defalık özgün uygulamalara dönüşmüştür (Dinç,1999).

Bugün mimari programlama; insanların ve kurumların fonksiyonel, ekonomik, manevi ve simgesel olarak neye ihtiyaç duyduklarının araştırıldığı, planlandığı ve bir düzen içinde sıralandığı eylemler bütünüdür. Programlama projenin kavramsal temeli niteliğindedir. Program; müşteri, kullanıcı, mimar ve toplumun değerlerinin tanımlandığı, proje için gerekli bilgilerin verildiği ve ihtiyaçların ifade edildiği tasarım sürecinin bir aşamasıdır (Hershberger,1999) .

2.2.1. Mimarlıkta programlama; bilgi ve değer bazlı programlama yaklaşımları:

Geçmişten günümüze bir çok programlama yaklaşımı denenmiştir. Programlama yaklaşımlarıyla , mimari probleme ulaşmak amaçlanmıştır. Mimarlıkta programlama yaklaşımları; mimar, kullanıcı, yatırımcı, programcı arasında görüşmeler sonucunda ihtiyaçları içeren verileri kapsar.

Mimari programlama alanında ilk çalışmalar AIA(American Institute of Architects)' nın hazırladığı mal sahibi ve mimar arasında sonradan oluşabilecek problemlerin bertaraf edildiği, projeye ilişkin tanımların yapıldığı sözleşmelerdir. Bu sözleşmelerde gerekli mekanların çok kısa tipik listeleri ve bu mekanların alanları, boyutları ile müşteri, kullanıcı ya da toplumun değerlerinin kısa açıklamaları, binanın ne tür bir amaca hizmet ettiği, mekanlar arası ilişkileri ve mekanların gereklerini içerir (Hershberger,1999).

Tasarım Temelli Mimari Programlama Yaklaşımı; müşteri ve mimarın görüşmesine dayanan, müşterinin hazırladığı program çerçevesinde, mimarın oluşturduğu şemalardır. Programa ilişkin istekler genelde binanın formuna ilişkindir. Mimar, müşterinin taleplerini göz önünde tutarak tasarım yapar, yapılan görüşmelerde müşterinin istekleri ile tasarımın ne kadar örtüştüğü belirlenir. Tasarımda revizyonlar müşteri ile mimar uzlaşmaya varıncaya kadar devam eder (Hershberger,1999).

Uzlaşma Temelli (Matris) Programlama Yaklaşımında; program 4x5 bir matris olarak düşünülür. Dört satıra fonksiyon, form, ekonomi ve zaman yazılır. Beş sütuna da amaçlar, olgular, konsept, ihtiyaçlar ve problemler yazılır. Hazırlanan matris müşteri, mimar ve programcının bulunduğu grup tarafından çalışma oturumlarında tartışılır. Ortak bir fikre ulaşılıncaya dek çalışma oturumları devam eder (Hershberger,1999).

Konu Bazlı Mimari Programlama Yaklaşımı; tasarım kararlarının net bir şekilde tanımlandığı ve bir tasarım için tek defaya özgü potansiyelin açığa çıkarıldığı bir tekniktir. Tekillik, bir programın başarısında vazgeçilmez bir husustur (Duerk,1993). Duerk' in bilgi matrisi Pena' nın uzlaşma matrisine benzerlik gösterse de ilgi alanları bağlamında farklılık gösterir. Duerk programlamayı konular, olgular, değerler, performans gereklilikleri ve kavramlar başlıkları ile çalışmasını ifade etmiştir. Konular; sirkülasyon, mahremiyet, güvenlik, imge- imaj, kalıcılık, fiziki konfor, işitsel konfor, rahatlık, elverişlilik, ekonomi, enerji etkinlik, çevresel etki, esneklik, etkileşim, okunabilirlik, bakım, atmosfer, koku, kişileştirme, kaynak yönetimi, emniyet ve görsellik gibi alanları kapsar (Hershberger,1999). Çalışmanın özünde olgular konuları, konular değerleri oluştururlar. Oluşan değerlerden hedefler belirlenir. Hedefler performans gerekliliklerini ortaya çıkarır. Performans gerekliliklerinden tasarımdaki temel kavramlara ulaşılır (Dinç,2002).

Programlama disiplininin kendi içindeki gelişim çizgi içinde gelinen son nokta Bilgi Bazlı ve Değer Bazlı yaklaşımlardır. Her iki yaklaşımında, buraya kadar sıralan diğer yaklaşımlardan farkı, mimarlıkla ve onun kullanıcı gereksinimlerine dayanan davranışsal ve estetik boyutları ile ilgili olan yönüyle daha yakından ve bilimsel çerçevede ilişki kuruyor olmasıdır.

Bilgi bazlı mimari programlama yaklaşımı

Geleneksel ve standart yaklaşımların ötesinde Bilgi Temelli Mimari Programlama Yaklaşımında bilimsel araştırma yöntemlerinden yararlanılır. Bunlar; insan ve çevre

davranışları bağlamında literatür araştırması, görüşme, sistematik inceleme, gözlem, kontrollü görüşmeler (anket) ve istatistik analizlerdir. Büyük ölçekli projeler için kullanılır bilgi temin etmeye yönelik bir programlama yaklaşımıdır. Her yeni yapının, her yeni programın, kendine özgü bir bilgi alanı talep ettiği esasına dayanır (Hershberger,1999).

Değer bazlı mimari programlama yaklaşımı

Mimarinin geçmişten günümüze değerlerini incelediğimizde; sürekli değerlerin korunma, iyi yaşam, ve sanat olduğunu görürüz. Vitrivius ise sürekli değer olarak sağlamlık, fonksiyon ve güzelliği kabul eder. Oysa ki sürekli değerlerin yanında çağdaş değer alanlarının olduğu da belirlenmiştir. Hershberger Değer Bazlı Mimari Programlama Yaklaşımı ile değer alanlarını kapsamını genişletmiş ve sekiz başlık (insani, çevresel, kültürel, teknolojik, zamana ilişkin, ekonomik, estetik ve güvenlik konuları) üzerinde yaklaşımını kurgulamıştır (Hershberger,1999).

İnsani değerler; mimarinin resim ve heykelden farklı olarak, insana fayda sağlayan fiziksel, fizyolojik sosyal ve psikolojik ihtiyaçlara karşılık gelmektedir. *Çevresel değerler*; tasarımın gerçekleşmesi için insani verilerin yanında projenin uygulanacağı çevreye ilişkin yer, iklim, bağlam, ekonomik güç, atık gibi verileri de kapsamaktadır. *Kültürel değerlerle* insana ilişkin değer konular içi içe geçmiş durumdadır. İnsana ilişkin konuları bireylere indirgenmişken, kültürel konular toplumu ilgilendirmektedir. Tarihi, kurumsal, politik ve hukuki değerler bu kapsamda yer almaktadır. *Teknik değerler*; binanın yapım sürecindeki malzeme, sistemler, süreç, mevcut teknoloji gibi konuları kapsamaktadır. Bu konuların programlama esnasında detaylandırılmasıyla üretim aşamasında büyük kazanımlar sağlanmaktadır. *Zamansal değerler*; Duffy ve Brand' a göre (1990,1994) , zaman mimarideki yolların farklılaşma etkinliğine sahiptir. Burada farklı yollar zamana bağlı gelişim, değişim ya da kalıcılık biçiminde ifade edilmektedir. *Ekonomik değerler;* finans, yapım, işletme, bakım, programın dinamik bir süreci boyunca çok önemli bir yer tutmaktadır. Enerji ise günümüzde başka bir boyutu ile enerji etkin

binalar (akıllı binalar) bağlamında ele alınmaktadır. *Estetik Değerler* ; anlam form ve hacim gibi konuları kapsamaktadır. Binalar genellikle içinde barındırdığı eylem ve kullanıcının estetik tercihleri ve konumlandığı çevre içinde taşıdığı anlam ile var olmaktadırlar. *Güvenlik Değerleri;* teknik ve insani konuları güvenlik bağlamında ele alan konuları kapsamaktadır. Strüktüre ilişkin konuları (deprem güvenliği), yangın güvenliği, kişisel güvenlik konuları bu kapsamda yer almaktadır (Hershberger,1999).

Hershberger'in bilgi toplama yöntemleri de önceki programlama yaklaşımlarının derlemesi şeklindedir. Bilgi ve konu bazlı mimari programlama yaklaşımlarındaki literatür araştırması, görüşme, sistematik inceleme, gözlem, anket istatistik analizlerden yararlanır.

Hershberger'in geliştirdiği yaklaşım önceki programlama metotlarının özelliklerini taşımakla birlikte değerleri ele alış yönü ile farklılaşır. Hershberger' e göre mimari programlama; 1) Tasarım probleminin yapısını araştırır, işveren / kullanıcı değerleri, amaçları belirlenir, ve program ve tasarım bu amaç – değerlere göre oluşturulur. 2) Kullanıcı ve müşteriye ilişkin değer verilerine ulaşmada Bilgi Bazlı Programlama Yaklaşımının araştırma metotlarından yararlanılır. Bilgi bazlı programlama yaklaşımında amaç tanımı yapılmazken, değer bazlı yaklaşımda araştırmanın çerçevesi bellidir. 3) Değer kategorileri daha geniştir. Değerlerin önceliği projeden projeye değişim gösterir. " Program tasarımdır " ifadesinden de anlaşılacağı gibi program ve tasarım eş zamanlı yürütüldüğü için program tasarım fikirlerini de kapsar, bu bağlamda tasarımcının programdaki tasarım konularını iyi özümsemesi gerekir (Hershberger,1999).

Ayrıca program tasarımın gelişimine ilişkin verileri de içerir, diğer yaklaşımlarda sadece tasarım, problem tanımına yer verirken bu yaklaşımda her mekana ait özel koşullar belirlenir ve tanımlanır.

Hershberger' in programlama yaklaşımında amaç, iyi / kaliteli mimarlıktır. Kaliteli mimarlığa ulaşmak için değer konularını araç olarak kullanmaktadır. Kalite, müşteri memnuniyetine dayanan bir kavram olduğu için mimarlığa da müşteri ve kullanıcı memnuniyeti kavramlarını getirmiştir. Kullanıcı memnuniyetini ölçen bilimsel yöntemler mevcuttur. KSD kullanıcı memnuniyetini ölçen, programlara önemli veri sağlayan bir araştırma yöntemidir.

Mimari programlamanın kırk yıllık süreci göz önünde bulundurulduğunda ilk günden günümüze kullanıcının programa etkileri evrimsel olarak irdelendiğinde; kullanıcıların fikirlerinin daha çok önemsendiği görülmüştür. Programlama sürecinin sadece programcı ve müşterinin karar verdiği, tüm katılımcıların (program aktörleri; programcı, mimar, müşteri, kullanıcı) beraber yaptıkları oturumlarda tartışarak bir ortak nokta (değer) bulma çabası haline gelmiştir (Duerk,1993).

Bu çalışma tüm programlama yaklaşımlarının bugün ulaşmış oldukları son noktayı (kullanıcının da etkin bir aktör olarak sürece dahil olması) göz önüne alarak biçimlendirilmiştir. Bu çalışmada akademik personele ait değerler kapalı ofisler bağlamında Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Öğretim Elemanları Ofis Bloğu, örneğinde bilgi ve değer bazlı programlama yaklaşımları çerçevesinde KSD yöntemiyle analiz edilmiştir. Kapalı ofislerin akademisyenlerin ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verdiği araştırılmıştır.

2.3. Çevre Davranış Araştırmaları

Şengül Öymen Gür' e göre (1996) insan bir algı, biliş ve davranış mekanizmasıdır. Algı; duyulur çevreden bilgi edinme eylemi; biliş, yorumlama, belleğe gönderme yapma, duyumsama eylemi; davranış, amaç ve güdüler doğrultusunda algılara organizmanın devinim ve diğer tepkileri yoluyla verdiği yanıtlardır. Gür, (1996) başka bir tanımlamasında davranışı "insan ve çevresi arasındaki etkileşimlerin tümü" olarak ifade etmiştir.

İnsan davranışları gereksinimlerden doğar. İnsan gereksinimlerinden en zorunlusundan en seçkinine kadar olan sıralama Maslow tarafından 1943 yılında yapılmıştır.(Bkz.Şekil 2.1,Çizelge 2.1)

Şekil 2.1. Maslow' un İnsan Gereksinimleri Hiyerarşisi (Gür,1996)

Çevre davranış araştırmaları insan gereksinmelerinin tasarım kurallarına dönüştürülmesinde önemli yere sahip bir disiplindir (Gür,1996).

Çizelge 2.1. İnsan Gereksinimlerine Karşılık Gelen Psiko - Sosyal ve Kültürel Kavramlar (Gür,1996)

İnsan gereksinimleri Hiyerarşisi	Psiko- Sosyal ve Kültürel Tasarım Kavramları
Fizyolojik(biyolojik)	Barınma, konfor, soy sürdürme,süreklilik, kalıcılık, bağlamcılık
Güvenlik	Can- mal güvenliği, mahremiyet, kalabalıklık duygusunun önlenmesi, yanlızlık duygusunu önlenmesi, egemenlik alanının belirlenmesi, savunma, kolay yönlenme yol bulma
Ait Olma İsteği (Bağlama)	Sosyo - kültürel uygunluk, insan örgütlerine katılma, sosyalleşme,toplumsal etkileşimler kurma, "yer" ile özdeşleşme, toplumsal belleğe gönderme yapma simgesel değerler sahip çıkma
Saygınlık (prestij)	Kimlik- benlik, ayrıcalık, kendileme, birey sınıf veya gruba ait statü sembolleri, imgeleneblirlik, ayırıcı uyarılar, algılanabilirlik
Özgerçekleştirim (yetenekleri geliştirme)	Toplumsal örgütlerde görev alma, katılma, seçme özgürlüğü, üretme, esneklik, geliştirilebilirlik, dinamiklik, tamamlanmamışlık
Entellektüel, duygusal ve Estetik Doyum	Biçimsel estetik kavramların çeşitlenmesi, kompleksite, enerji ve canlıya olan duyarlılık geleceğin sorunlarına eğilme, toplumsal bilincin pekiştirilmesi, insan ve insanlığa yardım

Çizelge 2.1 de ki biçimde ifade edilen insan gereksinimleri mekan örgütlenmesi bağlamında ele alındığında ise bazı değişikliklere uğradığı görülmüştür. Gereksinimler mekan örgütlenmesine 6 paradigma biçiminde yansımıştır.Bunlar;

* Fiziksel Konfor
* Güvenlik
* İşlevsel Konfor (Görevsellik+Toplumsal Etkileşim)
* Plastik Değerler / Biçimsel Estetik
* Anlam / Simgesel Estetik
* Çevre Bilinci / Eğitsellik (Gür,1996)

Fiziksel konforun kapsamı; insan konfor eğrisinin içinde kalan ortam özelliklerinin sağlanması, sağlıklı yapı detaylarının tasarlanması ve uygulanması ve uygun malzeme seçimi biçiminde ifade edilmiştir.

Güvenlikte ise; statik dengenin sağlanması, doğal ve diğer afetlere karşı önlem alınması, istenmeyen insan ve hayvanlara karşı önlem alınması, istenmeyen iklimsel verilere karşı önlem alınması, sahip olma duygusunun oluşturulması – sorumluluk, özürlüler için engelsiz çevre koşullarının yerine getirilmesi, kalabalıklaşma, yalıtlanmışlık duygularının önlenmesi gibi konulara yer verilmiştir.

İşlevsel konfor kapsamında ise; binanın amacına göre insan ve etkilerinden kaynaklı mekan ve donatı boyutları ve aralıklarının sağlanması (rahatlık, ferahlık, yönelme, erişim), sosyo- kültürel mekan kullanma alışkanlıklarına uyum ve uygunluk, toplum birey ilişkilerinin düzenlenmesi (mahremiyet, kişisel mekan, egemenlik alanı, odaklar, kulisler), zaman içindeki değişimleri öngörme (esneklik, uyumlandırılabilirlik, değiştirilebilirlik, geliştirilebilirlik), olanaklılık ve katılım konuları yer almıştır.

Plastik değerler / biçimsel estetik; zaman aşımına uğramış (biçim, renk, doku, oran, ölçü, malzeme ve diğer algısal özellikleri ilgilendiren) konularda Gestalt ilkelerinin uygulanması, morfolojik kavramlar, semantik kurallar,algısal yenilik ve karmaşıklık ve özgünlük gibi konuları kapsamaktadır.

Anlam / simgesel estetik; bireysel gösterge ve simgelere olanak sağlama (kendileme öngörülerinin yapılması, kimlik, benlik algılanabilirlik, imgelenebilirlik), toplumsal gösterge ve simgelere yer verme – toplumsal belleğe gönderme yapma, çağını yansıtma, mevcut fiziksel ve kavramsal bağlamla bütünleşme, iletilmek istenen anlama uygun biçim, malzeme doku ve renk seçimini sağlanma gibi konuları içermektedir.

Çevre bilinci / eğitsellik; tükenmez enerji kaynaklarına yönelim, doğadan yararlanma (organik), canlı- çevre dengesinin korunması (ekolojik), çevrenin kirlenmesini en aza indirgeyecek tutumların belirlenmesi (organik + ekolojik), bölgesel /toplumsal duyarlılık , eğitsellik- yeni modeller öğrenme, istemlilik / katılım konularını kapsamaktadır (Gür,1996).

Çizelge 2.2 de mimari programlama , çevre davranış araştırmaları ve KSD ye ilişkin konular karşılaştırmalı bir biçimde ifade edilmiştir. Bu çalışmaya ilişkin konular kapalı ofisler bağlamında ve G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları ofis bloğu özelinde Çizelge 2.2 deki başlıklardan saptanmıştır.

Çizelge 2.2. KSD,ÇDA ve Mimari Programlama Disiplinleri (Dinç,2002; Gür,1996; Çakın,1990; Pultar,2004; Rappoport,2004)

KAPALI PLANŞEMALI OFİS	KSD						
	Teknik Konular	Yangın Güvenliği	Strüktür, Çatı	Temizlik, Isıtma	Havalandırma	Dış duvarlar	Akustik- Aydınlatma	Enerji Çevresel Kontrol
	İşlevsel Konular	İnsan Faktörleri	Depolama	Sirkülasyon	İş Akışı	Esneklik, Değişim	Kullanım ve özelleşme	Bölgeleme ,İletişim
	Davranışsal Konular	Yakınlıklar	Mahremiyet	Etkileşim	İmge Çevresel Alg	Bina Kullanımı	Çevresel oryantasyon	Bölgecilik
	Mimari Programlama							
	İnsani Değerler	Sosyal	Fiziksel	Fizyolojik	Psikolojik			
	Çevresel Değerler	Yer	İklim	Bağlam	Ekonomik Güç	Atık		
	Kültürel Değerler	Tarihi	Kurumsal	Politik	Hukuk			
	Teknik Değerler	Malzeme	Sistemler	Süreç	Mevcut Teknoloji			
	Zamansal Değerler	Gelişim	Değişim	Kalıcılık	Devamlılık			
	Ekonomik Değerler	Finans	Yapım	İşletme	Bakım	Enerji		
	Estetik Değerler	Form	Hacim	Anlam				
	Güvenlik Değerleri	Strüktürel	Yangın	Kimyasal	Kişisel	Suç		
	Çevre Davranış Araştırmaları							
	Fizyolojik Gereksinmeler	Barınma	Konfor	Soy Sürdürme	Süreklilik	Kalıcılık		
	Güvenlik Gereksinmeler	Can mal güvenliği	Kalabalık	Yalnızlık	Kolay Yönlenme	Savunma	Egemenlik Alanı	
	Ait olma Gereksinmeleri	Kültürel uygunluk	Sosyalleşme	Toplumsal Etkileşim	Yer ile özdeşleşme	Topumsallık	Simgesellik	
	Saygınlık Gereksinmeler	Kimlik ve Benlik	Kendileme	Statü Sembolü	İmgelenebilirlik	Algınabilirlik		
	Özgerçekleştirim Gereksinmeleri	Toplumsal örgütlerde görev yapma	Katılma Seçme- Özgürlük	Üretme	Geliştirebilirlik Esneklik	Dinamiklik	Tamamlanmamışlık	
	Entelektüel, Duygusal Estetik Doyum	Toplumsal Bilincin Pekiştirilmesi	Estetik Kavramının Çeşitlenmesi	Kompleksite	Enerji ve canlıya Duyarlılık	İnsan ve insanlığa yardım	Geleceğin Sorunlarına Eğilim	

TEKNİK KONULAR
MEKAN KULLANIMA YÖNELİK KONULAR
MEKAN VE KULLANICININ DUYGU DURUM İLİŞKİSİNE YÖNELİK KONULAR

2.4. Ofis Yapıları

Ofis; yazı ve yönetim işlerinin görüldüğü çalışma yerleri olarak tanımladığı gibi; ofisler ve bunların gereksinimlerini karşılayacak diğer hacimleri de kapsayan bina biçiminde de tanımlanabilir (Hasol,1995). Bu bağlamda iki tür ofis kavramı karşımıza çıkar, birincisi bireylerin çalışma alanı diğeri ise birçok çalışma mekanından oluşan kompleks binadır. Tez çalışmasında bireylerin kullanımdaki geleneksel (kapalı plan şemalı) ofisler incelenmiştir.

Ofislerin iç mekan oluşumunu etkileyen temel faktörler Şahin Naghavi tarafından;
* İşletme ihtiyaçları
* Organizasyonel ihtiyaçlar
* Kişisel ihtiyaçlar biçiminde ifade edilmiştir. (Naghavi,1995)

Ofis mekanlarında; üç şartın birlikte sağlanması oldukça güçtür. İdeal çalışma ortamı için bu üç etkenin optimum olması asıl amaçtır. Bu çalışmadaki KSD bu etkenlerin yeterliliğini ve etkinliğini ölçmeye yöneliktir.

Ofisler; ilk örneklerin ortaya çıktığı 19.yy dan günümüze kadar biçimleniş, mekan anlayışı, kullanılan teknoloji iletişim araçlarındaki gelişime paralel olarak bir çok evrimden geçmiştir. Bu tarihi süreci Duffy ;

* Ev Mekanları Dönemi (1849-1864)
* Gökdelen Kağıt Fabrikası (1894-1904)
* Ortak Kontrol Dönemi (1954-1963)
*Endüstriyel Demokrasi Dönemi (1973-1990) biçiminde özetlemiştir (Akyol,1997).

Tarihi süreçle birlikte mekandaki değişim bağlamında ofis irdelendiğinde 1) Kapalı plan şemalı 2) Açık plan şemalı 3) Serbest düzenli biçiminde üç başlıkta gruplandığı görülmüştür. Çalışmada kapalı plan şemalı ofisler irdelendiği için ofisler kapalı ofisler ve diğer ofis modelleri biçiminde iki başlık altında incelenmiştir.

2.4.1. Kapalı (hücresel) ofis

Ofislerin tarihsel gelişimi incelendiğinde geleneksel ofislerin en eski planlama türü olduğu ve 20.yy başlarında günümüze kadar doğal havalandırma ve aydınlatmadan maksimum düzeyde faydalanılması bağlamında hala uygulana geldiği görülmüştür.(Doğrusoy, 2002)

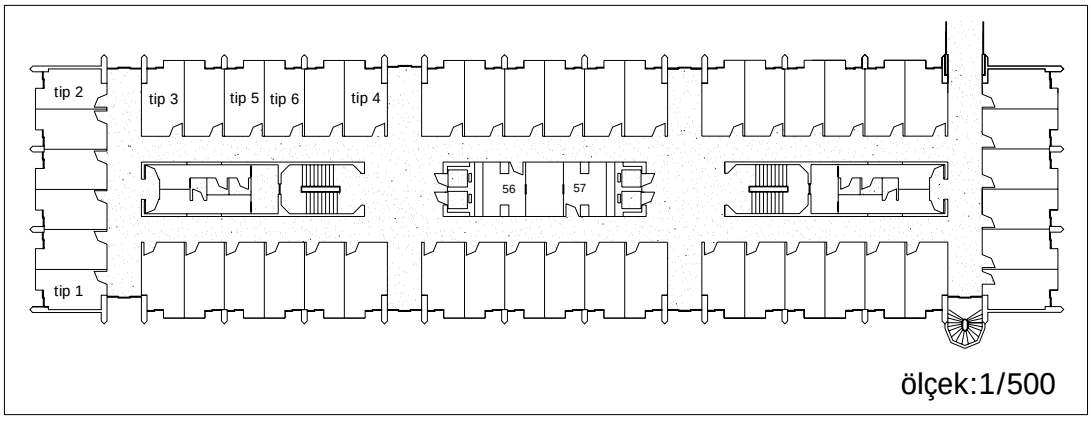

Şekil 2.2. G.Ü.M.M.F.akademisyen ofis bloğu kat planı

20. yy başlarındaki taş ve tuğla taşıyıcı duvarların günümüzde betonarme ve çelik iskelet sistemlerine dönüşmesiyle taşıyıcı duvarlar yerlerini bölücü hafif duvar ve panellere bırakması ile geleneksel ofis esneklik kazandırmıştır.

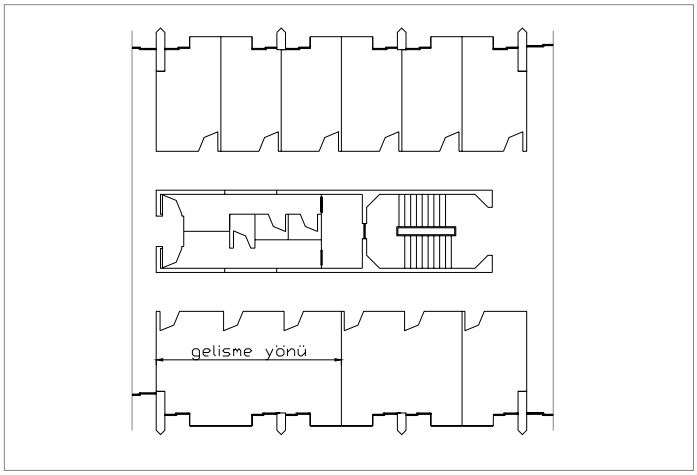

Şekil 2.3. Kapalı plan şemalı ofislerin mekansal gelişimi

Kapalı ofisler doğal aydınlatmaya bağlı oldukları için mekan derinlikleri 5-6 m (doğal ışık pencere yüksekliğinin iki katından fazla uzaklığa yeterli miktarda ulaşamadığından) ile sınırlıdır.(Akyol,1997) Pencere aksları 120-150 ile 170-190 biçimindedir. Mekanın büyümesi tek yönlüdür.(Bkz. Şekil 2.3)

Küçük akslı mekanlar büyük mekanların elde edilmesinde oldukça esnek ve kullanışlıdır.(Naghavi,1995) Geleneksel ofisler bireysel ya da en fazla birkaç kişinin ortak çalışmasına uygun mekanlar olarak ifade edilebilir. Küçük ofislerin belli bir düzende sirkülasyona bağlandığı görülmüştür.

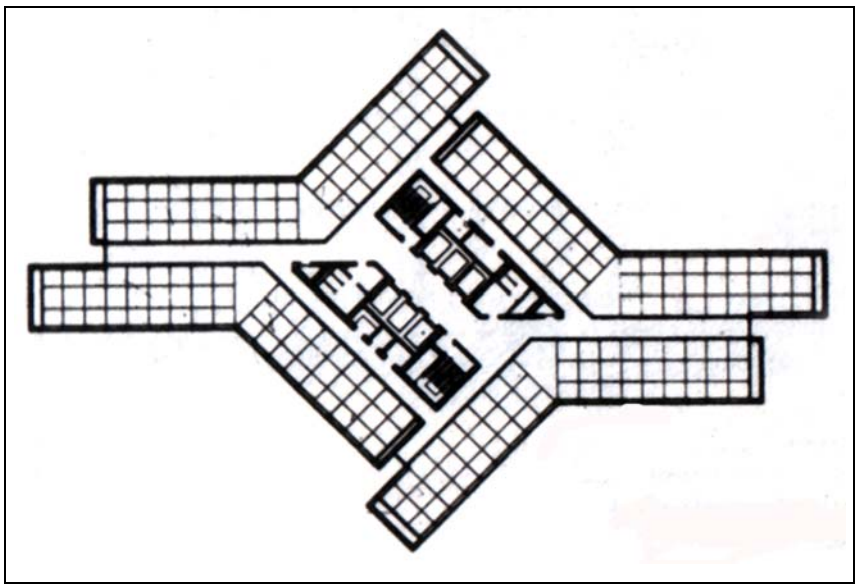

Şekil 2.4. Kapalı ofisler ve koridor ilişkisi(Krekler,1977)

Ofisler arası iletişim zayıf ve kontrollüdür. Kapalı ofisler; bireysel ve kontrollü birer mekan olmaları nedeniyle mahremiyetin sağlandığı planlama türüdür.Yoğun konsantrasyon gerektiren ve bireysel yürütülen işler için avantajlı mekanlardır. Hücre mekanları tek kişilik, iki kişilik, üç ve daha fazla kişilik olmak üzere kullanıcı bakımından üç gruba ayrılır. İki kişilik ofis yerleşiminde, pencere önüne veya yan yana getirilen donatılarla çeşitli alternatifler sunulur. Farklı karakterdeki iki kişinin aynı odayı paylaşımı psikolojik baskıya neden olabilir (Aluçlu,2000). Kapalı ofislerde genellikle toplumsal mesafe kullanılır. Kapalı ofislerde çalışan kişiler arasındaki mesafenin yakın olması istenmez. Bunun dışındaki mesafeler

rahatsızlıklara yol açabilmektedir (Ketencioğlu, 2001). Sabit koridorlu planlama türünde ana sirkülasyon alanı iki tarafı duvarlarla çevrilmiştir. Bu tip plan şemasında ofisler cephe ile koridor arasında sınırlanmıştır. Koridor tek taraflı, çift taraflı ya da üç taraflı olarak düzenlenebilir.

Kapalı ofislerde koridor genişliği en az üç kişinin yan yana geçebileceği 1.80-2.00 m ölçüsünde olmalıdır. Kapalı ofiste merkezdeki çekirdek genelde kare ve kareye yakın formlarda olmaktadır. Kapalı ofislerde 600- 900 m² ye bir çekirdek gereklidir (Ketencioğlu, 2001).

Kapalı ofislerin bina uzunluğunun 50 m yi aşması durumunda yürüme ve kaçma mesafeleri göz önünde bulundurulduğunda birden fazla çekirdek yapılması önerilmektedir (Aluçlu, 2000).

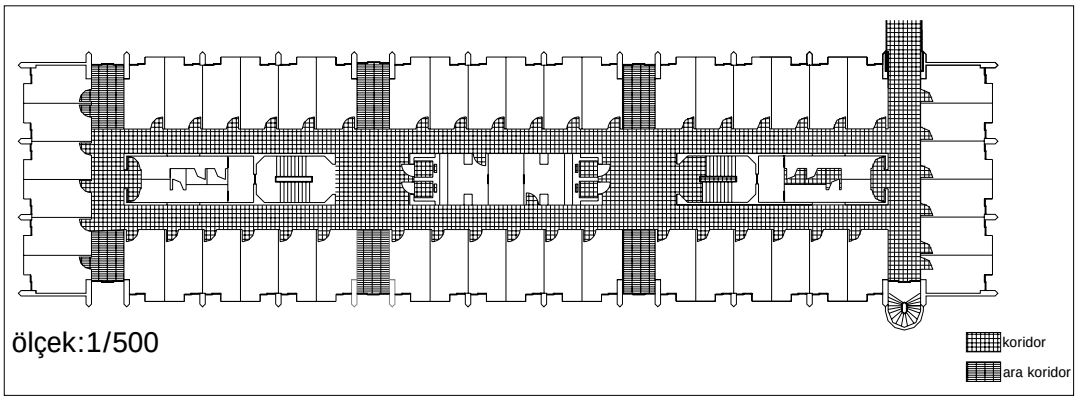

Şekil 2.5. G.Ü.M.M.F.öğretim elemanları bloğu çekirdek dağılımı

Doğal havalandırma ve aydınlatma geleneksel ofislerin en belirgin özellikleridir. Kapalı ofislerde mobilyalar doğal aydınlatmaya göre masalar pencereye dik ve birbirine paralel yerleştirilmesinin uygun olduğu ifade edilmiştir.Ayrıca oda genişliği 220-240 m den az olmamalıdır. Düşey ulaşım elemanları, sağlık alanları(wc-lavabo) ve tesisat alanları (teknik) gibi servis alanlarının birlikte çözümlenmesi mekan akışkanlığı bakımından önemlidir (Ketencioğlu, 2001).

Kapalı plan şemalı ofisler kendi aralarında kapalı özel ve kapalı paylaşımlı olmak üzere iki tiptedir. Çalışmamızdaki ofisler her ikisini de kapsamaktadır.

2.4.2. Diğer ofis plan tipleri

Kapalı ofislerdeki bazı eksikliler tasarımcıları yeni planlama yaklaşımlarına yöneltmiştir. Zamanla işletme ve organizasyonlardaki eksiklikler, teknolojik gelişmeler bu değişimi zorunlu hale getirmiştir. Büyük ofis mekanları (serbest ve açık ofis) geleneksel ofise alternatif olarak geliştirilmiştir. Bu iki tip arasındaki fark, mekandaki donatıların geometrik olarak düzenlenip düzenlenmemesinden kaynaklamaktadır.(Naghavi, 1995)

Açık planlı ofisler ve serbest düzenli ofisler, geleneksel ofis mekanına bir tasarım alternatifi olarak geliştirilmiştir. Kapalı ofisinin yetersiz kaldığı (iş akışı ve çalışanlar arası iletişim, ortak çalışma imkanı, rasyonel yer kullanımı gibi) konuları çözüme ulaştırmak amacıyla açık planlı ofisler ve serbest düzenli ofisler geliştirilmiştir.

Artan personel sayısı ve hızlı sanayileşme sonucu, ofis mekanına ihtiyacın artması sebebiyle geleneksel ofislerdeki ara duvarlar kaldırılarak daha büyük mekanlar elde edilmiştir. Bu sistemde yöneticiler için geleneksel (hücresel) ofisler, çalışanlar için açık planlı ofisler düzenlenmiştir. Açık plan düzeni, gerçekte kapalı ofisin değiştirilmiş halidir. Kapalı ofisten farklılığı; mekan büyüklüğü, derinliği, bölünmemişliğidir. Mekan büyüklüklerinin 370m - 1200m arasında değişim gösterdiği belirtilmiştir (Naghavi, 1995). Açık ofisler hiç bir bölücü elemanın olmadığı tamamen açık bir organizasyon olabildiği gibi, kenarda veya ortada yöneticilerin ofislerinin yer aldığı ya da çalışma alanlarının alçak ya da yüksek bölme duvarlarıyla, dolaplar ve çiçeklerle ayrıldığı sistemler olarak da tanımlanmıştır (Doğrusoy, 2002). (Bkz.Şekil 2.6)

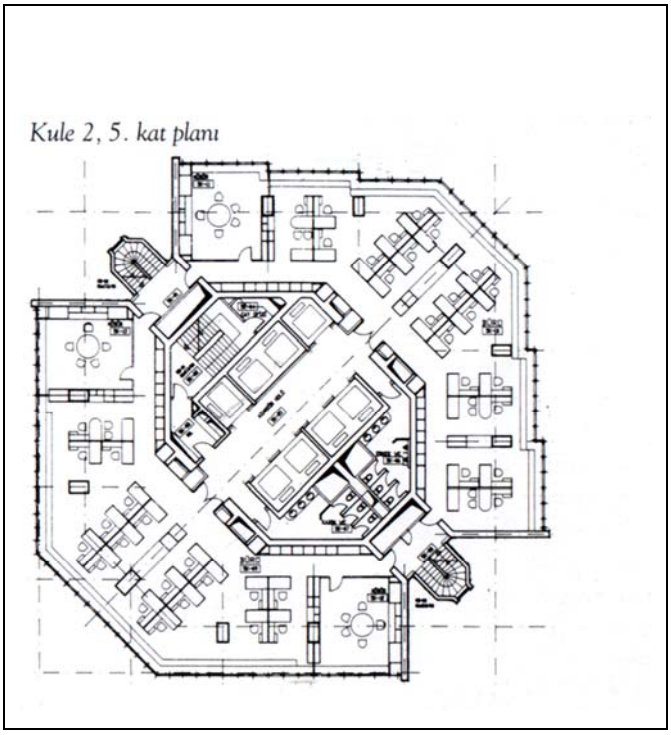

Şekil 2.6. Açık planlı ofis (Yapıdan seçmeler, 1994)

İşletmelerin büyümesi personel sayısındaki artış dolayısıyla organizasyondaki değişim ile birlikte açık planlı ofislerinde iş akışı bağlamında yeterli olmadığı görülmüş ve serbest düzenli planlamaya gidilmiştir. Ofislerin tefrişi planlama, yönetim ve iletişim danışmanları tarafından; organizasyon, iletişim, iş akışı ve grup çalışmalarına göre düzenlenmiştir.

Serbest düzenli büro anlayışında çalışma gruplarında katı bir geometri yoktur, yerleşim iş akışına göre düzenlenmiştir. Ofis donatılarının gelişiminde serbest düzenli plan şemasının etkisi büyük olmuştur (Sakallı,1997).(Bkz. Şekil 2.7)

Grup ve karma düzenli ofisler geleneksel, açık planlı ve serbest düzenli ofis planlama anlayışlarının en az ikisinin bir arada kullanıldığı modellerdir.

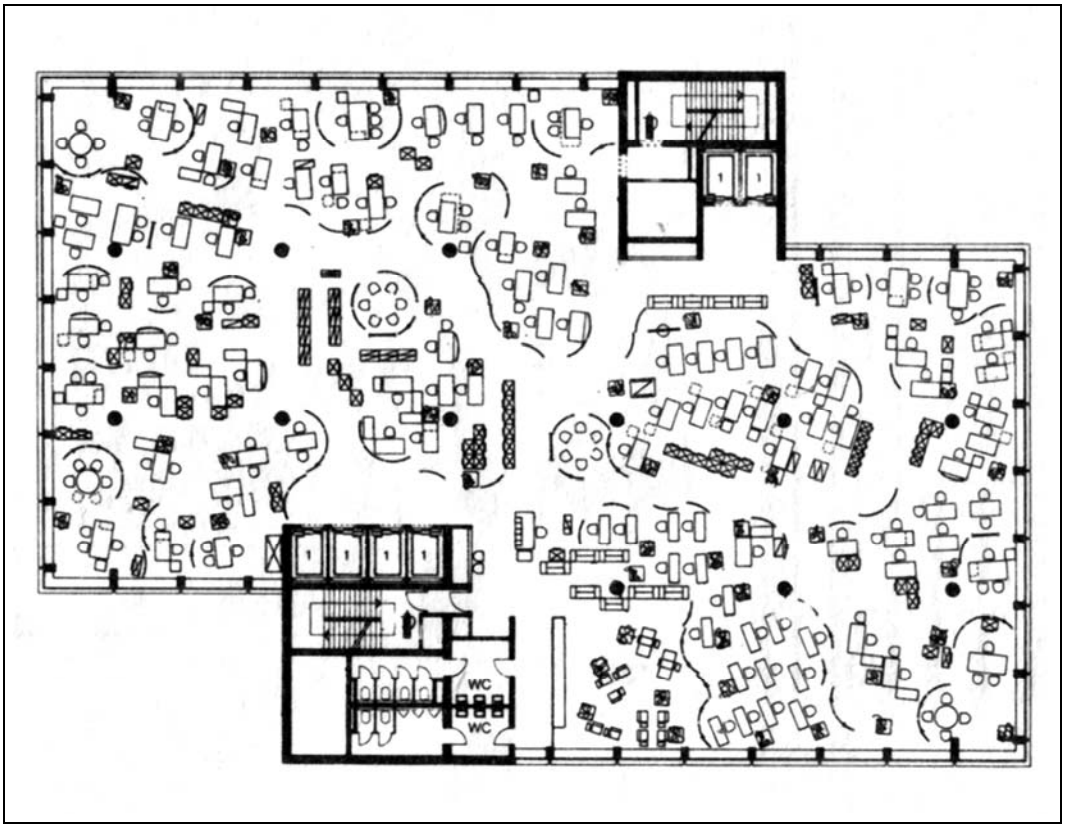

Şekil 2.7. Serbest düzenli ofis (Krekler,1977)

Açılımları yapılan ofis tipleri plan olarak fazla değişmemekle birlikte kullanım biçimlerinde büyük farklılaşma olmuştur. Ofis içi kullanımları; Serbest Adres, Otelleme, Ofis Mekanı Paylaşma; Ofis Dışı Kullanımları; Tele Büro, Sanal Ofis, Uydu Ofis biçiminde gruplanmıştır. Yeni kullanım şekillerinin ortaya çıkmasında teknolojik gelişim ve işletme sistemlerindeki değişimin de katkısı büyük olmuştur.

Kapalı ofis, açık planlı ve serbest düzenli ofislerde çalışanlar arasındaki hiyerarşi ofis bloğu içinde ve dışında hissedilirken; Demokratik Ofislerde çalışanlar arasındaki yetki dağılımının binanın planlamasına yansımadığı görülmüştür. Demokratik ofisler çalışanların manzaradan, doğal aydınlatmadan, ve diğer konfor şartlarından eşit bir biçimde yararlandığı ve sosyal olarak gereksinimlerinin karşılandığı yapılardır (Riewoldt, 1997).

Geçmişten günümüze ofis binaları şirket ya da kurumun güç sembolü olması ile birlikte Amerika da yaygın olan gökdelen mimarisinin son yıllarda ülkemizde de yaygınlaştığı görülmektedir (örneğin Sabancı Kuleleri, İş Bankası Kuleleri) .

!990'lı yıllardan itibaren; yeni ofis inşa etmektense düşük maliyetli olan eski depo, atölyeler ve konutlar ofislere dönüştürülmüştür. Bu tip ofislere adaptasyon ofisler olarak ifade edilmiştir.(Bkz.Şekil 2.8)

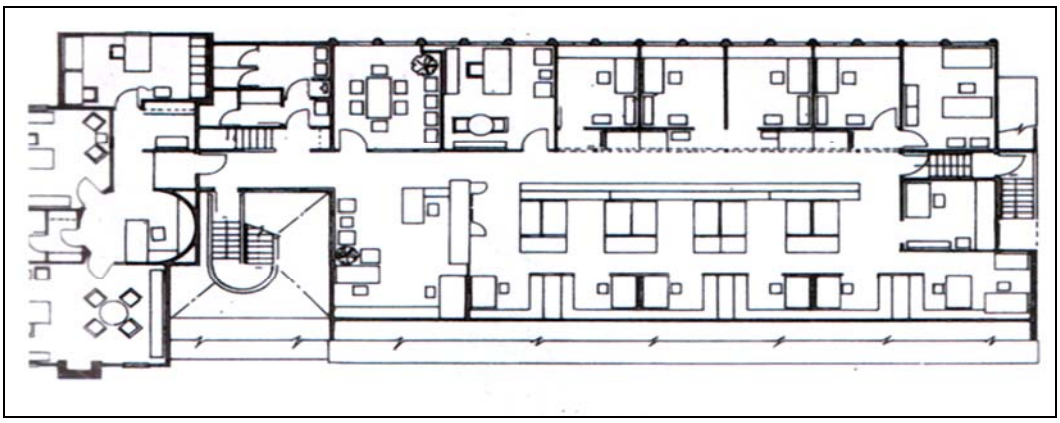

Şekil 2.8. Adaptasyon ofisler (Riewoldt, 1997)

Adaptasyon ofislerde farklı amaçla inşa edilmiş binalar ofislere dönüştürülürken "Ev-Ofis" olarak ifade edilen tiplerde evlerin bir bölümü ofis olarak kullanılmaktadır. Çalışma anlayışları ve teknolojik gelişimle birlikte bazı iş kollarında çalışmalar evlerden yapılmaya başlanmıştır.

Akıllı ofisler de ise; 20 yy' da ki dijital ve elektronik devrimle birlikte bina karakterleri de değişmiştir. Akıllı binaların planlama ve tasarımda estetikten daha çok organizasyonel problemlere yönelik çözümler üretmek amaçlanmıştır. Teknolojinin çalışma hayatı ile bütünleşmesi yoğun olarak bilgi teknolojisine odaklanmıştır (Riewoldt, 1997).

Ofislere yönelik tüm bu gelişmeler, kapalı planlı ofislere ve bu birimlerin kullanıcıları ile kurdukları ilişkilere yeniden ve farklı bir gözle bakmayı gerektirmektedir.

2. 5. Ofisler Üzerine Güncel Bilimsel Çalışmalar

Ofis binalarına ilişkin bu gelişmeler, ofislerle ilgili bir çok bilimsel araştırmayı da beraberinde getirmiştir. Çalışma için temel kavramlar KSD, programlama ve ofistir. Bu üç kavramı bir araya getiren bilimsel çalışmalar literatür araştırması sürecinde incelemeye alınmıştır. Ülkemizden 12 tez (4 doktora + 8 y.lisans) incelenmiştir. Konuya ilişkin uluslararası periyodiklerde yayınlamış 14 adet makale de incelemeye alınmış ve bunlardan da 12 tanesi ofis yapıları, ofis yapılarında KSD, ofislerde kişiselleştirme gibi konulara değindikleri için seçilmiştir. Araştırmalardan tezler ve makaleler kendi aralarında gruplandırılmıştır.

2.5.1 Ulusal bilimsel çalışmalar

Kullanıcı memnuniyeti ve mekan organizasyonunu inceleyen ulusal çalışmalar

Abdullah Gürer (1997), serbest, açık ve kapalı plan şemasına sahip üç faklı binada kullanıcı performans değerlerini araştırmış, bu değerleri; ofise ulaşım, şehir içindeki konumu, iş akışı, çekirdek çözümü, gürültü kontrolü ve insanlar arası sosyal etkileşim bağlamında ifade etmiştir. Performans konularını arsa ile ilgili parametreler (ulaşım, konum); işlevsel parametreler (iş akışı, çekirdek, donatı elemanları); teknik parametreler (ses, aydınlatma, nem, koku, sıcaklık, havalandırma); davranışsal (sosyal etkileşim, manzara, renk, algı, güvenlik); organizasyonel biçiminde dağılım göstermiştir. Çalışmada analiz yöntemi olarak gözlem ve anket kullanılmıştır.(Gürer,1997)

Emre Akyol (1997) ofislerdeki fiziki çevre özekliklerini renk, aydınlatma, enerji tasarrufu, ofis donanımı, ergonomi, akustik ve havalandırma bağlamında ele almış bu konularda genel açıklamalara yer vermiştir. Sonrasında kullanıcıların davranışsal özellikleri ve bunun tasarıma etkisini de teorik olarak ifade etmiştir (Akyol,1997).

Şahin Naghavi (1995), literatür araştırmasına dayanan tanımlayıcı ve açılayıcı analizler yapmıştır. Ofis mekanlarının fayda - değer analizleriyle bir modeli oluşturmuştur. Çalışmaya ilişkin temel kriterlerini; işletme yönetimi ile ilgili kriterler (yönetime uygunluk, haberleşme), büro faaliyetleriyle ile ilgili kriterler; (bireysel çalışma - grup çalışmasına uygunluk, iş akışının kesintisiz olması), sosyal yapı ile ilgili kriterler (grup içi veya gruplar arası sosyal etkileşim, prestij, statü ihtiyaçlarının karşılanması), kişisel ihtiyaçlar ile ilgili kriterler (sıcaklık, gürültü, manzara, mahremiyet, estetik, ziyaretçi kabulü) biçiminde tanımlamıştır. Kapalı plan semalı, açık planlı ve serbest düzenli ofisler bağlamında bu değer kriterlerini yorumlamıştır.(Naghavi, 1997)

Murat Aksu (2000) ofise ilişkin performans kriterlerini teknik, işlevsel ve davranışsal olarak gruplamıştır. Teknik kapsamda; işitsel, aydınlatma, iklimlendirme, yangın güvenliği, deprem , güvenlik, su baskını, malzeme, bakım onarım, işlevsel kapsamda; ergonomi, iletişim , iş akışı, esneklik, yerleşim tipi, depolama ve davranışsal kapsamda hakimiyet alanı, savunulan mekan, hakimiyet sınırı, mekansal kodlama, kişisel mekan, kişisel mahremiyet, mekansal seçim, mekansal ölçek, mekansal yoğunluk, kalabalık, kültür farklılığı konularına yer verilmiştir. Bu başlıklar ışığında kontrol listeleri hazırlamıştır.TSE standartları , yönetmeliklerden de faydalanmıştır. Ancak bu çalışma kontrol listelerinin hazırlanması biçiminde kalmış ve bu listelerinin sınanması yapılmamıştır.(Aksu,2000)

İlknur Türkseven Doğrusoy (2002) pencerelerin ofisler için önemine değinmiş ve bunu doğal aydınlatma, termal konfor, manzara, doğal havalandırma, dış ile görsel ve işitsel bağlantı kurma ve mahremiyet bağlamında incelemiştir. Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Pencere ihtiyacı karşılanan grubun karşılanmayan gruba göre çalıştığı mekanı daha olumlu algıladığı saptanmıştır. Dışla görsel bağ kurma ve manzara sağlama bakımından yatay bant ve giydirmenin en yeterli görülen pencere tipleri oldukları saptanmıştır (Doğrusoy, 2002).

Kullanıcı memnuniyeti ve işletme organizasyonunu inceleyen ulusal çalışmalar

Nil Ketencioğlu (2001) , literatür araştırmasıyla serbest düzenli, açık planlı ve kapalı plan şemalı ofisleri açıklayıcı , tanımlayıcı ve karşılaştırmalı bir biçimde ifade etmiştir. Organizasyonel gereklilikleri; (donatı kullanıcı ilişkileri, biçim, renk, aydınlatma, akustik, ısıtma - havalandırma, mekan bağlantıları mekanda devamlılık, mekan birleşimleri, mekan akıcılığı ve güzellik konuları), çalışma ortamlarının gerekliliklerini (çalışma alanlarında zaman içindeki değişim, çalışma mekan sistemleri, kültür ve finans) ve çalışanlara ilişkin kriterleri ; gürültü ve kirliliğin azaltılması, etkin verimli ve sağlıklı bir çalışma mekanı, takım çalışmasına uygunluk, iletişimin artması, esnek planlama, kurum kültürünün güçlendirilmesi, alt yapı (aydınlatma, ısıtma, havalandırma….) sistemlerinin bireysel kontrol olanağının sağlanması biçiminde sıralamıştır (Ketencioğlu, 2001).

Esat Sakallı (1997), iç mekan organizasyonuna ilişkin tanımlayıcı ve açıklayıcı bilgilendirmeden sonra seçilen 7 farklı ofis binası üzerinde teorik bilgileri örneklemeye çalışmıştır. İncelemeleri sonucunda iç mekan organizasyonu ilkelerini 6 grupta irdelemiştir. Büro işleyişi ile ilgili bilgiler (işletme anlayışı, iletişim); çalışma ortamı konforu (aydınlatma, renk, akustik , ısıtma, havalandırma, donanım ve malzeme); esneklik; teknolojik gelişim ve maliyet olarak gruplanmıştır. Gürer' in tezindeki kullanıcı gereksinimleri ile paralellik gösterse de işletme boyutunu ön plana çıkaran bir çalışma olduğu saptanmıştır.(Sakallı, 1997)

Yeşim Aydın (2001) insan gereksinimlerini fiziki kullanıcı gereksinimleri ve psiko-sosyal gereksinimler biçiminde ikiye ayırmıştır. Fiziki gereksinimleri; boyutsal, ısısal, işitsel ve görsel, psiko-sosyal gereksinimleri ise mahremiyet, davranışsal, estetik olarak gruplamıştır. Çalışmada fiziki gereksinimlerden boyutsal analizlere ağırlık vermiştir.(Aydın, 2001)

İclal Aluçlu (2000) ' nun, doktora çalışmasında gözlem, görüşme, anket ve literatür araştırması yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu yöntemler ışığında edinilen veriler

ile özel sektör yönetim binaları ile ilgili bir model oluşturulmuştur. Alan çalışması az katlı açık - kapalı ofislerde, orta katlı açık - kapalı ofislerde ve çok katlı açık-kapalı ofisleri barındıran üç farklı örnek alanda uygulanmıştır. Analiz edilen kriterler arasında aydınlatma, havalandırma, güvenlik ve gürültü konuları yer almıştır. Analizler sonucunda renk %7, havalandırma %14, aydınlatma %9, ısıtma
% 5, donatı %11, gürültü %10, mekan bağlantıları %19, mekan birleşimleri %12, devamlılık %8, güvenlik %5 biçiminde kullanıcı memnuniyet değerleri ile ifade edilmiştir (Aluçlu, 2000).

Ofis – teknoloji konularını inceleyen ulusal çalışmalar

Gülay Dalgıç (1999), literatür araştırması ile elde edilen verileri tanımlayıcı, açıklayıcı ve ofis tipleri bağlamında karşılaştırmalı olarak ifade etmiştir. Teknoloji etkileşiminde mekan organizasyonu; ofis işleyişi bazında (hizmet türü, iş akışı), kullanıcı bazında (araç gerece bağlı kullanıcı gereksinimleri, alan ihtiyacı, iş sirkülasyonu ve zaman kullanımı), bina bazında (mekanik ekipmana bağlı gereksinimler, kullanımda esneklik) biçiminde gruplamıştır. Verilerin bu şekilde gruplanması ve analiz edilmesiyle teknolojiye dayalı büro modelinde mekan organizasyonun gerçekleşeceğini ifade etmiştir.(Dalgıç,1999)

Esin Tümer Bilgin'in (2001) literatür araştırması bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada değinilen kavramlara açılım yapıldıktan sonra ofis yapılarının geçirdiği süreçten bahsedilmiştir. Süreç kapsamında Amerikan ve Japon ekollerine açılım yapılmıştır. Bilgin çalışmasında gereksinimleri işlevsel içerikli ve teknik içerikli parametreler olmak üzere iki başlıkta incelemiştir. Teknik parametreler de sağlık içerikli ve güvenlik içerikli olmak üzere gruplanmıştır. Parametrelerdeki değişim ve gelişim karşılaştırmalı olarak irdelenmiştir. Değişimin tasarım ilkelerine etkileri mekan organizasyonu, kütle yüzey oluşumu, kütle yüzeyine yansıyan değişimler, servis sistemlerine yansıyan değişimler gibi konularla ifade edilmiştir (Bilgin, 2001).

Ulusal çalışmalarda ofislere farklı açılardan yaklaşılmıştır. Aluçlu (2000), Ketencioğlu (2001) ve Sakallı (1997) çalışmalarında ofislerde kullanıcı memnuniyetine ilişkin yaklaşımın yanında işletme ve organizasyon boyutunu da konuya dahil etmişlerdir. Gürer (1997), Naghavi (1995), Akyol (1997) ve Aksu (2000) tezlerinde iç mekan organizasyonu bağlamında çalışmaları kurgulamış ve bu kapsamda kullanıcı memnuniyetine teorik bir yaklaşım sergilemişlerdir. Bilgin (2001) ve Dalgıç (1999) çalışmalarını geleceğin ofis yapılarına günümüzdeki örnekler üzerinden atıf yapmışlardır. Aydın'ın (2001) çalışması ofislerde ergonomi konusunu ele almıştır. Doğrusoy (2002) konuyu ofis bağlamından daha da özele indirgeyip ofislerde pencere ve açıklıklarda kullanıcı memnuniyeti konusunda çalışmıştır. Gürer, Naghavi, Akyol, Sakallı, Aluçlu ve Aksu'nun çalışmaları ofisler ve kullanıcı memnuniyetine ilişkin temel kavramların irdelenmesi bağlamında kaynaklık etmiştir. Aydın (2001) ve Dalgıç 'ın (1999) çalışmaları ofislerde kullanıcı memnuniyeti dışında kalsa da ofisler hakkındaki farklı bakış açıları ile önemli bir kaynak olmuştur. Bu yüksek lisans tezlerinden edinilen genel yargı; yüksek lisans çalışmalarında genel bilgilendirme yapıldığı bu bilgilerin sınırlı sayıda tezde sınandığıdır. Doğrusoy , Aluçlu ve Bilgin' in çalışmaları doktora tezi olmalarından dolayı konuları daha derinlemesine incelemişlerdir. Aluçlu ofislerdeki kullanıcı memnuniyetini özel sektör binaları ile sınırlandırırken, Doğrusoy ofislerdeki kullanıcı ve mekan ilişkisini pencere ve bina içindeki açıklıkları inceleyerek ele almıştır. Bilgin' in tezi ise enerji etkin bina kavramını güncel örnekler üzerinden açıklamıştır.

İncelenen yüksek lisans tezlerinde tüm çalışmalar ofislerin tarihi süreçleriyle başlatılmıştır. Ofislerin özelliklerine göre açılım yapılıp alan çalışmaları ya da örnekler üzerinde karşılaştırmalı anlatımlar yapılmıştır. Gürer ve Sakallı'nın yüksek lisans tezleri örnekleme ve teorik bilginin sınanması bakımından diğerlerinden farklılık göstermektedir. Diğerleri literatür araştırması ve onların yorumlanması ile hazırlanmıştır. Doktora tezleri ise konularının işlenişi ve kurgulanışı bağlamında yüksek lisans tezlerinden daha kapsamlı çalışmalardır. Doğrusoy, Aluçlu ve Bilgin'in tezleri konunun aktarımı, örneklemeleri ve teorilerin analizi bakımından literatür

araştırmasında önemli kaynaklar olmuşlardır. Aluçlu, çalışmasında KSD yöntemini kullanmış ve araştırmasını bir model ile ifade etmiştir. Aluçlu'nun tezi KSD ve uygulamaları bağlamında çalışmamıza yön vermiştir.

Ulusal araştırmalar olan tezler çalışmanın altyapısını sağlamıştır. Tezlerde incelenen konu ve parametrelerin bu çalışma ile örtüşen yanları saptanmaya çalışılmıştır. Ulusal araştırmalarda parametreler; teknik, işlevsel ve davranışsal biçiminde gruplanarak ele alındığı gibi bina özeline göre karışık bir biçimde ele alınmıştır. Ulusal çalışmalarda en çok üzerinde durulan konular ; ofise ulaşım, insanlar arası sosyal etkileşim, teknik parametreler (ses, aydınlatma, nem, koku, sıcaklık, havalandırma), manzara, renk, algı, güvenlik, ofis donanımı, prestij- statü, mahremiyet, estetik, ziyaretçi kabulü, kişisel araç gerece bağlı alan ihtiyacı, mekan bağlantıları, mekan akıcılığı, estetik, bakım-onarım, ergonomi, esneklik, yerleşim tipi, depolama, hakimiyet alanı, hakimiyet sınırı, kişisel mekan, mekansal ölçek ve mekansal yoğunluk olarak saptanmıştır.

Ulusal kaynaklardan sonra ofis ve kullanıcı memnuniyeti kavramına uluslar arası kaynaklarda nasıl değinildiğini incelenmiştir.

2.5.2 Uluslararası güncel çalışmalar

Ofislerden duyulan memnuniyeti inceleyen uluslararası çalışmalar

Becker, Gield, Gaylın, Sayer (1983) akademik ortamda yer alan kapalı ve açık plan şemalı ofislerden duyulan memnuniyeti, fakülte çalışanları ve öğrencileri de kapsayan bir çalışma ile ölçmüştür. Toplam 100 kişilik bir grupta uygulanan ankette çalışanların 31 tanesi açık-özel ofis, 36 tanesi kapalı özel ofis ve 33 tanesi de kapalı – paylaşılan ofis kullanıcıları olarak seçilmiştir.Yapılan analizlerde, gürültü, çalışmanın bölünmesi, konsantrasyon sağlama, öğrencilerle görüşme , kritik yapma gibi konular araştırılmıştır.Açık ofislerin kapalı özel ve kapalı paylaşımlı ofislere göre daha olumsuz şartlar içerdiği saptanmıştır.(Becker, Gield, Gaylın, Sayer,1997)

Fraser, Hodge (2000)'in çalışmaları; işten duyulan memnuniyeti cinsiyet bağlamında ele almıştır. Bu çalışmayı da akademik ortamda yer alan ofislerde yapmışlardır. Araştırma kişisel ve strüktürel konular bağlamında olmak üzere iki aşamalı yapılmıştır. Kişisel konularda kişisel tecrübeler, değerlerin etkinliği ele alınırken strüktürel konularda ise işin karakteristiği, organizasyon yapısı gibi konular ele alınmıştır. Kullanıcı memnuniyetinin profiline bakıldığında erkek ve kadınların farklılıkları olduğu saptanmıştır. Çalışma ortamlarından duyulan memnuniyette kadınlar daha yüksek değerlere sahipken organizasyonlara katılım bağlamında erkeklerin kadınlardan daha öncü oldukları saptanmıştır (Fraser, Hodge, 2000).

Gonzalez, Fernandez, Cameselle (1997) araştırmalarında kullanıcı memnuniyeti iş ortamı ve binalar bağlamında bir model oluşturmuşlar ve ampirik olarak sınamışlardır. Modelde sıcaklık, gürültü, hava ve yer konuları değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırma sonucunda ofiste gürültü ve sıcaklığın hava ve yerden daha öncelikli konular olduğu saptanmıştır.(Gonzales,Fernendez, Cameselle, 1997)

Farrenkopf, Roth (1980)'in çalışmaları çevresel davranışlar; mekan, yerleşim, insan araştırmaları, estetik, mahremiyet, ses, havalandırma, ısıtma, aydınlatma araçları, mobilya, pencere ve manzara konularını kapsar nitelikte gruplamıştır. Üniversitede yapılan bu çalışmada ofislerdeki eylemlerin önceliği sorulmuş ve %19 ile derse hazırlığın diğerlerine göre daha yüksek orana sahip olduğu, diğer akademisyenlerle iletişim ve bazı evrak işlerinin de ikinci sıra da yer aldığı saptanmıştır. Yapılan analizlerde memnuniyete ilişkin bir sıralama yapıldığında mevcut üniversite yapısı içindeki ofisler bağlamında; yerleşim, mahremiyet, hacim, havalandırma, mobilya, aydınlatma, pencere ve manzara ve estetik biçiminde bir sıralama olduğu saptanmıştır (Farrenkopf, Roth, 1980).

Ofislerde mahremiyeti inceleyen uluslar arası çalışmalar

Kuprizt (2003)' in araştırmasıyla çalışanların performansında mahremiyetin önemli olduğu saptanmıştır. Mahremiyet ihtiyacının yaş ile değişimi ifade edilmiştir.120

kişi üzerinde anket yapılmıştır.59 yaşlı çalışan ve 61 orta yaşlı çalışan üzerinde yapılan analizde iki grup arasında fark olduğu gözlenmiştir. Farklı yaşlarda farklı fizyolojik gereksinimlerden dolayı mimari anlamda mahremiyet gereksinimlerinin farklı olduğunu saptanmıştır (Kupritz, 2003).

Ofislerde kişiselleştirme (kendileme) konusunu inceleyen uluslararası çalışmalar

Wells & Thelen (2002) 'in araştırmalarına göre Amerika' da çalışanların % 70' i kişiselleştirme (kendileme) davranışı göstermektedir. Alan çalışmasında kişiselleştirmede kişilik ve statünün etkisi araştırılmıştır. Çalışmada 32 farklı şirketin 234 personeli ile anket yapılmıştır. Ofislerde kişiselleştirmede kullanılan araçlarından aile resimleri ilk sırada yer almıştır. Ayrıca analizlerde kişiselleştirme araçları bağlamında şirketler arasında ciddi bir fark olmadığı saptanmıştır. Kişiselleştirmenin çalışanın karakteri, statüsü, çalışma süresi ve çalışma mekanının etkinliği gibi parametrelere bağlı olduğu saptamıştır.(Wells, Thelen, 2002)

Stone & English (1998)'in çalışmaları ofislerdeki kişiselleştirmeyi daha da özelleştirmiş ve odanın rengi ve ofiste kullanılan posterler bağlamında ele almış ve memnuniyeti ölçmüştür. Ofis renklerinin mavi, kırmızı olması ve ofiste manzara resim olan bir poster bulunması durumlarındaki memnuniyetler ölçülmüştür. Konu; kırmızı+poster = memnuniyet yüksek, kırmızı = memnuniyet düşük, mavi + poster = memnuniyet yüksek ve mavi = memnuniyet düşük biçiminde saptanmıştır.(Stone, English, 1998)

Scheiberg (1990)'in çalışması çalışanların ofislerini kendi zevklerine göre düzenlemeleriyle (kişiselleştirme) kendilerini daha iyi hissettiklerini bu durumun işlerini daha kolaylaştırdığı ve iş verimini arttırdığını saptamıştır. Çalışma bir üniversitenin iki ofis grubunda uygulanmıştır. Biri, kütüphanede bulunan; oldukça sessiz ve özel mekanların yer aldığı kişiselleştirmenin yoğun olduğu ofisler diğeri ise üniversitenin araştırmalarının yönlendirildiği, bireysel etkileşiminin yüksek olduğu ve kamusal nitelikteki ofislerdir. Mahremiyet, evinde gibi hissetme, gibi konular

bağlamında ofis dekorasyonuna bazı kurallar konulması ile bu iki ofisteki durum analiz edilmiştir (Scheiberg, 1990).

Fisher, Tarquinio, Vischer (2004)' in araştırmaları ile kişiselleştirme çalışan üzerindeki gerçek etkisi araştırılmıştır. Araştırmada iki alanda bilgi verilmiştir. Birincisi insanlar çalıştıkları çevreye nasıl girerler ve değiştirirler, ikincisinde ise ofis mekanlarında kişiselleştirme yaparken temel davranış ve fonksiyonların ne olduğunun araştırılması konuları anket ile analiz edilmiştir. Çalışma mahremiyet, mekansal ve kullanıcı memnuniyeti olmak üzere üç bağlamda ele alınmıştır. Analizde çalışma alanları, kişi başına düşen alan, ofislerin yüksekliği, iklimlendirmenin varlığı, pencerenin varlığı, bitki varlığı, kişisel bilgisayar ve mobilyaya sahiplik gibi konular incelenmiştir. Analizler sonucunda kendi şemasını uygulayan çalışanların çevrelerini daha kaliteli bir hale getirdikleri ve mekandan duyulan memnuniyetin yüksek olduğu saptanmıştır (Fisher, Tarquinio,Vischer ,2004)

Wells (2000)' in çalışması ile kadın ve erkekteki kişiselleştirmenin farklı olduğu saptanmıştır. Araştırmada ofislerdeki kişiselleştirme de cinsiyet faktörünü 20 şirketin ve 338 çalışanı üzerinde anket yaparak saptamıştır. Kişiselleştirme nedenleri, araçları ve yaklaşımları bağlamında bakıldığında kadınların erkeklerden daha çok kişiselleştirme yaptıkları, kadınlardaki kişiselleştirmenin kimliklerini, erkeklerde ise ofisteki statülerini yansıttığını saptamıştır. Kişiselleştirme ile mekandan duyulan memnuniyet arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Kadınlarda kişiselleştirmenin erkeklerden daha önemli olduğu ve şirketlerin kişiselleştirme politikalarının çalışanların verimi üzerinde çok etkin olduğu saptanmıştır. (Wells, 2000)

İncelenen uluslararası çalışmalarda kişiselleştirme konusunun ağırlıklı olduğu saptanmıştır. Kişiselleştirme; çalışanın statüsü, çalışma süresi bağlamında alındığı gibi cinsiyet faktörü ile de ilişkilendirilmiştir. Kişiselleştirmenin mekandan duyulan memnuniyete yansıması analiz edilmiştir. Genel olarak kullanıcı memnuniyeti iş ortamı ilişkisi irdelenmiştir. Uluslararası çalışmalarda analiz edilen konular;

* Kullanıcı Memnuniyeti - Kapalı Ofislerde Çalışma
- Memnuniyette öncelikler
- Kadın / Erkek farklılıkları biçiminde saptanmıştır.

* Mahremiyet
- Yaş
- Statü farklılkları

* Kişiselleştirme
- Araçları
- Kalıcı / Geçici Değişiklik
- Duygu Durum / Verim
- Kadın / Erkek farklılıkları

Tüm bu çalışmalar; her biri farklı ülkelerde (Brezilya, İspanya, Hindistan, Amerika) ve farklı kültürlerde yapıldığında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

2. 6. Ofislere Yönelik Yeni Bir Tür Araştırmanın Gerekliliği –Yeni Türün Özellikleri

Bu araştırmada; KSD, programlama ve çevre davranış araştırma konularının akademik ortamlardaki ofislerle ilişkilendirilmesi yapılarak çalışmanın çerçevesi belirlenmiştir. KSD, ofisler, programlama ve çevre davranış araştırmalarına ilişkin literatür taraması ile, benzer konularda ulusal üniversitelerde hazırlanmış tez çalışmaları ile uluslararası süreli yayınlardan makaleler incelenerek çalışmaya yön verilmiştir.

Bu araştırma Bilgi ve Değer Bazlı Mimari Programlama Yaklaşımlarına kaynaklık edecek, kullanıcı memnuniyetini öncelikli alan ve bilimsel analizlere dayanan bir çalışmadır. Bilgi ve Değer bazlı mimari programlama gerek konuyu ele alışı gerekse analiz yöntemleriyle son yıllarda en yaygın kullanılan mimari programlama

yaklaşımlarıdır. Çalışmamız bilgi ve değer bazlı mimari programlamalara kaynaklık edecek nitelikte olup, konu bazlı mimari programlama yaklaşımının teorik alt yapısından da yararlanmıştır. Değer bazlı mimari programlama yaklaşımında performans konuları diğer mimari programlama yaklaşımlarından daha geniş kapsamlıdır, kendinden önceki disiplinlerin konularını da kapsayan ve yeni değer alanlarını da ilave eden bütüncül bir yaklaşımdır. Dolayısıyla bu çalışma da bütüncül bir perspektiften bakmayı amaç edinmiştir (Zimmiring, Reinzenstein,1980). Değer bazlı mimari yaklaşımdaki performans konuları KSD yöntemiyle analiz edildiğinde üç başlığa indirgenmiştir. Ancak konulara genel bakıştan vazgeçilmemiştir. Bu üç başlık; teknik, işlevsel ve davranışsal konular olarak genellenmiştir. Çalışmamız bu genelleme dahilinde alt başlıklara makalelerdeki gibi derinlemesine bakmıştır.

Araştırmamız bilgi ve değer bazlı mimari programlamaya yönelik bir KSD uygulaması olup, G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları ofis bloğu özelinde belirlenen parametrelerin kullanıcı üzerindeki etkisinin anketle saptanması ve gözlemlerden edinilen bilgilerle kurgulanması biçiminde hazırlanmıştır. G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları ofis bloğuna ilişkin parametrelere üçüncü bölümde çalışmanın teorik alt yapısı başlığında geniş bir biçimde değinilecektir.

3. ALAN ÇALIŞMASI

Bu bölümde, G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğunda yapılmış olan alan çalışmasına yer verilmiştir. G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğu kapalı plan şemalı öğretim elemanları ofisleri bağlamında KSD yaklaşımı ile değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirme çalışması; ofis bloğunun kullanıcıları olan akademisyenlerin kullanıcı memnuniyeti verileri;

1) Teknik Performans Konuları (teknik)
2) Mekan Kullanımına Yönelik Konular (işlevsel)
3) Mekan ve Kullanıcıların Duygu Durumu İlişkisine Yönelik Konular (davranışsal) olmak üzere üç alanda yapılan analizlerle elde edilmiştir.

Bu bölümde değerlendirme aşamasına geçmeden önce, çalışmaya konu olan yapı ve fiziki çevresi hakkında kısa bilgi verilecektir. Yapıya ve çevresine ilişkin bilgilendirmeden sonra çalışmanın bağlamı bir model ile ifade edilecektir.

Model oluşturulurken temel kavramlardan mimari programlama çevre davranış araştırmaları ve KSD' nin ofisler bağlamında incelemesi yapılacaktır. Bu üç alanın ofislere uygun olan temel konuları saptanmaya çalışılacaktır (Gür,1996;Çakın,1990; Onat, 1990;Tapan, 2004) .

Oluşturulan model kapsamında; G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğu anket ve yerinde gözlem yöntemleriyle yapılan analizlerle kullanıcı memnuniyeti bağlamında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın modeli oluşturulduktan sonra anket ve yerinde gözlem yöntemlerinin analiz ve yorumlaması yapılmıştır.

3.1. Alan Çalışmasının Bina Tipi ve Fiziksel Çevre Verileri Bağlamında Tanımlanması

‘Üniversiteler, bilimsel araştırma yapma, bilgi üretme ve yayma, nitelikli insan gücünü yetiştirme gibi çok önemli görevi yerine getirmektedirler.Üniversite kavramı öğretmenle ile öğrencilerin birliği anlamına gelen (üniversitas morgistorum et scholarium) ve birimler birliği anlamına gelen (universitas literarum) ifadelerinden türetilmiştir.’ (Türeyen, 2002)

Akademik ortamlardaki ofisler; ders hazırlıklarının yapıldığı, bilgilerin konuşulduğu, veri, yazı ve resim olarak toplandığı, incelendiği, biriktirildiği, üzerinde çalışıldığı, işlendiği, üretildiği, bu bilgilerin öğrenciler ve diğer akademisyenlerle paylaşıldığı mekanlardır. Bilimsel araştırmalar ve çalışmalar yoğunlukla bireysel yürütüldüğü ve yüksek konsantrasyon gerektirdiği için kapalı planlı geleneksel ofis modelleri kullanılmaktadır.

Bu çalışmada kapalı ofislerin, kendileri ve yan yana gelmelerinden oluşan bir düzenin, akademik bir yaşantının hangi gerekliliklerine cevap vermesi gerektiği, bu gerekliliklerin kullanıcı üzerinden ölçülmesi, ofis yapıları, KSD ve programlama disiplini okumalarından yola çıkılarak bir model haline getirilmiş ve G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğunda uygulanmıştır.

3.2. Alan Çalışmasında Fiziksel Çevre Verileri - G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları Bloğu

Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Celal Bayar Bulvarı ile Gazi Mustafa Kemal Bulvarı arasında kalan yapı adasında , Ali Suavi Sokak, Ovalıoğlu Sokak ve Bebe Sokak ile sınırlı alanda konumlanmıştır.Gazi Üniversitesi Maltepe yerleşkesinde; Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekanlığı,

Akademisyen Ofis Bloğu, İdari Blok, Derslikler, Laboratuar Bloğu, Spor Salonu, Enstitü Bloğu ve Gazi Üniversitesi Vakfı İlköğretim Okulu yer almıştır.

Resim3.1.Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi ön cephe idari bloklar

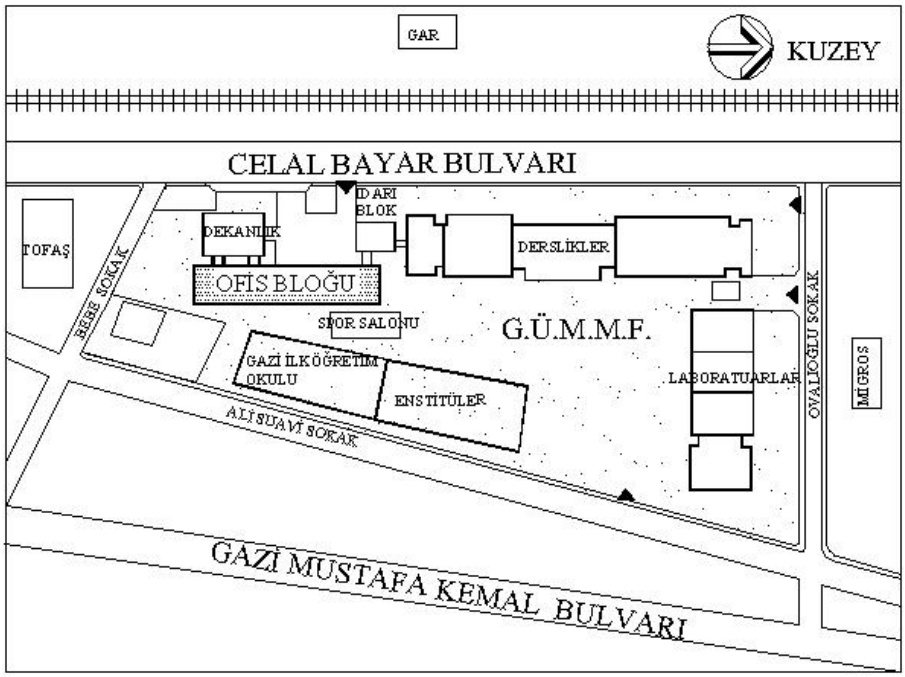

Şekil 3.1. G.Ü.M.M.F. yerleşim plan

Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi İdari Blokları Melih Karaaslan tarafından projelendirilmiştir. Bu çalışmada değerlendirilmeye alınan bina, fakültenin idari bloklarından akademik personel ofisleridir. Değerlendirilen ofis bloğu, dekanlık ve idari blok Celal Bayar Bulvarı'na cepheli ortak bir avluya açılacak biçimde konumlandırılmıştır.

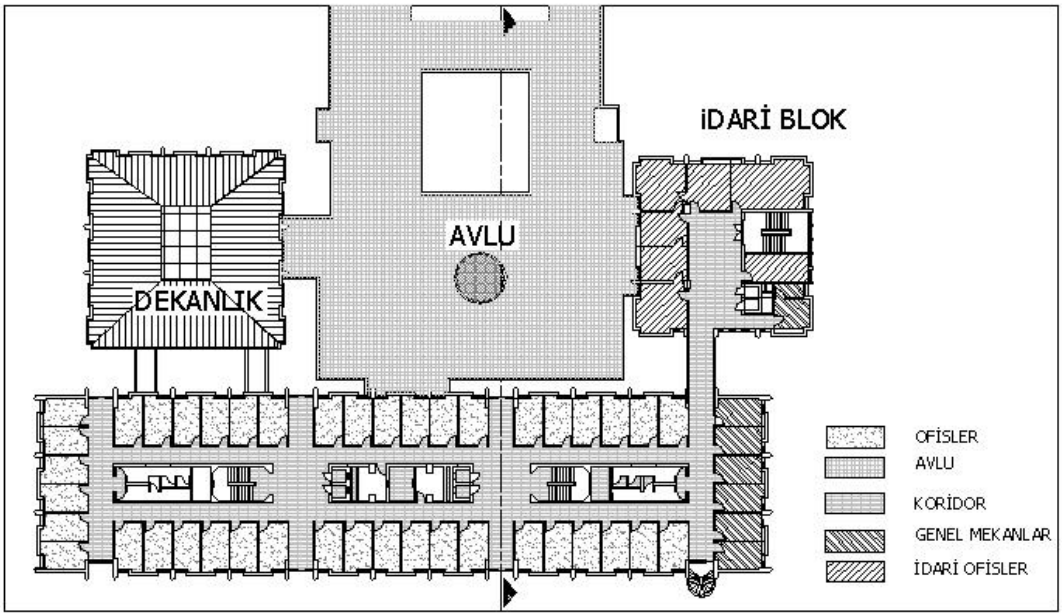

Şekil 3.2. G.Ü.M.M.F. kat yerleşim planı

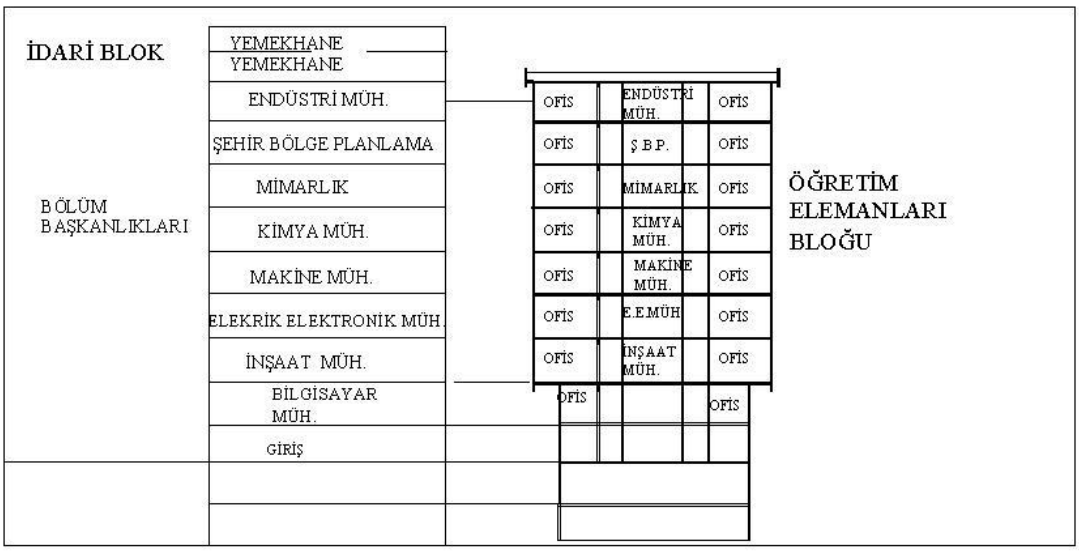

Şekil 3.3. Bina içinde bölümlerin yerleşimi

G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları Bloğu, 2 kat bodrum, Zemin kat, Asma Kat ve 7 normal kat olmak üzere toplam 10 katlıdır (Bkz Şekil 3.3). Bodrum katlarda Bilgi İşlem Merkezi, öğrenci klüp odaları yer alırken asma katta Bilgisayar Mühendisliği öğretim elemanları ofislerinin yanı sıra dekanlık geçiş koridoru ve Fakülte Özlük İşleri yer almaktadır. İkici katta İnşaat Mühendisliği, üçüncü katta Elektrik Elektronik Mühendisliği, dördüncü katta Makine Mühendisliği, beşinci katta Kimya Mühendisliği, altıncı katta Mimarlık, yedinci kattaki 7 ofis Mimarlık bölümü 31 ofis de Şehir Bölge Planlama Bölümü akademisyenleri tarafından kullanılmaktadır. Sekizinci katta da Endüstri Mühendisliği akademisyen ofisleri yer almaktadır. Arazi yerleşiminde kuzey cephesine (laboratuar binalarına) bakan ofislerde toplantı odaları, kütüphane, seminer odaları, dinlenme odaları ve lisans üstü derslikleri gibi ortak kullanım alanları yer almaktadır. Bu mekanlardaki farklılaşma kapalı plan şemasının izin verdiği ölçüde esneklikle (boyuna gelişme) sağlanmıştır.

Öğretim Elemanları Ofis Bloğu idari blok, derslikler ve dekanlık arasında farklı kotlarda geçişler mevcuttur. İdari blok ikinci kattan İnşaat Müh. Bölümü dersliklerine, üçüncü kattan Mimarlık ve beşinci kattan da Endüstri Müh. Bölümü dersliklerine geçişler mevcuttur.

Alan çalışmasının yapılacağı öğretim elemanları bloğu, betonarme taşıcı sistemli çift koridorlu lineer bir plan şemasına sahiptir. Çekirdeklerin ortada çözülmesiyle birlikte binadaki ofislerin ön, arka, yan cephelere dağılımı sağlanmıştır. Koridorların arasında ortak mekanlar (wc, depo) ile sirkülasyon elemanları (merdiven, asansör) yer almaktadır. Koridorda doğal ışık ve havalandırma için verilen 1 akslık ara mekanların çekirdeklerle çakıştırılmasıyla ofisler dört bölüme ayrılmaktadır. Blokta ara geçişlerdeki aydınlatma koridorları, geleneksel mimarideki eyvanları çağrıştırmaktadır.

Akademik personel ofisleri, kapalı plan şemalı (geleneksel) olup üç cepheye yönlendirilmiştir. Celal Bayar Bulvarı ön cephe, Gazi Üniversitesi Vakfı İlköğretim

okulu (eski Yükseliş Kolej) arka cephe ve Bebe Sokak yan cephe olacak biçimde ofisler konumlandırılmıştır .(Bkz Resim 3.2, Resim 3.3)

Resim 3.2. G.Ü.M.M.F. cepheleri

G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları Ofis Bloğunda; zemin katta 36 ofis, asma katta 38 ofis, 7 katta 48x7=336 ofis olmak üzere toplam 410 ofis birimi (tümü ofis olarak kullanılmamaktadır) vardır. 410 ofisten 268 tanesi öğretim elemanları tarafından kullanılmaktadır. Kuzey cephesindeki (laboratuar binası yönündeki) ofisler aralardaki bölücü duvarları kaldırılarak genişletilmiş; kütüphaneye, dinlenme –çay salonlarına, seminer odalarına, lisans üstü dersliklerine ve toplantı odalarına, bölümlerin ihtiyaçları çerçevesinde, dönüştürülmüştür. İnşaat Müh. Bölümünde kütüphane ve dinlenme salonuna; Elektrik Elektronik Müh. Bölümünde seminer odaları ve çay salonuna; Makine Müh. Bölümünde toplantı odası ve dinleme salonuna; Kimya Müh. Bölümünde seminer odaları ve dinlenme salonuna; Mimarlık Bölümünde derslik ve dinlenme salonuna; Şehir Bölge Planlama Bölümünde

kütüphane, bilgisayar odası ve dersliğe; Endüstri Müh. Bölümünde derslik ve bilgisayar odasına dönüştürülmüşlerdir.

Resim 3.3. G.Ü.M.M.F. cepheleri

Mimar, tüm ofislerin aynı ölçüde gün ışığından faydalanması amacıyla lineer bir plan şeması tasarlamıştır. Bu lineer sistemi çift koridorlu plan anlayışı ile çözümlemiştir ve tüm ofis mekanlarını cephelere yaymıştır. Çift koridor sistemi ile bina sirkülasyonunu da ikiye bölerek koridorda oluşacak kalabalık ve gürültü de yarıya indirilmiştir. İki koridor arasında kalan alanları da servis mekanları ve çekirdek olarak değerlendirmiştir. Kapalı (geleneksel) plan şemalı ofislerde 600-900 m² alana bir çekirdek düşünülmüştür (Doğrusoy, 2002). Ofis bloğunun alanı 1200 m² den fazla olması sebebiyle iki çekirdekli bir çözüme gidilmiştir. Islak hacimler koridorun iki ucuna yerleştirilmiştir.Buradaki amaç servis mekanlarına erişim mesafesini minimuma indirmektir. Merdiven ve asansör ana koridor ile ara koridorların kesiştiği iki noktaya yerleştirilmiştir..

Bireysel ofislerde altı farklı plan şeması vardır. Oda büyüklüklerinin 11,87-13,26 m² arasında değişen boyutlarda olduğu saptanmıştır. Bu farklılığın taşıyıcı sistemin (kolonun) oda içindeki konumu, boyutları ve pencere açılım yönleri ile ilişkili olduğu görülmüştür. Dış cephedeki perde duvarın konumuna göre de pencere yerlerinin değişim gösterdiği saptanmıştır. Donatıların ışığın yönüne göre düzenlenmesi durumda; ofis içindeki akademisyenlerin konumlarının değiştiği, ayrıca kolonların tip 1,2,3 ve 4 de ofis içinde oluşan nişlere dolap vb. donatı elemanları ile işlerlik kazandırıldığı gözlenmiştir. Bkz.Şekil 3.4 ve Şekil 3.5.

Öğretim elemanlarına ofislerinde hazır olarak; iç ve dış duvarlara sabitlenmiş kütüphane- dolaplar, dolaplarla aynı malzemeden yapılmış bir adet çalışma masası, halı zemin kaplaması ve 4 adet fluoresan aydınlatma elemanı verilmiştir. Bunlar dışındaki tüm mekansal donatılar, öğretim elemanlarının kendilerinin temin edip, çalışma mekanlarına kattıkları elemanlardır.

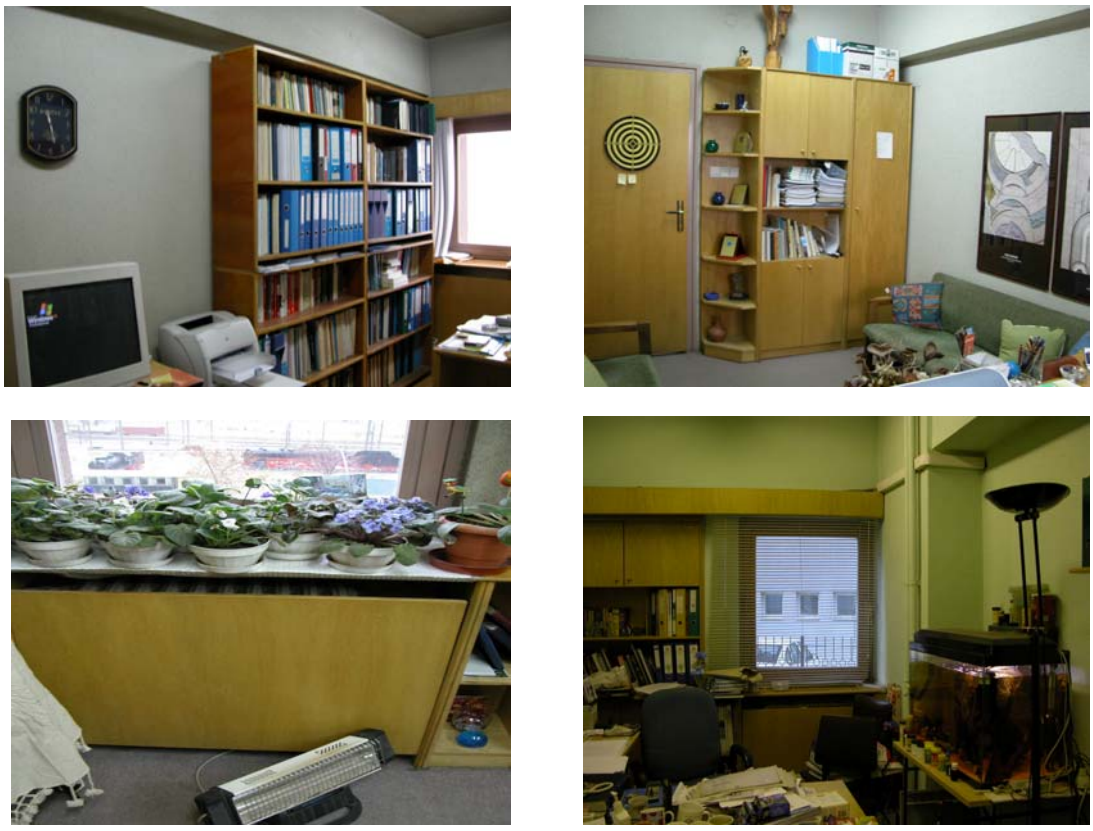

Resim 3.4. Ofislerdeki ilave donatılar ve yerleşimleri

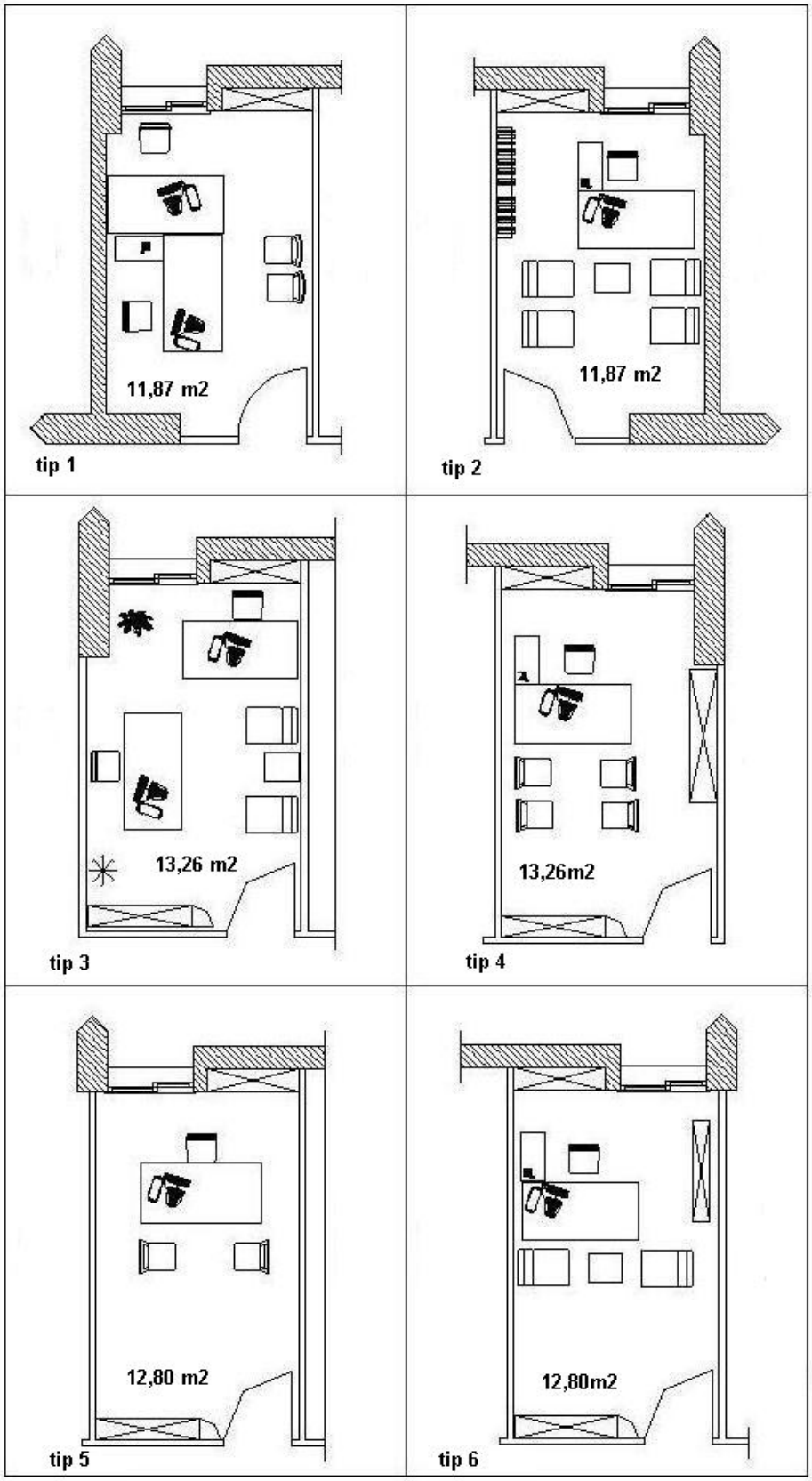

Şekil.3.4.Ofis tip planları (ölçek:1/50)

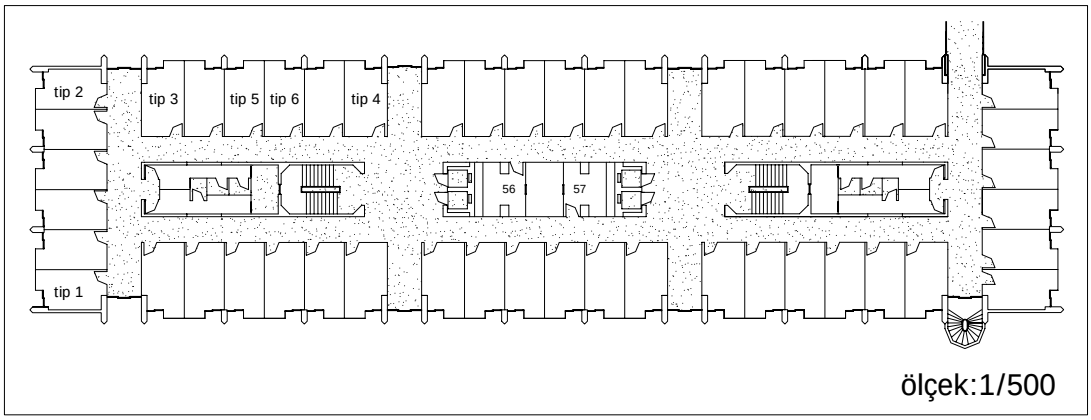

Şekil 3.5. Tip oda planlarının kat içindeki konumu

Mekana ilave edilen donatılar; bilgisayar, bilgisayar masası, printer, scaner, koltuk, kanepe, sandalye, kitaplık dolap, açık raf, pano, çizim masası, sehpa, mini buzdolabı, televizyon, kaset – cd çalar, radyo, askı, lamba, elektrikli ısıtıcı, doğal veya yapay bitki, tablo resim, çay kahve makineleri, elektrikli su ısıtıcıları, telefon biçiminde çeşitlilik göstermektedir.

3.3. Alan Çalışmasında Kuramsal / Teorik Altyapı

Bu çalışma ile G.Ü.M.M.F. Öğretim elemanları bloğu özelinde kullanıcı memnuniyeti saptanmaya çalışılmıştır. Kullanıcı memnuniyetinin dayanağı performans gereklilikleri; KSD, mimari programlama ve çevre davranış araştırmaları bağlamında bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu üç disiplinin, bina tipinden bağımsız temel kavramlar + ofis bağlamında bir analizi yapılmıştır. Yapılan literatür araştırmasında da görülmüştür ki benzer nitelikli araştırmalar daha spesifik konulara değinmiştir. Bu çalışmalarda sadece bir konu (kendileme, mahremiyet, aydınlatma, iş akışı, sosyal etkileşim…v.b.) ele alınmıştır. Bu çalışma ile daha bütüncül bir bakış gerçekleştirilmiştir. Bütüncül yapının oluşumu; mimari programlama, KSD ve çevre davranış araştırmalarının ofis bina tipinin tanım ve işleyiş bilgisinin birlikte özümsenmesiyle sağlanmıştır.

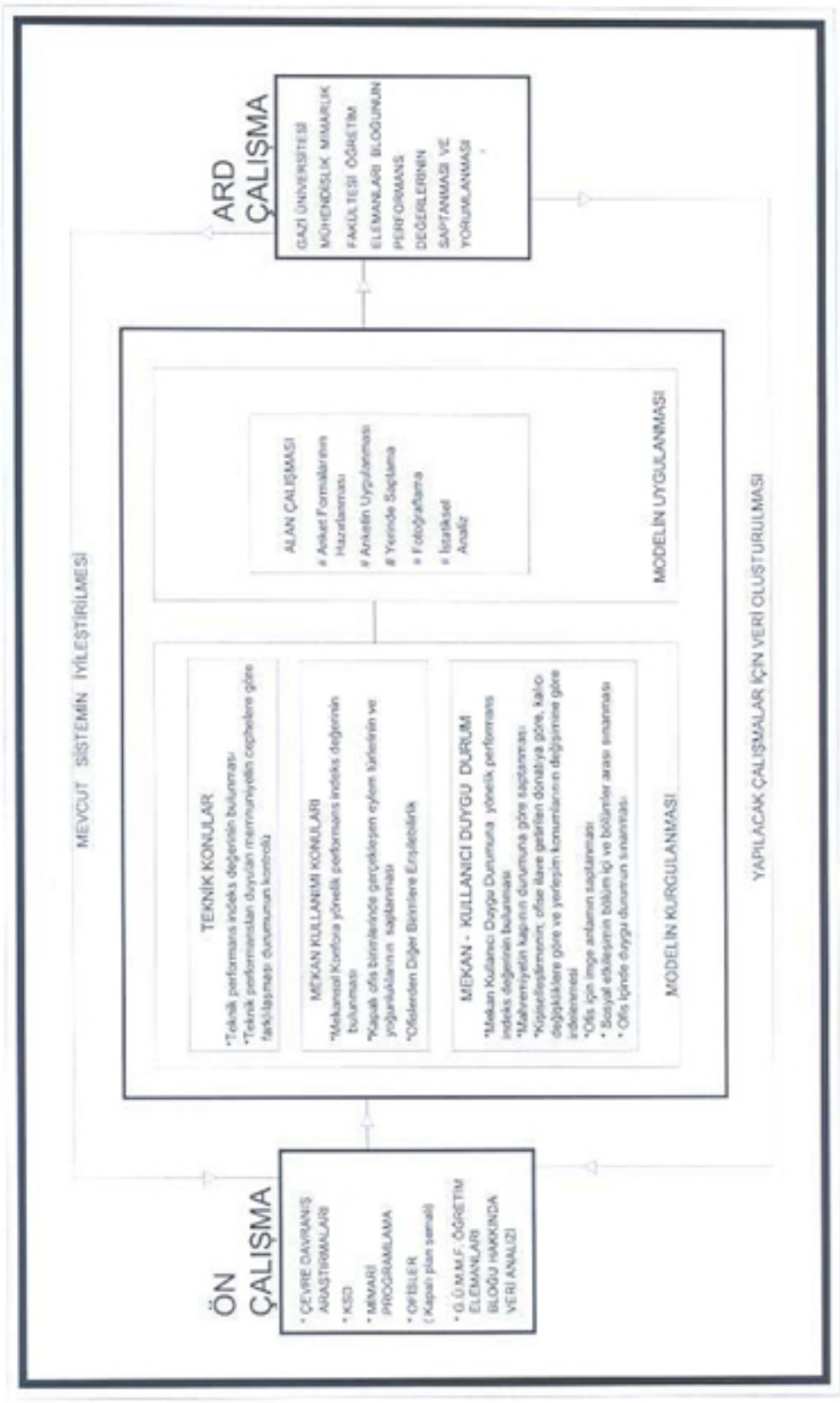

Şekil 3.6. Çalışmanın modeli

Bu çalışmada izlenen süreç üç aşamalı gerçekleşmiş, 1) ön çalışma, 2) alan çalışması ve 3) ard çalışma biçiminde ayrılmıştır.

Ön çalışma; teorik, kavramsal okumalar, (KSD, programlama, ofisler, bilimsel çalışmalar) biçiminde gerçekleşmiştir. *Alan çalışması*; modelin kurgulanması ve modelin uygulanması biçiminde ele alınmıştır. Modelin uygulanması da anket formlarının hazırlanması ve uygulanması, yerinde saptama formlarının hazırlanması ve uygulanması ve bu iki formun analizi biçiminde bir süreçte gerçekleştirilmiştir. *Ard çalışma* ise modele yönelik çıkarımlar, KSD'ye yönelik çıkarımlar, programlamaya yönelik çıkarımlar, kapalı ofislere yönelik çıkarımlar ve bilimsel araştırmalara yönelik çıkarımlar şeklinde ifade edilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, KSD, Bilgi ve Değer Bazlı Mimari Programlama Yaklaşımları ve Çevre Davranış Araştırmaları kavramlar ve içerik bakımından benzer konularda çalışmışlardır.(Bkz.Şekil.2.2) Dolayısıyla , bir fiziki çevreyi bütüncül bir bakışla inceleyebilmek için çalışma konuları genel anlamda üç alanla da ilişkilendirilmiş, çalışma bu temele dayandırılmış ve şekil 3.6 daki model ile ifade edilmiştir.

Modelde KSD, mimari programlama ve çevre davranış araştırmaları karşılaştırmalı bir biçimde irdelendikten sonra bu konularda hazırlanmış ulusal ve uluslar arası çalışmaların ofislerle ilgili olanları incelemeye alınmıştır.(Bkz. Bölüm 2.5.1 ve Bölüm 2.5.2)

Ulusal araştırmalar çalışmamızın genel çerçevesini çizme bağlamında etkili olmuştur. Ulusal çalışmalarda analizler; teknik, fonksiyonel ve davranışsal konular olarak gruplanmıştır. Bu dağılımın KSD, ÇDA ve mimari programlamada da ortak olduğu saptanmıştır. Ulusal ve uluslar arası okumalardan sonra bu çalışmalardaki kavramlarla incelenen binanın ne ölçüde örtüştüğüne bakılmıştır. Ulusal çalışmaları genel çerçeveyi belirlemede, uluslararası makalelerden bu çerçevenin içeriğinin oluşturulması bağlamında yararlanılmış ve anket soruları G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğuna göre düzenlenmiştir. Teknik konulardan duyulan memnuniyete ilişkin değerlendirmeler teknik performans indeksine yönelik anket 12, 13, 14, 15

sorularda da, mekansal konfora ilişkin değerlendirmeler (mekansal konfor indeksine yönelik) ankette 17. soruda; duygu durumuna ilişkin değerlendirmeler (duygu durum indeksine yönelik) anketlerde 20, 28, 29. sorularda ele alınmıştır. Ofislerdeki kişiselleştirme araçlarına yönelik konular soru 23 de; kişiselleştirmeyi etkileyen kişisel faktörler soru 1,2,3,4,5 te; ofislerde çalışmanın bölünmemesi ve konsantrasyonun sağlanması soru 20, 29 da; ofislerde kalıcı değişiklik yapma konusu ise soru 6, 7, 8, 9 da yer almıştır. Araştırmamızda uluslararası çalışmalardaki kadar derinlemesine bir mahremiyet analizi yapılmamış, ancak kapalı ofislerin mahremiyeti sağlama yönünden yeterliliğini saptamaya yönelik analiz yapılmıştır (soru 19).

Tüm incelemeler sonucunda G.Ü.M.M.F. Öğretim elemanları bloğu, kapalı ofisler özelinde bütüncül bir yaklaşım amaçlanmış ve bu bağlamda alt başlıklar şu biçimde gruplanmıştır.1) Teknik Performans Konularından Duyulan Memnuniyet (teknik), 2) Mekan Kullanımına Yönelik Performans Konularından Duyulan Memnuniyet (işlevsel), 3) Mekan ve Kullanıcı Duygu Durumu İlişkisine Yönelik Performans Konularından Duyulan Memnuniyet (davranışsal) biçiminde belirlenmiştir. Önceki çalışmalarda fonksiyonel analizler olarak tanımlanan konular mekan kullanımına yönelik konular ve davranışsal konular ise mekan ve kullanıcı duygu durumu ilişkisine yönelik konular biçiminde değiştirilmiştir.

1. Teknik performans konuları;

- Isıl konfor
- Havalandırma
- Gürültü
- Aydınlatma

2. Mekan kullanımına yönelik konular;

- Mekansal konfor
- Ofislerde eylem ve yoğunlukları
- Mekansal konum ve ofislerden diğer birimlere erişilebilirlik

3. Mekan ve kullanıcının duygu durumu ilişkisine yönelik konular;

- Ofiste çalışma durumunda duygu durum
- Kişiselleştirme (kendileme)
- İmge anlam
- Mahremiyet
- Sosyal etkileşim ve iletişim
- Çevresel biliş ve yönlenme (Gür,1996)

biçiminde belirlendikten sonra alan çalışmasına geçilmiştir. Teknik konular, mekansal kullanım konuları ve mekan – kullanıcı duygu durum konuları incelemeye alınan bina özelinde saptanmıştır. Farklı bina tiplerine göre değiştirilip geliştirilme özelliğine sahiptir. Bu model başka bina tiplerinde gerekli olan literatür araştırmasının getirdiği alt yapı ile hazırlanabilir niteliktedir.

3.3.1. Teknik performans konuları

Bu çalışma bağlamında teknik performans konuları; ısıl konfor, havalandırma, gürültü ve aydınlatma olarak saptanmıştır. Bu konulardaki performans değerleri kullanıcı deneyimleri ve değerlendirmeleri / memnuniyeti bağlamında ele alınmıştır. Fiziki ölçüm yapılmamıştır.

Isıl konfor: Dış ortam koşulları ne olursa olsun insan vücut ısısı sabit tutulmalıdır. Bu değerin 18ºC – 22ºC olması istenir. Kapalı bir mekanda ısı değeri taban seviyesinde 18ºC, diz seviyesinde veya 150 cm yükseklikte 20ºC ve tavanda da 26ºC olduğu zaman termal konfor sağlanır.(Gür, 1996) Çalışmada ısıl konfor şu anki sıcaklıktan, mevsim değişikliklerindeki sıcaklıktan ve dışarısı çok soğuk olduğunda oda sıcaklığından duyulan memnuniyet bağlamında ele alınmıştır.(Ek.1 , soru12)

Havalandırma: Kapalı mekanlarda niteliği değişen havanın taze hava ile değiştirilmesi gerekir. Saatte kişi başına 100 m3 havaya gereksinim duyulmaktadır.Kişi başına 29-39 m3 hava hacmi olan bir mekanda bu değeri

sağlamak için saatte üç kez değiştirilmelidir. İş yerlerinde karbonmonoksitin % 0.05'i aşmaması istenir. Sürekli ölçüm yapma imkanı olmayan durumlarda söz konusu ölçütlerden çok vücut kokusunun rahatsız edici ilk algılama değeri hava kirliliği ölçütü olarak alınmaktadır. Burun 20 sn başlayarak ortam kokusuna alışır, duyarsız hale gelir.Bu nedenle ortama ilk girildiğindeki algılama önemlidir (Gür,1996). Çalışmada havalandırma; doğal havalandırma yapıldığında, oluşan koku, nem ve doğal havalandırma yapılmadığı durumdaki kullanıcı memnuniyeti bağlamlarında ele alınmıştır. (Ek.1 , soru15)

Gürültü: Kapalı plan şemalı ofislerin açık planlıya göre en önemli avantajı ve gereksiz gürültülerden (telefon, diğer çalışanların sesleri, ortak kullanılan cihazların sesleri v.b.) uzak olmaktır. Çalışmamızda gürültü; koridordan gelen sesler, alt- üst katlardan gelen sesler ve dışarıdan gelen sesler bağlamında ele alınmıştır. (Ek.1, soru13)

Aydınlatma: En ideal ışık, doğal ışık yani güneştir. Işık şiddeti az ise görme güçlüğü ortaya çıkar. Eğer fazla ise gözlerin kamaşmasına ve görme sinirlerinin aşırı uyarılmasına sebep olur. Işık homojen dağıtılmalı, uygun yönlendirilmeli, gölge yapmamalı ve titreşimli olmamalıdır. Işığın şiddeti merdivenlerde 30 lüks, dershanelerde 60 lüks, iş yerlerinde de 100-3000 lüks arasında değişim gösterir. Bu değerler mekanda yapılan eylemlerin niteliğine bağlı olarak değişim gösterir (Gür,1996). Çalışmada konu; gün ışığı, aydınlatma ile odada oluşan renk, parlama-yansıma ve elektrikle aydınlatma bağlamında ele alınmıştır. (Ek.1 , soru14)

3.3.2. Mekan kullanımına yönelik konular

Mekansal konfor konuları kapsamında mekansal konfor, mekansal konum ve ofislerden diğer birimlere erişilebilirlik konularına değinilmiştir.

Mekansal konfor: Mekana ait eylemler ve ofislerin bu kapsamdaki yeterliliği incelenmiştir. Mekanın boyutları, yüksekliği gibi değerleri ofis kullanıcılarının

memnuniyeti bağlamında ele alınmıştır. Depolama alanlarının yeterliliği de mekansal konfor başlığında ele alınmıştır. (Ek.1 , soru17)

Ofislerde eylem ve yoğunlukları: Ofis içi eylemlerin çeşitleri ve yoğunluğu analizi; ofislerin eylemlere cevap verebilirliği ve yeterliliğini saptamak için yapılmıştır.(Ek.1, soru10)

Mekansal konum ve ofislerden diğer birimlere erişilebilirlik: Ofislerin kampüste ve bina içindeki diğer birimlere olan erişilebilirliğinden duyulan memnuniyet bağlamında ele alınmıştır. (Ek.1 , soru18)

3.3.3. Mekan ve kullanıcıların duygu durumu ilişkisine yönelik konular

Mekan ve kullanıcının duygu durumu ilişkisine yönelik olarak; ofiste çalışma durumunda duygu durum, kişiselleştirme, imge anlam, mahremiyet, sosyal etkileşim-iletişim ve çevresel biliş ve yönlenme konuları incelenmiştir.

Ofiste çalışma durumunda duygu durum: Güvenlik insanın temel gereksinimi ve binaların temel işlevidir. Kapıdaki güvenlik, doğal afetlere karşı güvenlik biçiminde sıralanabilir. Güvenlik konusu ofis içinde duygu durum bağlamında incelenmiştir. Güvenlik dışında huzur, evde gibi hissetme, verimli çalışabilme, bağımsız ve konsantre olabilme gibi duygusal davranışlar da incelenmiştir.
(Ek.1 , soru 20)

Kişiselleştirme: Kişiselleştirme (kendileme) Gür tarafından (1996) yerin yada mekanın dönüştürülmesinde ortaya çıkan bir otorite veya denetim göstergesi olarak tanımlanmıştır (Gür, 1996). Kendilemenin gerçekleşmesi için sahip olma zorunlu koşul değildir. Sahiplik konusu hukuk felsefesinde üç biçimdedir. Birincisi bir şeyi doğrudan fiziksel olarak almak, ikincisi o şeyi biçimlendirmek ve üçüncü olarak da o şeyi sadece benim olarak nitelemektir (Gür,1996). Çalışmamızda kişiselleştirme "biçimlendirmek" boyutu ile ele alınmıştır ve üç başlıkta incelenmiştir.

Biçimlendirmek; ofis içinde kalıcı değişiklik yapma, ilave donatı - kişisel eşya bulundurma ve odada yerleşim konumlarının (layout) belirlenmesi konuları bağlamında ele alınmıştır. (Ek.1 , soru 6,7,8,9,22,23)

İmge anlam : İmge Gür tarafından; saptama, varsayım yapma ve değerlendirme sonucunda zihinde oluşan üç boyutlu kurgu olarak tanımlanmıştır. Ofislerin imge anlamına ilişkin değerlendirme kullanıcıların sıfat çiftlerine verdiği yanıtlar ışığında ifade edilecektir. (Ek.1 , soru 28)

Mahremiyet: Bir kişinin veya grubun ortamıyla kurmak istediği toplumsal ilişkilerde denetim hakkını elde tutması veya tutma isteği biçiminde tanımlanmıştır. Gür (1996) mahremiyeti "tek yönlü bir gizlilik – girmezlik değil toplumsal ve bireysel değerlerden etkilenen insanların birbirleriyle ilişkide olma ya da olmama isteğine göre değişen diyalektik bir konfor süreci" olarak tanımlar. Bu çalışmada toplumsal etkileşimde denetimi elinde tutma boyutu, ofislerin kapılarının kapalı, aralık, kilitli ve açık olma durumları ve bunlardan duyulan memnuniyet bağlamında ele alınmıştır.(Ek.1 , soru19)

Sosyal etkileşim ve iletişim: Toplumsal etkileşim bir konumun temel işlevi, olduğu gibi , diğer işlevlerin yerine getirilmesinde de önemli alt görevi olan bir tasarım boyutudur (Gür,1996). Çalışmada bölüm içi ve bölümler arası sosyal etkileşim düzeyleri araştırılmış, iletişimsizliğin nedenleri saptanmış ve iletişimin bölüm içi ve bölümler arası nasıl olması gerektiği sorgulanmıştır. (Ek.1 , soru 33,34,35,36,37)

Çevresel biliş ve yönlenme : Gür' e göre biliş; bir kavramsal sisteme bağlı olarak adlandırma, sınıflama ve düzenleme yoluyla çevreyi anlamlandırma işlemidir. Bu bağlamda bina içinde yön bulma konusu kullanıcı ziyaretçilerinin deneyimlerinin kullanıcılar tarafından anket kapsamında ifade edilmesi yoluyla elde edilmiştir.
(Ek.1 , soru 27)

3.4. Alan Çalışmasında Uygulanan Anket ve Saptama Formlarının Oluşturulması

Alan çalışması, farklı tipte hazırlanmış saptama ve anket formları ile gerçekleştirilmiştir. Anket formu üç tip sorudan oluşturulmuştur; 1) 5'li likert (memnuniyete yönelik) 2) Saptama soruları (evet / hayır, cinsiyet, değiştirdim v.b) 3) Açık uçlu sorular (nedenini belirtiniz). Saptama formunda ofislerin mevcut yerleşim durumunun tespit edilmesi için oda tiplerini gösterir kroki yer almıştır. Ayrıca ofisin kat içindeki konumu, cephesi ve odada çalışan sayısını öğrenmeye yönelik hazırlanmıştır. Ofise yerleşimde ne tür bir yol izlendiği, (pencereye, manzaraya, kapının konumuna ya da ışığın alış yönüne bağlı) analiz edilmiştir.

Alan çalışmasında 188 kişiyle 1 aylık bir süreçte görüşülmüştür. Görüşme sırasında saptama formları araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Anket formları da cevaplanmak üzere akademisyenlere bırakılmıştır. Anket formu 170 kişi tarafından cevaplanmıştır. Analiz çalışması 170 anket formu üzerinden yapılmıştır.

Alan çalışması tüm bina bazında uygulanmadan önce hazırlanan anket formları, kimya mühendisliği, mimarlık ve elektrik elektronik mühendisliğinden olmak üzere üç akademisyene verilmiş ve anket sorularının cevaplanabilirliği araştırılmıştır. Anket formları akademisyenlerin eleştirileri doğrultusunda düzeltilmiştir. Ayrıca anket çalışmasına başlamadan önce bina tip kat planları çizilerek kat planlarının üzerine hangi ofisin kim tarafından kullanıldığını gösteren yerleşim planları hazırlanmıştır. Anket formlarının takibi için yerleşim planlarından yararlanılmıştır. Ayrıca formlara kod numarası verilmiş böylece anketi formları cevaplayanların kimliğine bakılmaksızın değerlendirmeye alınmıştır.

Anket formunda sorular; (1) kullanıcı niteliklerini saptamaya yönelik sorular, (2) teknik performansa ilişkin sorular, (3) mekan kullanımına ilişkin sorular ve (4) kullanıcının duygu durumuna ilişkin sorular olmak üzere dört bölümden oluşmuştur. Anket formu ise en genel anlamda demografik sorular ve performanstan duyulan memnuniyeti ölçmeye yönelik sorular olmak üzere iki bölümden oluşturulmuştur.

Anket formunun birinci bölümünde katılımcıların kişisel bilgilerine (yaş, cinsiyet, unvan, görev süresi, ofise yerleşme süresi) ulaşılmaya çalışılmıştır.(soru no:1,2,3,4,5)

Anketin ikinci bölümünde teknik konfor şartlarından duyulan memnuniyet; ısısal konfor, gürültü, aydınlatma ve havalandırma bağlamında ele alınmıştır. 5li likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. *Isısal konfor;* ısısal konforla ilgili olarak ofislerde; dış havanın soğuk olma durumunda iç ortam sıcaklığından duyulan memnuniyet, mevsimsel ani ısı değişikliklerinde ve anket yapıldığı andaki ısısal değerler olmak üzere üç bölümde değerlendirilmeye alınmıştır. Anket formunda 12. soru ile bu analiz yapılmaya çalışılmıştır. *Gürültü;* yan ofislerden gelen sesler, alt –üst katlardan zaman zaman gelen sesler, pencerenin açık olma durumunda dışarıdan gelen sesler bağlamında ele alınmıştır. Anket formunda 13 soru ile bu analiz yapılmak istenmiştir. Ayrıca akademisyenlerin kullandığı ofislerde; yüksek konsantrasyon gerektiren çalışmalar yürütüldüğü için genel anlamda seslerin çalışmayı nasıl etkilediği de sorgulanmıştır. *Aydınlatma;* elektrikle aydınlatmanın yeterliliği, yapay aydınlatma nedeniyle oluşan parlama ve yansıma, ofiste oluşan hakim renk ve ofislerin gün ışığından yararlanılabilirliği olmak üzere dört bağlamda ofislerdeki aydınlatma konforu analiz edilmiştir. (Anket formu soru 14) . *Havalandırma;* doğal havalandırmanın yeterliliği, ofiste halı ve dolap nedeniyle oluşan koku, nem ve ofis için doğal havalandırmanın gerekliliği olmak üzere dört bölümde analiz edilmiştir. (Soru 15).

Mekan kullanımına yönelik konular ; mekansal konfor, ofis içi eylemler ve yoğunlukları ve ofislerin diğer birimlere erişebilirliği başlıklarında ele alınmıştır. *Mekansal konfor* kapsamında ofislerin büyüklüğü ve yeterliliği; depolama bağlamında, kapalı dolap boyutları ve sayısının yeterliliği, açık rafların boyutları ve yeterliliği, kişisel eşyalar için yerin yeterliliği, huzurlu çalışılabilirlik konuları incelenmiştir.(soru 17) *Ofis içi eylemler ve yoğunlukları* ; ders hazırlama, bilimsel çalışma yapma, dinlenme – uyuma, öğrencilerle görüşme, öğretim elemanları ile görüşme, yemek yeme, ders yapma ve ekip çalışması eylemleri bağlamında değerlendirilmiştir.(soru 10) *Ofislerin diğer birimlere erişilebilirliği* başlığında

erişilebilirlik konusu yapı içinde ve kat içinde olmak üzere iki bağlamda ele alınmıştır.(soru 18)

Mekan ve kullanıcının duygu durumu ilişkisine yönelik konular ; *Ofiste çalışma durumunda duygu durum* konusunda huzur, rahatlık, güvende olmak, evde gibi olmak, keyif almak, verimli çalışabilme, konsantre ve bağımsız olabilme konuları 5' li likert ölçeği ile analiz edilmiştir.(soru 20) *Ofislerdeki kendileme (kişiselleştirme*); mevcut donatıya yapılan ilaveler , ofis içindeki donatıların konumlarındaki değişim ve ofislerde kalıcı değişiklik yapılması bakımından incelenmiştir.(soru 6, 7, 8, 9, 22, 23) *Ofislerde mahremiyet* kapının açık, aralık, kapalı ve kilitli tercih edilme durumlarına göre analiz edilmiştir. (soru 19). *İmge anlam* analizleri soru 27 de ki ofislere ilişkin sıfat çiftleri ile yapılmıştır. *Sosyal etkileşim ve iletişim* konusu bölüm içi ve bölümler arası olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir. Ayrıca sosyal etkileşimdeki yetersizliğin nedenleri araştırılmış ve nasıl olması gerektiği sorgulanmıştır.(soru 33,34,35,36,37) *Çevresel biliş ve yönlenme* bağlamında kurum içine dışarıdan gelen bir ziyaretçinin durumu akademisyenler tarafından değerlendirilmiştir. Öğretim elemanları kendi ziyaretçilerinin yaşadığı problemleri yönlenme bakımında tanımlanmıştır.(soru 26)

Anket formu ve saptama formundan elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak istatistiksel analizler yapılmış ve yorumlanmıştır.

3.5. Alan Çalışmasında Analiz ve Değerlendirme

3.5.1. Alan çalışması analiz yöntemi

Çalışmada tüm istatistiksel analizler SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences) programı ile bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. SPSS programında çalışmaya başlamadan önce anket formundaki tüm sorular konu başlıklarına göre ayrılarak gruplanmıştır. Temel bilgiler, eşya donanım, koridor sıfatlar, ofis sıfatlar, yakınlıklar, ofis yerleşim kroki , performans değerleri, ofis içi eylemler, ofis içinde

duygu durum, kapının konumu biçiminde başlıklara ayrılmıştır. Temel bilgiler başlığı altında katılımcı ile ilgili genel bilgileri veren sorular gruplanmış ve kodlanmıştır. Bölüm, yön, kat, unvan, yaş, cinsiyet, kurumda çalışma süresi ve ofiste çalışma süreleri kodlanmıştır. Tüm başlıklara 1,2,3, … gibi kodlar verilmiştir. Örneğin İnşaat Mühendisliği Bölümü (2), Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü (3) … biçiminde kodlandırılmıştır. Genel bilgilendirme soruları dışındaki sorular evet/hayır biçimindeki cevaplarda hayır=0, evet=1 olarak kodlandırılmıştır. Performans analizine yönelik sorularda sıfat çiftlerine 1'den 5'e kadar kodlar verilmiştir. Bazı sorularda 1= çok iyi 5= çok kötü biçiminde ifade edilmiştir. Tüm kodlama işlemi tamamlandıktan sonra

Katılımcı bilgilerinin analizleri;

Analyze / Descriptive Statistics / Frequencies / Bölüm, Unvan, Yaş, Cinsiyet…. / ok işlemi ile

Performans indeks tabloları ;
Analyze / Descrictive Statistics / Descriptives / Variable / ok ile

Performans değerlerinin cinsiyet, bölüm, yaş, kurumda çalışma süresi gibi sabit değerlere göre analizi;
Analyze / CompareMeans / Means / Dependent list (incelencek performas değerleri)/ Independent list (sabit değişkenler) / Options tan Anova ve Eta seçilmesi ile

Sabitlerle değişken değerler oranında anlamlı bir sayısal ilişki ;
Analyze / Compare Means / One way Anova / Dependent / Factor seçenekleri ile

Performanslar dışındaki soruların sabit değerler göre analizinde;
Analyze / Descriptive Statistics / Crosstabs / row:x coloumn:y statistics: Chi-square komutları ile analizler yapılmıştır (Kural, 2005).

Anket verilerinin analizi iki ana başlıkta ifade edilmiştir.

1- Katılımcı nitelikleri /özelliklerine yönelik analizler

2- Performanslardan duyulan memnuniyete yönelik analizler

3.5.2. Katılımcı özelliklerinin analizi

Unvanlara ve bölümlere göre ankete cevap veren akademisyenlerin dağılımının (toplam ve ankete katılan) çizelge 3.1 , çizelge 3.2 deki gibi olduğu saptanmıştır. Anketimize 293 akademisyenden 170'i katılmıştır . Anketin yapıldığı süreç ile sınav takviminin çakışmasından dolayı katılım oranı %58.4'de kalmıştır.

Çizelge 3.1. Unvana göre ankete katılım dağılımı

Unvan	Akademisyen dağılımı	Ankete katılan Akademisyenler (n)	Katılım oranı %
Prof.Dr.	68	21	30,8
Doç.Dr.	35	17	48,5
Ydr.Doç.Dr.	33	26	78,8
Öğr.Gör.Dr.	23	17	73,9
Öğr.Dr.	18	9	50
Arş.Gör.Dr.	25	23	92
Arş.Gör.	84	55	65,4
Uzman	7	2	28,5
toplam	293	170	58,4

Çizelge 3.2.Katılımcıların bölümlere göre dağılımı

Bölümler	Akademisyen sayısı	Ankete katılan (n)	Katılım Oranı %
İnşaat Mühendisliği	52	30	57
El.Elektronik Müh.	31	15	48
Makina Mühendisliği	44	21	47
Kimya mühendisliği	42	20	47
Mimarlık	54	30	55
Şehir Bölge Planlama	28	25	89
Endüstri Mühendisliği	42	29	69
toplam	293	170	58

Katılımcıların % 58'si erkek , % 41,8'i kadın olduğu saptanmıştır. (Bkz.Çizelge 3.3.)

Çizelge 3.3.Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

cinsiyet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	erkek	99	58,2	58,2	58,2
	kadın	71	41,8	41,8	100,0
	Total	170	100,0	100,0	

Katılımcıların yaşa göre dağılımları şekil 3.7 deki gibi olduğu görülmüştür. Katılımcıların % 66'sı 20-40 yaş diliminde yer almıştır. Ankete katılım bakımından en çok 31-40 yaş, en az 60 ve üstü yaş grubundan olmuştur.Ankete katılanlara göre değerlendirme yapılırsa Fakülte kadrosunda öğretim elemanları yaş ortalamasının 36.9 olduğu saptanmıştır.

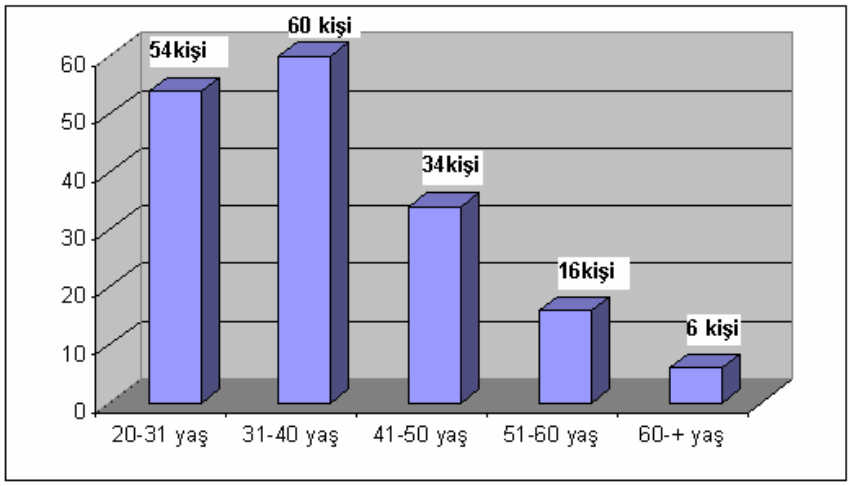

Şekil 3.7. Katılımcıların yaş grubuna göre dağılımı

Katılımcıların kurumda çalışma süreleri dikkate alındığında 56 kişi 1-5 yıl ile en çok, 22 kişinin ise 21 yıl ve daha fazla ile en az olduğu görülmüştür. (Bkz şekil 3.8)

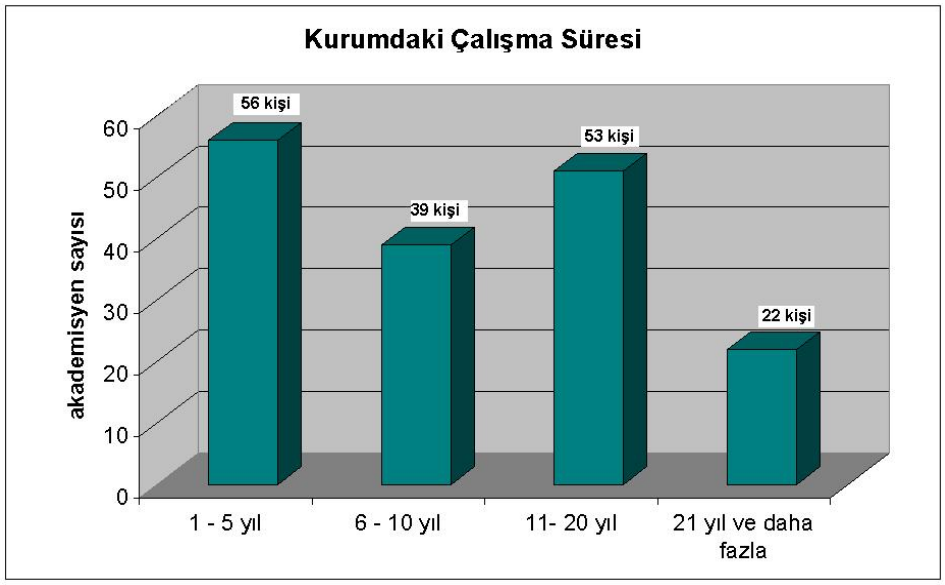

Şekil 3.8. Katılımcıların kurumdaki çalışma süresine göre dağılımı

Katılımcıların ofis kullanım sürelerine bakıldığında ise 4 yıl ve daha fazla kullananlar 103 kişi ile en çok, bir yıldan az kullanan 11 kişi ile en az olduğu görülmüştür.(Bkz Şekil 3.9) Dolayısıyla, katılımcıların çoğunluğunun kişiselleştirme, dönüştürme v.b. eylemler için yeterli zamanının olduğu iddia edilebilir. Katılımcıların ofislerinde geçirdikleri süre bu bağlamında önemli bir veridir.

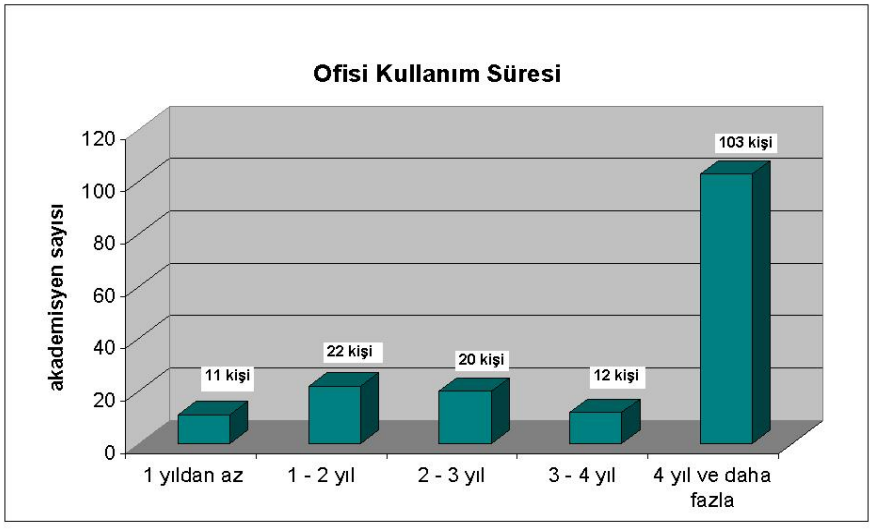

Şekil 3.9. Katılımcıların ofis kullanım süresine göre dağılımı

Katılımcı ofislerinin cephelere göre dağılımı incelendiğinde şekil 3.10 elde edilmiştir. Cephelere ilişkin bu veri, ofislerdeki teknik performanslardan duyulan memnuniyetin cephelere göre değişimini irdelemekte kullanılmıştır. Akademisyenler tarafından kullanılan 268 ofisten 113 tanesi Celal Bayar Bulvarı yönünde, 116 tanesi Yükseliş Koleji yönünde ve 39 tanesi de Bebe Sokak yönündedir. Celal Bayar Bulvarı cephesinde 52 katılımcı ile görüşme oranı %46, Yükseliş Kollej yönünde 92 katılımcı görüşüme oranı %79.3 ve Bebe Sokak yönünde ise 26 katılımcı ile görüşme oranının % 66 olduğu saptanmıştır.

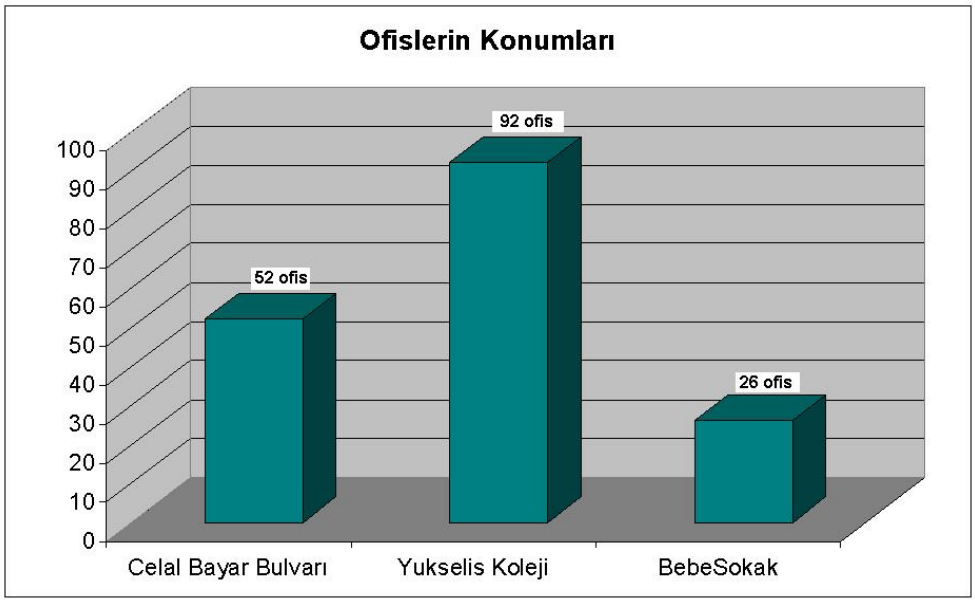

Şekil 3.10. Katılımcı ofislerinin cephelere göre dağılımı

Performansa yönelik analizler üç bölümde irdelenmiştir;

1- Teknik performans konuları

2- Mekan kullanımına yönelik konular

3- Mekan ve kullanıcıların duygu durumu ilişkisine yönelik konular biçimindedir.

3.5.3. Teknik performansa yönelik memnuniyet

G.Ü.M.M.F. Öğretim elemanları bloğundaki ofis birimlerinin teknik performans şartlarından duyulan kullanıcı memnuniyeti iki bağlamda irdelenmiştir. (1) cepheler bazında farklılaşma olup olmadığının sorgulanması, (2) teknik performans şartlarının sağlanmasında en başarılı / en başarısız performans değerlerinin bir skalada ifade edilmesidir. Yapının teknik performans şartından duyulan memnuniyetin indeks değeri 2.86 dır.(Çizelge 3.4). Teknik performans şartları; ısıl konfor, gürültü kontrolü, aydınlatma ve havalandırma biçiminde belirlenen başlıklarda incelenmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi her bir performans değeri 5'li likert ölçeği ile (örneğin; çok soğuk, soğuk, normal, ılık ve sıcak biçiminde) saptanmıştır.

Çizelge 3.4. Teknik performans değerleri ve cepheler

Teknik Performans Konuları	Binanın Cepheleri			Toplam İndeks
	Celal Bayar Bulv.	Yükseliş Kolleji	Bebe Sokak	
Isıl Konfor	2,66	2,72	2,65	2,66
Gürültü	2,53	2,51	2,41	2,53
Aydınlatma	3,14	3,06	3,08	3,08
Havalandırma	3,26	3,16	3,17	3,17
TEKNİK PERFORMANS İNDEKSİ				**2,86**

Teknik performansa ilişkin değerlendirmede kullanıcıların görüşleri ile gözleme bağlı yorumlara yer verilmiştir. Ofislerde oda sıcaklığı kaç ºC, ışığın şiddeti kaç lüx ya da sesin şiddeti kaç desibel biçiminde bir araştırma yapılmamıştır. Yapılan çalışmada kullanıcıların mevcut sıcaklıktan, aydınlatma sisteminden, havalandırmadan ya da ortamdaki gürültüden duyduğu memnuniyet saptanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda; ısıl konfor, havalandırma, gürültü ve aydınlatmaya ilişkin farklı durumlardaki ortalama değerleri üzerinden yorumlamaya gidilmiştir.

Isıl konfor **;**

- Ofisin mevcut ısısal konforu
- Dış hava koşulları çok soğuk olduğunda ofisin ısısal konforu

- İklim değişimlerindeki ofisin ısısal konforu

Üç cephe için ısıl konforun indeks değerinin 2.66 olduğu saptanmıştır. Tüm cephelerde ısıl konfor ve performansından duyulan memnuniyetin birbirine çok yakın olduğu ancak toplam performans indeksinin altında kaldığı saptanmıştır.(Bkz.Şekil 3.11)

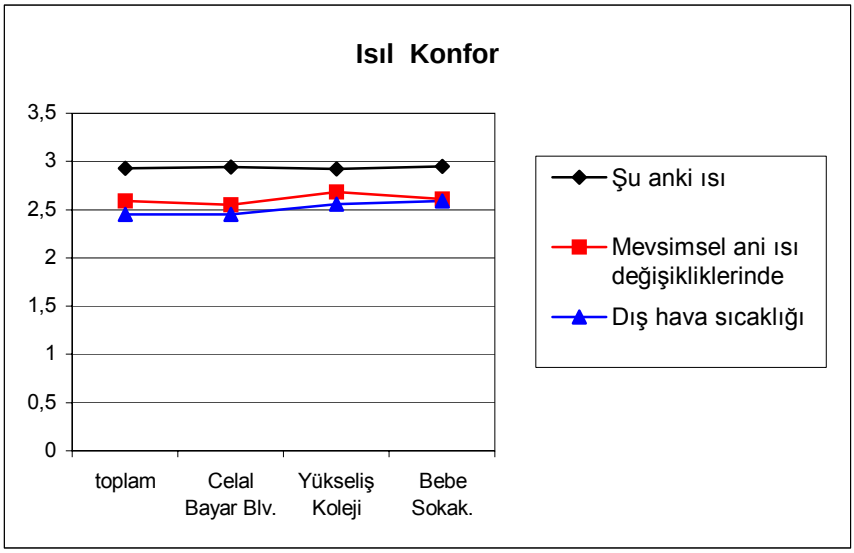

Şekil 3.11. Sıcaklıktan duyulan memnuniyetin cephelerdeki dağılımı

Havalandırma:

Havalandırma değerleri ;

-Doğal havalandırma yapıldığında
-Oluşan koku
-Nem
-Doğal havalandırma yapılmadığında duyulan memnuniyetsizlik olarak gruplanmıştır.

Koku dışındaki diğer değerlerin ortalama değer olan 3.17'nin üzerinde olduğu tespit edilmiştir.Ofis içindeki kokunun mekanın büyüklüğünden ya da halıdan olabileceği kanaatine varılmıştır.

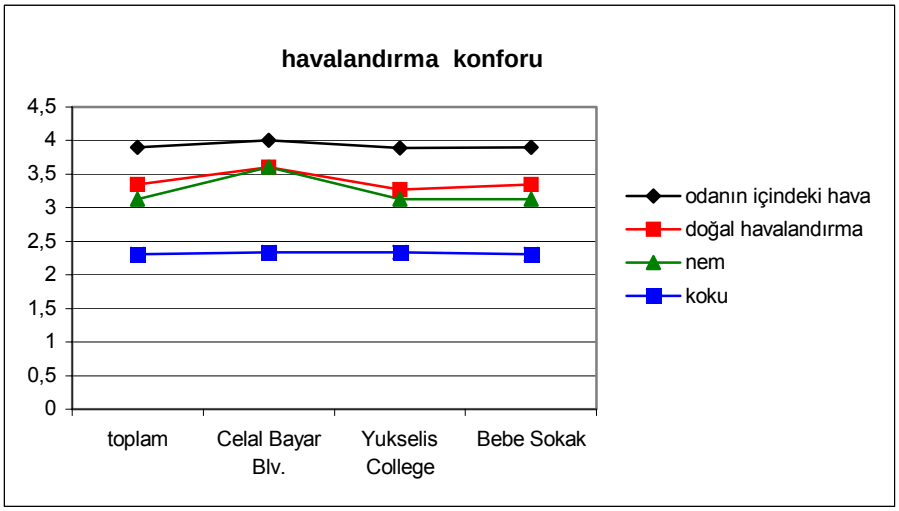

Şekil 3.12. Cephelerin havalandırma performansları

Aydınlatma :

Güneş ışığından yararlanma (odalarının aydınlık seviyesi) incelendiğinde analiz dört aşamada yapılmıştır.

- Aydınlatma ile odada oluşan renk
- Gün ışığı
- Parlama – yansıma
- Elektrikle Aydınlatma

Ortalama değer olan 3.08'in üzerinde sadece gün ışığına ilişkin verilerde performans şartlarının sağlandığı görülmüştür. Ofislerde aydınlatma yapay yolla olduğu için parlama – yansıma, ofiste oluşan renk ve elektrikle aydınlatmaya ilişkin memnuniyet değerleri ortalamanın altında kalmıştır. Parlama- yansıma ışığın geliş yönü ve açısıyla ilişkilidir. Çalışma mekanları için ışığın soldan gelmesi önerilmektedir.

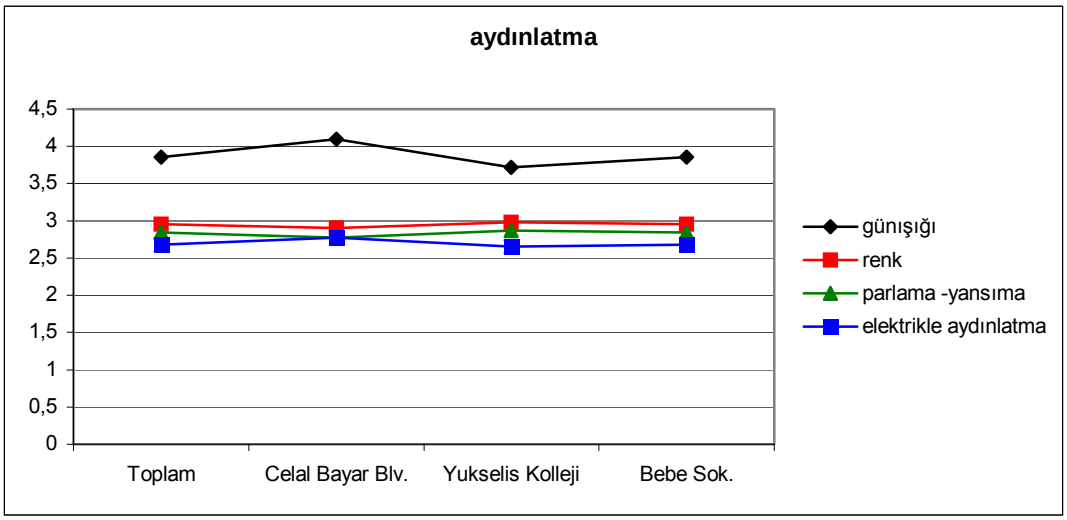

Şekil 3.13. Aydınlatma performansları

Gürültü:

Gürültü; alt ve üst katlardan gelen sesler, yandaki ofislerden sesler, koridordan ve pencere açıkken dışardan gelen sesler olarak tanımlanmıştır.

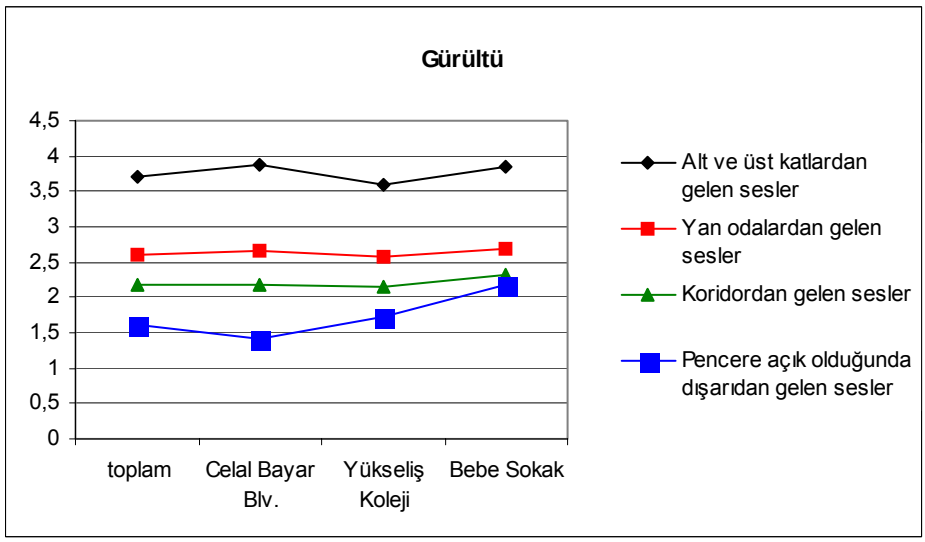

Şekil 3.14. Gürültü kontrolü

Ortalama değer pencere açık olduğunda dıştan gelen gürültü bağlamında üç cephede farklılık göstermektedir. (Bkz Şekil 3.14) Ancak Celal Bayar Bulvarındaki araç gürültüsü en rahatsızlık vereni olarak saptanmıştır.Yükseliş cephesinde özellikle

okulun açık olduğu dönemlerde araç gürültüsü kadar çok olmasa da ciddi bir gürültü geldiği ve bu gürültünün kaynağı olarak, okuldaki öğrencilerden çok öğretmen ve yöneticilerin mikrofondan yaptıkları konuşmaların belirleyici olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bebe sokakta , ara sokak olması nedeniyle ciddi bir araç gürültüsü olmadığı saptanmıştır.

Teknik performans değerleri cepheler bağlamında irdelendiğinde; çizelge 3.5 elde edilmiş ve teknik performans değerleri bakımından ciddi bir fark görülmemiştir. Genel analiz dışında teknik performans değerleri olan ısısal, gürültü, havalandırma ve aydınlatmaya açılım yapıldığında bazı farklar olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.5. Teknik performans değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
pencere açıkken gelen sesler	170	1	5	1,61	,97
koridordan gelen sesler	169	1	5	2,17	1,09
koku	167	1	5	2,31	1,09
dış hava soğuk olduğunda oda içi sıcaklık	168	1	5	2,45	,79
mevsimsel ısı değişmelerinde	167	1	5	2,59	,82
yan odalardan gelen sesler	168	1	5	2,61	1,16
elektrikle aydınlatma	170	1	5	2,68	,87
parlama yansıma	170	1	5	2,84	,77
şu anki ısı	168	1	5	2,93	,63
hakim renk	169	1	5	2,95	,82
nem	167	1	5	3,13	,71
doğal havalanadırma	170	1	5	3,35	,90
alt-üst katlardan gelen sesler	170	1	5	3,71	1,13
günışığı miktarı	169	1	5	3,86	,79
doğal havalandırmada oda	167	2	5	3,90	,86
Valid N (listwise)	163				

Tüm fiziki konfor şartları performans değerleri birlikte değerlendirilmeye alındığında çizelge 3.4 deki grafik elde edilmiştir. Tüm teknik değerler dikkate alındığında ortalama değerin 2.86 olduğu hesaplanmıştır. Performans değerleri; ofislerin mevcut ısısı (2.93) , nem (3.13) , alt ve üst katlardan gelen sesler (3.71), gün ışığı (3.86) ve ofis içindeki hava(3.90) ile ortalama değeri olan 2,86'nın üzerinde yer almıştır. Aydınlatma konularından yansıma ve parlama (2,84), elektrikle aydınlatma(2,68) ; gürültü konularından yan odalardan gelen sesler (2,61) , koridordan gelen sesler (2,17) ve dışardan gelen sesler (1,61) ; ısıl konfor konularından mevsim değişimlerinde sıcaklık (2,59) ve dışarı soğuk olduğundaki sıcaklık (2,45) ve havalandırma konularından da koku (2,31) ortalama değerin altında kaldığı görülmüştür. Ortalama değer altında kalan performans kriterlerinden pencere açıkken dıştan gelen ses engellenemez. Konuma ilişkin bir değişiklik yapılamayacağı için pencerelerin kapalı tutulmasından başka bir çözüm yoktur. Koridor ve yan odalardan gelen seslere ilişkin çözüm uygun ses yalıtımı yöntemleri ile sağlanabilir. Ofislerdeki elektrikle aydınlatmada, uygun duvar rengi seçimi ile daha aydınlık bir etki yakalanabilir. Dış ortam çok soğukken ortam ısısına ilişkin sorunda uygun yalıtım yöntemleri ile giderilebilir.

İstatistik analiz sonucunda en memnun olunan teknik değer konusunun; oda içindeki hava ve en az memnun olunan konunun ise dıştan gelen sesler olduğu saptanmıştır. (Çizelge.3.5) Tasarımın farklı yönlerde, teknik performanslar bağlamında birbiri ile eşdeğer birimler yaratabilmede başarılı olduğu görülmektedir.

3.5.4. Mekan kullanımına yönelik memnuniyet

Mekan kullanımına yönelik konular kapsamında;

1- Mekansal konfor

2- Ofislerde eylem ve yoğunlukları

3- Ofislerin diğer birimlere erişilebilirlik konuları incelenmiştir.

Mekansal konfor:

Mekansal konfor, kişisel eşyalar için yeterli yer, açık raf miktarı, kullanışlılık, kapalı dolap boyutları ve miktarı, ofisin büyüklüğü ve rahat sakin çalışabilirlik olmak üzere altı başlıkta incelenmiştir. Mekansal konfor analizinde ortalama değer(indeks değeri) 3,20 olarak hesaplanmıştır.(Çizelge 3.6)

Çizelge 3.6. Mekansal konfor değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
çalışmaya elverişlilik	169	1	5	2,69	,80
büyüklük	166	1	5	3,19	,98
kapalı dolap sayısı + büyüklüğü	167	1	5	3,19	1,01
kullanışlılık	167	1	5	3,23	,86
açık raf sayısı + büyüklüğü	167	1	5	3,38	1,00
kişisel eşyalar için yer	169	2	5	3,56	,68
Valid N (listwise)	164				

Dolayısıyla kişisel eşyalar için gerekli alandan (3,56), açık raf boyutları ve miktarından (3,38), kullanışlılıktan (3,23) duyulan memnuniyetlerin ortalama değerin üzerinde olduğu; kapalı dolapların boyutları ve miktarından (3,19), ofislerin mekansal büyüklüğünden (3,19) ve çalışmaya elverişlilikten duyulan memnuniyetlerin (2,69) ile ortalama değerin altında olduğu saptanmıştır. (Bkz.3.6) Mekansal konfordan duyulan memnuniyet unvan, oda tipi ve kullanım süreleri bağlamında da incelenmiştir.

Çizelge 3.7. Mekansal konfor duyulan memnuniyet unvan ilişkisi anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
büyüklük	unvan	9,434	7	1,348	1,422	,200
kapalı dolap sayısı +	unvan	10,276	7	1,468	1,463	,184
açık raf sayısı +	unvan	12,184	7	1,741	1,805	,090
kişisel eşyalar için yer	unvan	2,047	7	,292	,622	,737
kullanışlılık	unvan	9,440	7	1,349	1,873	,077
çalışmaya elverişlilik	unvan	4,292	7	,613	,952	,468

Anket ve gözlem çalışması esnasında akademik kariyere yeni başlamış araştırma görevlilerinin ofislerinde mevcut donatılara ilave yapılmadığı (dolap, raf, masa v.b) gözlenmiştir. Bu bağlamda öğretim üyelerinin (Prof. Dr., Doç. Dr. ve Yrd. Doç. Dr.)mekansal konfora ilişkin konulardan duyduğu memnuniyetin öğretim elemanlarından (Öğr.Gör.Dr., Öğr.Gör., Arş.Gör.Dr. , Arş.Gör.,Uzman) fazla olması beklenirken, unvan ve mekansal konfordan duyulan memnuniyete ilişkin verilerin istatistiksel analizi (anova) yapıldığında; mekansal konfordan duyulan memnuniyetin akademik unvana göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.
(Bkz. Çizelge7)

Mekanı konforlu bulmada oda tipleri ve kullanım süresi arasında da anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. (Bkz. Çizelge 3.8, Çizelge 3.9)

Çizelge 3.8. Mekansal konfor oda tipi ilişkisi anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
büyüklük	oda tipi	6,087	3	2,029	2,147	,096
kapalı dolap sayısı +	oda tipi	5,821	3	1,940	1,928	,127
açık raf sayısı +	oda tipi	2,433	3	,811	,811	,490
kişisel eşyalar için yer	oda tipi	,987	3	,329	,708	,549
kullanışlılık	oda tipi	1,589	3	,530	,706	,550
çalışmaya elverişlilik	oda tipi	1,984	3	,661	1,029	,381

Çizelge 3.9. Mekansal konfor ofisi kullanım süresi ilişkisi anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
büyüklük	odayı kullanım süresi	2,223	4	,556	,568	,686
kapalı dolap sayısı + büyüklüğü	odayı kullanım süresi	7,671	4	1,918	1,909	,111
açık raf sayısı + büyüklüğü	odayı kullanım süresi	9,227	4	2,307	2,394	,053
kişisel eşyalar için yer	odayı kullanım süresi	1,808	4	,452	,973	,424
kullanışlılık	odayı kullanım süresi	4,201	4	1,050	1,423	,229
çalışmaya elverişlilik	odayı kullanım süresi	1,661	4	,415	,634	,639

Ofislerde strüktürel farklılıktan kaynaklanan tiplerde mekansal kullanımda kısmi değişiklikler olsa bile (dolap boyutlarında farklılaşma, ofis büyüklüğündeki değişim v.b) anova analizine göre mekansal konfor açısından homojen bir ortam yaratıldığı tespit edilmiştir.

Ofislerde eylem ve yoğunlukları:

Ofislerin mekansal performans değerlerinden önce ofislerin kullanım amacına başka bir ifade ile barındırdığı eylemlere bakıldığında çizelge 3.18 deki tablo elde edilmiştir. Burada 1= Çok Yoğun 5= Hiç olarak tanımlanmıştır.

Ofisler bilimsel çalışmanın 1.73 ile çok yoğun yapıldığı ve dinlenme + uyumanın 4.29 ile az yoğun olduğu saptanmıştır. (Bkz.Çizelge 3.10) Farrenkopf 'un benzer çalışmasında (1980) eylem dağılımları ise öğrencilerle görüşme % 19, derse hazırlanma %19, evrak işleri %11, ders yapma % 11, iş arkadaşları ile görüşme %10, çeşitli işler %10, bilimsel araştırma %9, sosyalleşme %6 ve telefon görüşmesi % 5 olarak sıralanmıştır. Araştırmamızda bilimsel çalışma çok yoğun bir biçimde yapılırken Farrenkopf 'un çalışmasında bu eylemin % 9'lar da olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.10. Ofislerde eylem ve yoğunlukları

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
bilimsel çalışma	165	1	5	1,73	,90
ders hazırlama	162	1	5	2,02	1,17
öğrencilerle görüşme	164	1	5	2,26	,92
öğretim elemanları ile görüşme	165	1	5	3,03	,99
ekip çalışması	159	1	5	3,69	1,05
ders yapma	158	1	5	3,87	1,24
yemek yeme	155	1	5	3,89	,85
dinlenme+uyuma	154	1	5	4,29	,88
Valid N (listwise)	139				

Bu eylemlerin bölüm ve unvan faktörü ile değişim gösterip göstermediği araştırılmıştır. Ofis içi eylemlerden ders hazırlama ve ders yapma konularında unvana göre farklılaşmanın anlamlı olduğu anova analizi ile saptanmıştır.(Bkz çizelge 3.11 ve çizelge 3.12)

Çizelge 3.11. Ofislerde eylem yoğunlukları - unvan anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ders hazırlama	unvan	27,946	7	3,992	3,186	,004
bilimsel çalışma	unvan	6,948	7	,993	1,243	,282
dinlenme+uyuma	unvan	7,029	7	1,004	1,323	,243
öğrencilerle görüşme	unvan	9,609	7	1,373	1,672	,120
öğretim elemanları	unvan	7,592	7	1,085	1,111	,359
yemek yeme	unvan	6,164	7	,881	1,233	,288
ders yapma	unvan	38,554	7	5,508	4,057	,000
ekip çalışması	unvan	8,101	7	1,157	1,052	,398

Çizelge 3.12. Ofislerde eylem yoğunlukları - unvan mean tablosu

Report

ünvan		ders hazırlama	bilimsel çalışma	dinlenme +uyuma	öğrencilerle görüşme	öğretim elemanları ile görüşme	yemek yeme	ders yapma	ekip çalışması
prof.dr.	Mean	1,57	1,62	4,61	2,30	3,05	4,06	4,67	3,61
doç.dr.	Mean	1,59	1,59	4,40	1,94	2,53	3,75	4,12	3,24
yard.doç.dr.	Mean	1,88	1,77	4,04	2,24	3,30	4,16	4,32	4,00
öğr.gör.dr.	Mean	1,82	1,93	4,57	2,06	2,88	3,87	3,94	3,63
öğr.gör.	Mean	1,67	2,25	4,33	1,89	3,11	4,13	4,43	3,88
araş.gör.dr.	Mean	2,10	1,91	4,48	2,05	3,00	3,62	3,33	3,67
araş.gör.	Mean	2,44	1,58	4,11	2,55	3,09	3,81	3,45	3,68
uzman	Mean	5,00	3,00	4,00	3,00	4,00	5,00	2,00	5,00
Total	Mean	2,02	1,73	4,29	2,26	3,03	3,89	3,87	3,69

Ofis içi eylemler ve bölümün analizinde ise ders hazırlama, yemek yeme ve ders yapma konularında farklılaşma tespit edilmiştir. Bu eylem için sigma değerlerinin < 0.05 olduğu görülmüştür.(Bkz. Çizelge 3.13 ve çizelge 3.14)

Çizelge 3.13. Ofislerde eylem yoğunlukları - bölüm anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ders hazırlama	bölüm	47,680	6	7,947	7,109	,000
bilimsel çalışma	bölüm	1,544	6	,257	,311	,930
dinlenme+uyuma	bölüm	3,884	6	,647	,835	,545
öğrencilerle görüşme	bölüm	5,997	6	1,000	1,191	,314
öğretim elemanları	bölüm	8,956	6	1,493	1,553	,164
yemek yeme	bölüm	15,332	6	2,555	3,947	,001
ders yapma	bölüm	23,940	6	3,990	2,760	,014
ekip çalışması	bölüm	11,323	6	1,887	1,760	,111

Çizelge 3.14. Ofislerde eylem yoğunlukları – bölüm mean tablosu

Report

BÖLÜM		ders hazırlama	bilimsel çalışma	dinlenme +uyuma	öğrencilerle görüşme	öğretim elemanları ile görüşme	yemek yeme	ders yapma	ekip çalışması
inşaat	Mean	1,83	1,66	4,04	2,10	3,11	3,85	3,89	4,04
elektronik	Mean	2,33	1,80	4,21	2,71	3,40	3,92	2,85	4,15
makine	Mean	1,85	1,90	4,37	2,38	3,40	4,37	4,50	3,82
kimya	Mean	1,68	1,84	4,58	1,95	3,00	4,11	3,89	3,42
mimarlık	Mean	1,57	1,68	4,38	2,23	2,74	3,30	3,76	3,59
şehircilik	Mean	1,73	1,75	4,24	2,27	2,78	4,05	3,70	3,33
endüstri	Mean	3,15	1,62	4,30	2,34	3,03	3,89	4,14	3,62
Total	Mean	2,02	1,73	4,29	2,26	3,03	3,89	3,87	3,69

Ofislerin diğer birimlere erişebilirliği

Konum yapı içindeki yer olduğu gibi, bir öğretim elemanın odasının kat üzerinde nerede yer aldığı, kendi yakın ve uzak çevresi ile olan etkileşimi bağlamında da önemlidir. Çalışmamızda ofis sahibinin bu durumdan duyduğu memnuniyet saptanmaya çalışılmıştır. Ofislerin; bölüm başkanlığına, dekanlığa,eğitim bloklarına, laboratuar, kantin, yemekhane, bahçe ve otoparka olan mesafelerinden duyulan memnuniyet araştırılmıştır. 5'li likert yöntemi ile (çok yakın, yakın, normal, uzak, çok uzak) belirlenmeye çalışılmıştır.(1= çok yakın , 5= çok uzak)

Çizelge 3.15.Ofislerin diğer birimlere erişilebilirlik değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
wc	169	1	4	1,91	,79
asansör	170	1	5	1,94	,83
bölüm başkanlığı	169	1	5	2,95	1,11
seminer odaları	163	1	6	3,01	1,14
çay odası	160	1	6	3,06	1,28
dekanlık +idare	168	1	5	3,39	1,05
yemekhane	168	1	5	3,41	1,11
otoparklar	168	1	5	3,63	,91
kütüphane	167	1	5	3,68	,92
bahçe	167	1	6	3,92	,95
kantin	169	1	5	3,99	,90
atölye/derslik	167	1	5	4,02	,92
laboratuvar	147	1	6	4,27	,93
Valid N (listwise)	141				

Ofislerin erişiminde diğer birimler olarak tanımlanan mekanlar kat içi ve kampus içi olmak üzere iki grupta ele alınmıştır. Kat içi birimler; wc, asansör,bölüm başkanlığı, seminer odalar ve çay odasıdır.Kampus içi birimler ise dekanlık, yemekhane, otoparklar, kütüphane, bahçe, kantin, atölye/ derslik, laboratuardır.

Değerlendirme sonucunda akademik personel ofislerine konum olarak en uzak yapı laboratuar bloğu olarak belirlenmiştir.(Bkz.Çizelge 3.15) Analiz sonucunda wc ve asansörlere erişilebilirlikten duyulan memnuniyetin yüksek olduğu saptanmıştır. Asansörlerin çekirdeğin ortasında , wc lerin çekirdeğin iki ucunda yer alması erişilebilirlik konusunda rahatlık sağladığından memnuniyet verici bulunmuştur. Bölüm başkanlıkları, seminer odaları, çay odaları, dekanlık, yemekhane otopark ve kütüphaneye erişilebilirlik bakımından orta düzeyde memnun olunduğu görülmüştür. Bahçe, kantin, atölye derslikler ve laboratuarların erişilebilirlik durumu memnuniyet verici bulunmamıştır.

3.5.5. Mekan - kullanıcı duygu durum ilişkisi

Ofis birimlerinde mekan - kullanıcı duygu durum ilişkisine yönelik konular;

1- Ofiste çalışma durumunda duygu durum
2- Kişiselleştirme (Kendileme)
3- İmge anlam
4- Mahremiyet
5- Sosyal iletişim ve etkileşim
6- Çevresel biliş ve yönlenme bağlamında incelenmiştir.

Ofiste çalışma durumunda duygu durumu

Ofislerde duygu duruma ilişkin konular incelenmeden önce ofislerde duygu durum indeksine bakılmış ve çizelge 3.16 elde edilmiştir. Burada değerler 1= çok kötü , 5= çok iyi olarak kabul edilmiştir. Ortalama indeks değeri (3,49) olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 3.16. Ofiste çalışma durumunda duygu durumu değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
evimde gibiyim	142	1	5	2,70	1,48
başka bir yerde çalışmayı asla istemem	126	1	5	3,16	1,26
sadece burada bu kadar yii çalışabiliyorum	133	1	5	3,19	1,38
son derece keyif alıyorum	126	1	5	3,46	1,02
son derece verimli çalışabiliyorum	130	1	5	3,55	1,09
istediğim kadar bağımsız ve konsantre olabiliyorum	140	1	5	3,55	1,20
son derece rahatım	130	1	5	3,88	,99
kendimi güvende hissediyorum	126	1	5	3,97	,95
son derece huzurluyum	131	1	5	3,98	,92
Valid N (listwise)	116				

Bu bağlamda evde hissetme durumu (2,70) ile minimum olurken huzurlu olma durumu (3,98) lik değerle maksimum olduğu görülmüştür. Katılımcılar kendilerini evlerinde gibi hissetmemelerine rağmen son derece huzurlu olduklarını ifade etmişlerdir. Ortalama değer bağlamında verimli çalışabilme (3,55) , bağımsız ve konsantre olabilme (3,55), rahat olma (3,88), kendini güvende hissetme (3,97) ve huzurlu olma durumları (3,98) ortalama indeks değerinin üzerinde yer almıştır.

Anova analizinde duygu durum ile cephe, kalıcı değişiklik yapma/yapmama, oda tipi arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Duygu durum ile cephe ve oda tipi arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Zaten cephelerin sağladığı konfor koşullarının da birbirleriyle eşdeğer olduğu teknik performans konularında ispatlanmıştır. Duygu durum ile kalıcı değişiklik yapıp yapmama konusundaki anova analizinde, son derece verimli çalışma, başka bir yerde çalışmamayı düşünmeme ve istediği gibi bağımsız çalışabilme konularında sigma değeri <0,05 olduğundan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.(Bkz çizelge 3.17, çizelge 3.18, çizelge 3.19) Dolayısıyla mekanda kalıcı değişiklik yapmanın duygu durumla ilişkisi olduğu iddia edilebilir.

Çizelge 3.17. Ofiste çalışma durumunda duygu durumu cephe ilişkisi anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
son derece huzurluyum	cephe	,457	2	,229	,270	,764
son derece rahatım	cephe	,751	2	,376	,377	,687
kendimi güvende	cephe	,317	2	,159	,172	,842
evimde gibiyim	cephe	2,016	2	1,008	,458	,633
son derece keyif alıyorum	cephe	1,370	2	,685	,648	,525
son derece verimli	cephe	,865	2	,432	,358	,700
başka bir yerde çalışmayı	cephe	2,445	2	1,223	,766	,467
istediğim kadar bağımsız	cephe	5,9E-02	2	2,938E-02	,020	,980
sadece burada bu kadar	cephe	,495	2	,247	,129	,879

Çizelge 3.18.Ofiste çalışma durumunda duygu durumu oda tipi ilişkisi anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
son derece huzurluyum	oda tipi	3,779	3	1,260	1,521	,212
son derece rahatım	oda tipi	1,169	3	,390	,389	,761
kendimi güvende	oda tipi	2,120	3	,707	,772	,512
evimde gibiyim	oda tipi	13,858	3	4,619	2,170	,094
son derece keyif alıyorum	oda tipi	5,488	3	1,829	1,774	,156
son derece verimli	oda tipi	2,719	3	,906	,754	,522
başka bir yerde çalışmayı	oda tipi	2,181	3	,727	,451	,717
istediğim kadar bağımsız	oda tipi	4,859	3	1,620	1,125	,341
sadece burada bu kadar	oda tipi	3,000	3	1,000	,522	,668

Çizelge 3.19.Ofiste çalışma durumunda duygu durumu değişiklik ilişkisi anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
son derece huzurluyum	değişiklik	4,300	5	,860	1,063	,385
son derece rahatım	değişiklik	4,461	5	,892	,912	,476
kendimi güvende	değişiklik	3,739	5	,748	,829	,531
evimde gibiyim	değişiklik	14,810	5	2,962	1,401	,228
son derece keyif alıyorum	değişiklik	5,212	5	1,042	1,084	,373
son derece verimli	değişiklik	28,611	5	5,722	5,867	,000
başka bir yerde çalışmayı	değişiklik	18,805	5	3,761	2,519	,034
istediğim kadar bağımsız	değişiklik	28,980	5	5,796	4,574	,001
sadece burada bu kadar	değişiklik	15,644	5	3,129	1,707	,138

Kişiselleştirme (Kendileme)

Bu çalışma kişiselleştirmeyi biçimlendirme boyutu ile ele almıştır. Biçimlendirme de, ofis bloğu için, üç farklı başlıkta irdelenmiştir.

- Ofise getirilen ilave donatı ve kişisel araç gereçlerin miktarı
- Ofislerde kalıcı değişiklik yapma
- Ofislerde yerleşim konumlarının değiştirilmesi

Ofise getirilen ilave donatı ve kişisel araç gereçlerin miktarı:

Ofisteki kişiselleştirme ilave edilen mobilya ve araçlar ile kişisel eşyaların yoğunluğu üzerinden analiz edilerek şekil 3.15 ve şekil 3.16 elde edilmiştir. Odalar teslim edildiğinde sabit dolaplar ve çalışma masası verilmiştir. Buna ilave yapılan mobilya ve araçlar odanın ev konforuna yaklaştırıldığını göstermiştir. Ofislerin %95.3'ünde bilgisayar olduğu görülmüştür. Çalışma masası, tekerlekli koltuk, sandalye, duvar panosu ve printerin ofislerin yarısından fazlasında olduğu görülmüştür. Mobilya bağlamında ilave araç gereç miktarının fazla olduğu gözlenmiştir.

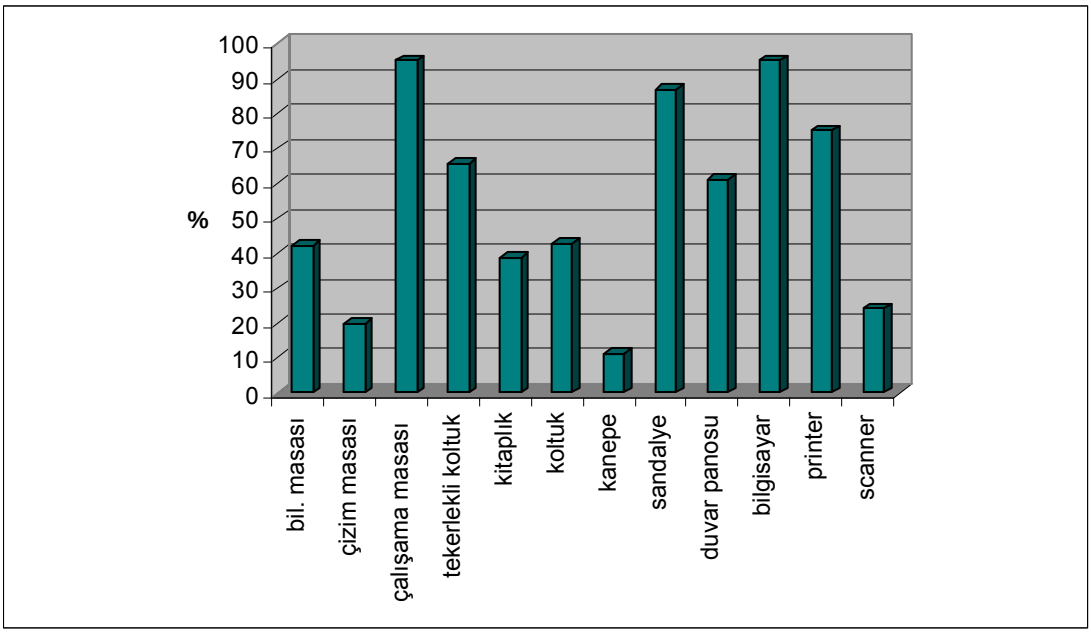

Şekil 3.15. Ofis donatım elemanları

Ofisteki kişisel eşyalar incelendiğinde ;aile resimleri, biblolar, süs eşyaları, elektrikli su ısıtıcı, sabun ve havlunun diğerlerine göre daha yoğun bulunduğu saptanmıştır.

Tüm değerler dikkate alındığında ilave araç gereç ve mobilya miktarı ile odalardaki kendilemenin gerçekleştiği ve bireysel kullanım için tasarlanmış alanların kişisel alanlara dönüştürüldüğü görülmüştür.

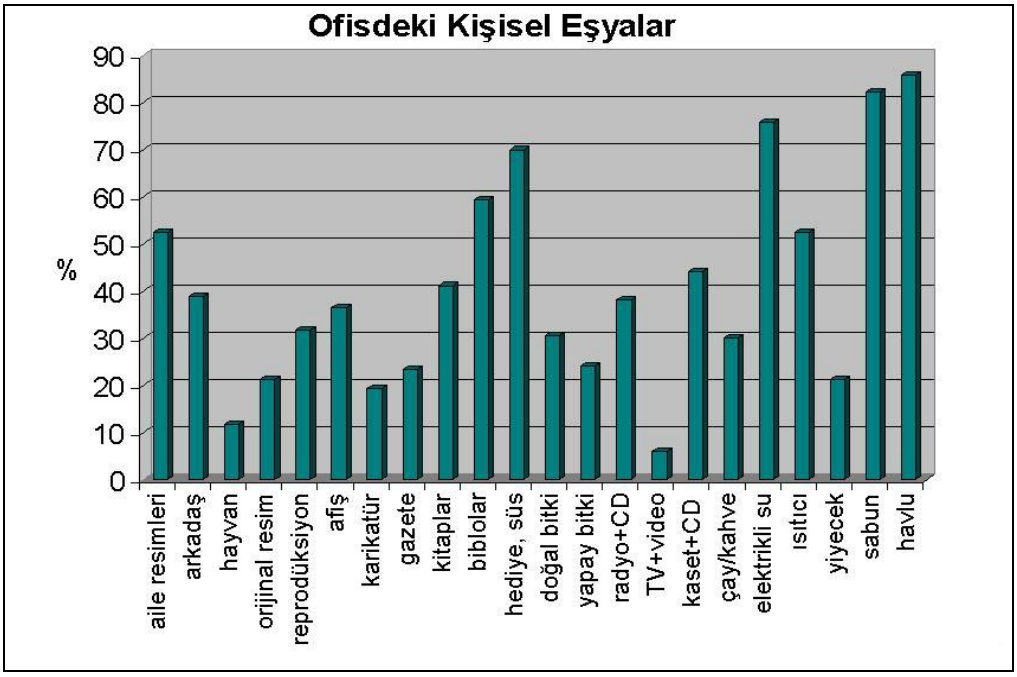

Şekil. 3.16. Ofis kişisel eşyalar

Ofislerde kullanılan kişisel eşyalar ile unvan ve cinsiyet ilişkisi araştırılmıştır. Unvana göre farklılaşmaya ilişkin anlamlı değere ulaşılamamıştır. Cinsiyete göre farklılaşma dikkate alındığında ise Anova analizine göre aile resimleri, arkadaş resimleri, hayvan resimleri, biblo, hediye süs eşyası, doğal bitki, yiyecek saklama kabı, sabun ve havlu bağlamında anlamlı değerlere rastlanmıştır. Bu kişiselleştirme araçlarının cinsiyete bağlı analizi yapıldığında kadınların erkeklerden daha yüksek oranda kişiselleştirme araçlarından yararlandığı saptanmıştır. (Bkz.çizelge 3.20)

Resim 3.5. Ofis kendileme örnekler I

Resim 3.6. Ofis kendileme örnekler II

Çizelge 3.20. Ofisteki kişisel eşyalar ve cinsiyet ilişkisi anova analizi

ANOVA Table

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
aile resimleri * cinsiyet	3,435	1	3,435	14,988	,000
arkadaş resimleri *	2,063	1	2,063	8,928	,003
hayvan resimleri *	1,048	1	1,048	10,120	,002
orjinal tablo * cinsiyet	,028	1	,028	,157	,692
reprodüksiyon tablo *	,734	1	,734	3,280	,072
afiş * cinsiyet	,590	1	,590	2,499	,116
karikatür * cinsiyet	,689	1	,689	4,270	,040
gazete * cinsiyet	,091	1	,091	,471	,493
kitap * cinsiyet	,010	1	,010	,039	,844
biblo * cinsiyet	7,641	1	7,641	41,392	,000
hediye, anı,süs *	3,338	1	3,338	19,424	,000
doğal bitki * cinsiyet	1,732	1	1,732	8,125	,005
yapay bitki * cinsiyet	,873	1	,873	4,657	,032
radyo+teyp+CD çalar *	,736	1	,736	3,078	,081
tv+video * cinsiyet	,034	1	,034	,557	,457
kaset+CD * cinsiyet	1,604	1	1,604	6,622	,011
çay+kahve makinası *	,001	1	,001	,005	,946
kettle * cinsiyet	,519	1	,519	3,286	,072
ısıtıcı * cinsiyet	,798	1	,798	3,282	,072
yiyecek saklama kabı	1,292	1	1,292	7,538	,007
sabun * cinsiyet	1,260	1	1,260	10,619	,001
havlu * cinsiyet	,534	1	,534	7,356	,007

M. Wells yaptığı araştırmada, aile resimleri, hediyelik eşyalar ve bitkilerle yapılan kişiselleştirmenin daha yoğun olduğunu ifade etmiştir (Wells, 2000). Bu bağlamda

32 farklı şirkette yapılan Wells'in analiz ile akademik ortamda yapılan çalışmamıza ilişkin analiz arasında paralellikler gözlenmiştir. Sonuç olarak ofis kullanıcısın kimliği ister akademik personel ister şirket çalışanı olsun kişiselleştirme araçlarının aynı olduğu ve kadınların erkeklerden daha çok kendileme yaptığı sonucuna varılmıştır.

Ofislerde kalıcı değişiklik yapma:

Kişiselleştirmede ilave donatılar dışında ofis içinde değişiklik yapma (kalıcı değişiklik, yerleşim düzeni değiştirme) bağlamında da ele alınmıştır. Kalıcı değişiklik terimiyle**,** ofisin zemin kaplamasının, duvar renginin değiştirilmesi ve dolap ilavesi gibi değişimler ifade edilmiştir. Bu analizle ofis birimlerinin kullanıcılar tarafından değiştirilebilirliği, dönüştürülebilirliği ve esnekliği incelenmiştir. Bu değişim ve dönüşümlerle mevcuttan duydukları memnuniyet sınanmıştır. İlk olarak ofislerde kalıcı değişiklik yapma oranı incelenmiştir.

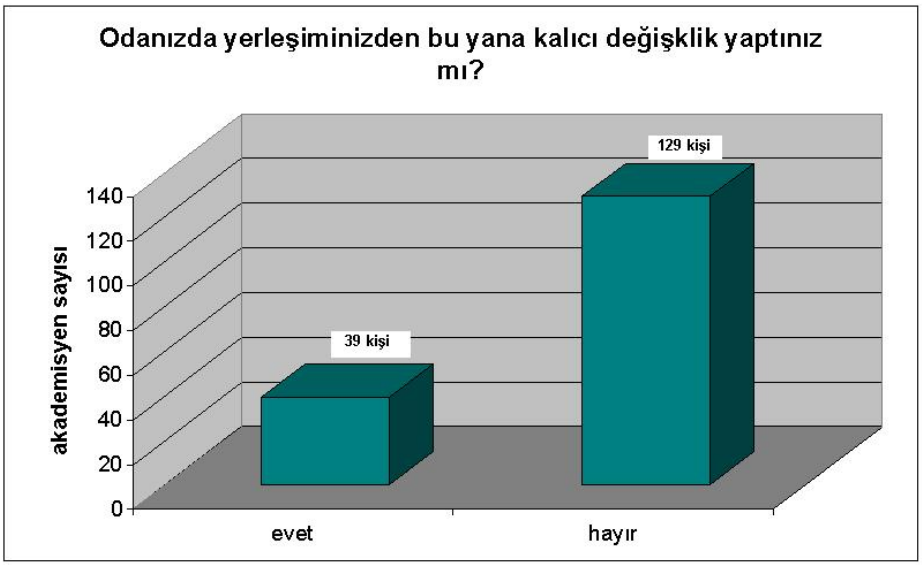

Şekil 3.17. Kalıcı değişiklik yapma dağılımı

İstatistik analizin sonucunda ofislerde katılımcıların %75.8'i kalıcı değişiklik yapmamıştır (Bkz.Şekil 3.17). Kalıcı değişiklik türlerinin dağılımı ise şekil 3.18 de gösterilmiştir.

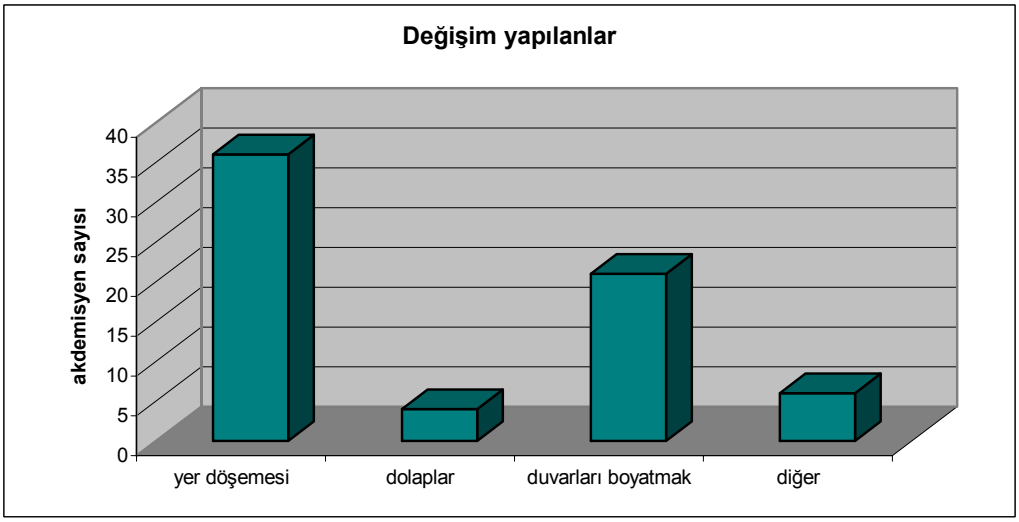

Şekil 3.18. Kalıcı değişiklik türleri

Ofislerde kalıcı değişiklik yapanlardan %92,3'ü zemin kaplamasını değiştirmiş, %10,2'si dolap eklemiş ve %53,8'i duvarları boyatmıştır. Zemindeki halı kaplamanın tozu toplaması ve temizliğin güç olması, duvarlarında çarpma ya da değme durumunda kazalara sebep olması nedeniyle değişim oranları yüksektir.

Kalıcı değişiklik yapma ile bölümler arasında bir bağ olup olamadığına bakıldığında; bölümler arasında ciddi farklılık gözlenmiştir. (Bkz.çizelge 3.21, çizelge 3.22)

Yapılan analiz sonucunda en çok ofislerde kalıcı değişiklik yapan bölümün İnşaat Müh. olduğu görülmüştür. Mimarlık Bölümünde bu değişim oranın daha yüksek olması beklenirken sonuç şaşırtıcıdır. Diğer dikkat çekici nokta da değişim konusunda Elektrik Elektronik Müh. Bölümünün muhafazakar bir tutum sergilemesidir. İnşaat Müh. Bölümünün yapı ile ilgili bir bölüm olması bu sonucu açıklar niteliktedir. Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümünde değişim olmama nedenleri olarak, çalışmaların ofislerden çok laboratuarlarda yürütülmesi, bölümde kadın erkek dağılımının diğer bölümlerden farklı olmasından kaynaklanabilir.

Çizelge 3.21. Bölümlerde kalıcı değişiklik yapma oranları

kalıcı değişiklik yapma * BÖLÜM Crosstabulation

Count

		BÖLÜM							
		inşaat	elektronik	makine	kimya	mimarlık	şehircilik	endüstri	Total
kalıcı değişiklik yapma	hayır	12	15	17	16	22	22	24	128
	evet	18		4	2	8	3	4	39
Total		30	15	21	19	30	25	28	168

Çizelge 3.22. Kalıcı değişiklik yapma –bölüm chi-square testi

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	40,075	12	,000
Likelihood Ratio	36,442	12	,000
Linear-by-Linear Association	6,304	1	,012
N of Valid Cases	168		

Kalıcı değişiklik yapma ile cinsiyet faktörü irdelendiğinde kadınlarda kalıcı değişiklik yapmama oranı %77 iken erkeklerde %75 olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda ciddi bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Kalıcı değişiklik yapma ile unvan ilişkisine bakıldığında; frekans değerleri açısından en çok değişiklik yapanların doçentler ve en az değişiklik yapanların öğretim görevlileri olduğu saptanmıştır. Bu durum doçentlerin ofislerde geçirdiği süre ile öğretim görevlilerinin ofiste geçirdikleri süre ile ilişkilidir. (Bkz. Çizelge 3.23 ve Çizelge 3.24) Ancak farklılık istatistiksel anlamda anlamlılık göstermemektedir.

Çizelge 3.23. Kalıcı değişiklik yapma - unvan ilişkisi

kalıcı değişiklik yapma * ünvan Crosstabulation

Count

		ünvan								
		prof. dr.	doç. dr.	yard. doç. dr.	öğr. gör. dr.	öğr. gör.	araş. gör. dr.	araş. gör.	uzman	Total
kalıcı değişiklik yapma	hayır	17	7	19	14	8	18	44	1	128
	evet	4	10	6	2	1	5	11		39
	5			1						1
Total		21	17	26	16	9	23	55	1	168

Çizelge 3.24. Kalıcı değişiklik yapma - unvan chi- square testi

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,244	14	,123
Likelihood Ratio	16,793	14	,267
N of Valid Cases	168		

Ofislerde kalıcı değişikliğe duyulan gereksinim sorulduğunda tüm bölümlerden yoğun bir talep olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların %79,4'ü kalıcı değişiklik istediğini belirtmiştir. Ofislerde kalıcı değişiklik isteyenlerden %26,6'sı zemini değiştirmeyi, %12,6'sı dolap ilave etmeyi ve %70,4'ü duvarları boyatmayı istemiştir. (Bkz .Şekil 3.19)

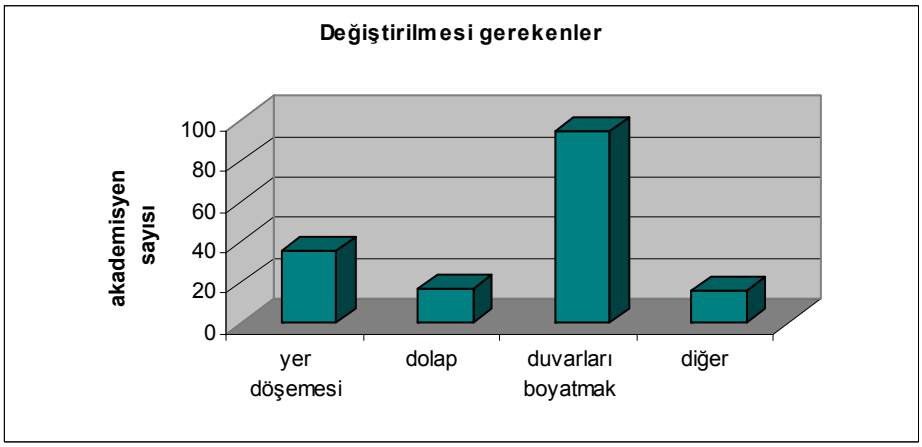

Şekil 3.19. Kalıcı değişiklik istenilen türleri

Ofislerde yerleşim konumlarının değiştirilmesi:

Kendileme için son olarak oda yerleşiminde değişim sayısının bölüm ve çalışma süresi, cinsiyet, unvan ile olan bağıntısı incelenmiştir. Öncelikle oda yerleşim planının kaç defa değiştirildiği sorulduğunda; katılımcıların 131/170 = %77 sinin odasını en az bir defa değiştirdiği saptanmıştır.

Ofis içi yerleşim düzeninin değiştirilmesi sorulduğunda mimarlık bölümünün %100'lük bir dağılıma sahip olduğu görülmüştür. En az değişim oranı da, kalıcı değişime verilen cevapta olduğu gibi, Elektrik Elektronik Müh. Bölümünde saptanmıştır. Mimarlıktan sonra en fazla değişim Endüstri Müh Bölümündedir. Endüstri Müh. Bölümünün bu oranının ergonomiye ilişkin yaptıkları çalışma ile ilgili olabileceği kanısına varılmıştır. Değişim miktarı bölümler bazında incelendiğinde çizelge 3.25 elde edilmiştir.

Çizelge 3.25. Yerleşim düzeni değişiminin bölümlere göre dağılımı

yerleşim düzenini değiştirme * BÖLÜM Crosstabulation

Count

	BÖLÜM							
	inşaat	elektronik	makine	kimya	mimarlık	şehircilik	endüstri	Total
hiç değiştirmedim	11	3	9	5	3	3	3	37
1 kez değiştirdim	8	3	3	6	7	6	7	40
2 kez değiştirdim	4	5	4	2	10	6	10	41
3 ve daha fazla kez değiştirdim	7	4	5	5	11	10	8	50
hatırlamıyorum				1				1
	30	15	21	19	31	25	28	169

Yerleşim düzenini değiştirme ile cinsiyet faktörü incelenmiş ve kadınların %14'ünün hiç yerleşim düzenini değiştirmemiş ve erkeklerin %27 sinin hiç değişiklik yapmadığı saptanmıştır. Kadın akademisyenlerin erkek akademisyenlere nazaran

yerleşim düzenini değiştirme konusunda daha etkin oldukları saptanmıştır. (Bkz.Çizelge 3.26)

Çizelge 3.26. Yerleşim düzeni değişiminin cinsiyete göre dağılımı

Crosstab

Count

		cinsiyet		
		erkek	kadın	Total
yerleşim düzenini değiştirme	hiç değiştirmedim	27	10	37
	1 kez değiştirdim	22	18	40
	2 kez değiştirdim	27	14	41
	3 ve daha fazla kez değiştirdim	22	28	50
	hatırlamıyorum		1	1
Total		98	71	169

Ofiste biçimlendirmeye yönelik çalışmalar üç bağlamda analiz edilmiş ve kişiselleştirme eğiliminin oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Bu üç bağlamdaki analizler anket sorularına verilen yanıtların istatistiksel biçimde analizi ile elde edilmiştir. Ofis içine yerleşimde ne tür bir yol izlendiği de kişiselleştirme bağlamında ve yerleşim düzeni değiştirme konusu kapsamında incelemeye alınmıştır. Ofis içine yerleşime ilişkin veriler gözlem esnasında alınan ofis krokilerinin incelenip gruplanması ile yapılmış ve üç temel yol saptanmıştır.

- Kapıya göre konumlanma
- Misafire göre konumlanma
- Işığın geliş yönüne göre konumlanma

Ofislerde ışığa göre yönlenmenin çok yüksek bir orana sahip olduğu gözlem sırasında alınan ofis kroki çizimlerinden saptanmıştır. Kapıya göre yönlenme ikinci sırada yer almıştır. Misafire göre yönlenmenin en az etkin olduğu saptanmıştır. Ofislerin akademik çalışmaya yönelik olması ve ziyaretçilerin kişisel misafirlerden çok öğrenciler ve öğretim elemanları olduğu düşünülürse ofis içinde misafire göre bir düzenleme yapma gerekliliğinin oldukça az olduğu saptanmıştır.(Bkz.Şekil 3.21)

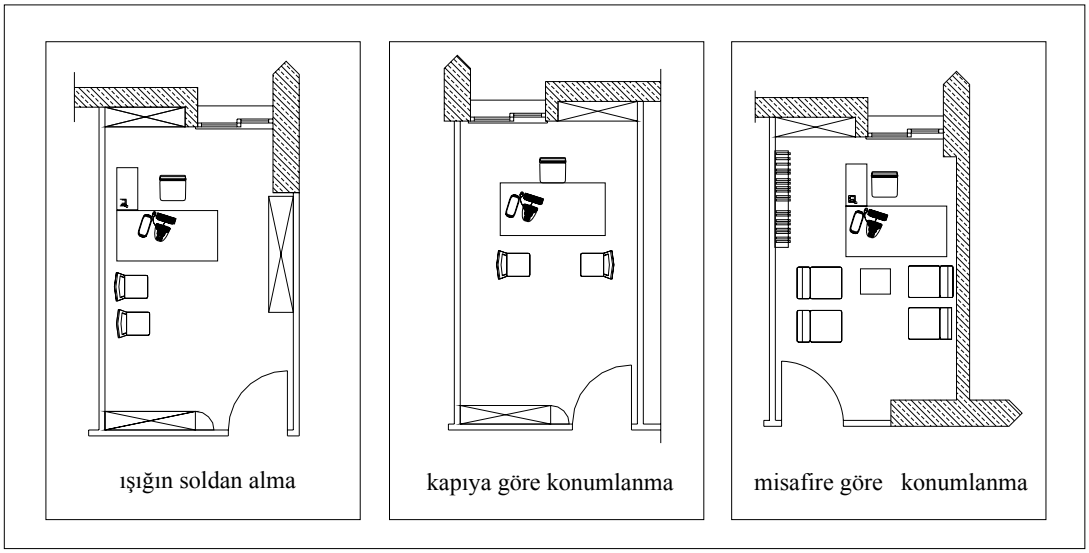

Şekil 3.20. Ofis yerleşim krokileri

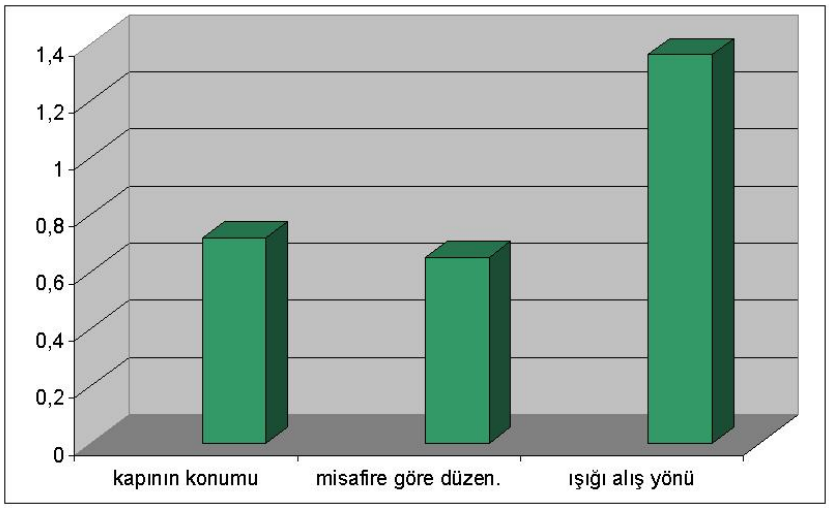

Şekil 3.21. Ofise konumlanma stratejisi

İmge, Anlam

Ofis biriminin imgesini saptamak amacıyla katılımcılara sıfat çiftlerinden oluşan bir tablo verilmiş bunlara ilişkin görüşleri alınmıştır. Ofise ilişkin imge- anlam incelenirken sıfat çiftleri de (1) fonksiyona yönelik imge, (2) davranışsal imge ve (3)

estetik imge olmak üzere üç başlıkta incelenmiştir. Bunlara ilişkin indeks tabloları çıkartılmıştır. Çalışmada 1=çok kötü, 5= çok iyi olarak ifade edilmiştir.

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda fonksiyonel imge bağlamında ofislerin büyüklüğü ilgili değerlendirmede (2,41) ile en az değere sahiptir. Kullanışlılık (3.43) ile en yüksek değerdedir. Fonksiyonel imge bağlamında ofisler yeterince büyük bulunmasa da kullanışlı olarak ifade edilmiştir.(Bkz. Çizelge 3.27)

Çizelge 3.27.Ofislerde fonksiyonel imge değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
küçük-büyük	144	1	5	2,41	1,26
sürekli yaşanamaz-sürekli yaşanabilir	139	1	5	2,70	1,18
kötü planlanmış-iyi planlanmış	134	1	5	3,07	1,19
iyidonatımlı-kötü donatımlı	141	1	5	3,16	1,20
iyi düzenlenmiş-kötü düzenlenmiş	137	1	5	3,35	1,18
kullanışsız-kullanışlı	144	1	5	3,43	1,17
Valid N (listwise)	128				

Estetik imgeye göre değerlerde en düşük değerin sıradanlık ile (2.41), en yüksek değer de a sosyallik bağlamında (2.98) olarak saptanmıştır. Analizde katılımcıların ofislerdeki estetik imgeyi yeterli bulmadığı görülmüştür.(Bkz. Çizelge 3.28)

Çizelge 3.28.Ofislerde estetik imge değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
sıradan-sıradışı	138	1	5	2,41	1,09
modası geçmiş-modern	128	1	5	2,97	1,10
asosyal-sosyal	133	1	5	2,98	1,19
Valid N (listwise)	127				

Davranışsal imgeye göre en düşük değer (2,71), aydınlığa ilişkin en yüksek değerde (3,92) sınırlarının belirliliği olarak ifade edilmiştir. Ofislerde elektrikle aydınlatma yapıldığı ve aydınlık seviyesinin doğal aydınlatma için yeterli olmadığı teknik performans konularında ifade edilmişti. Sınırların belirliliğinin yüksek çıkması da çok doğaldır. Analiz kapalı plan şemalı ofislerin sınırlılık olan fonksiyonunu yerine getirdiğini göstermiştir. (Bkz. Çizelge 3. 29)

Çizelge 3.29.Ofislerde davranışsal imge değerleri

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
karanlık-aydınlık	140	1	5	2,71	1,32
kasvetli-iç açıcı	139	1	5	2,78	1,16
sert-yumuşak	130	1	5	2,97	1,00
itici-çekici/hoş	130	1	5	3,05	,98
kaba-incelmiş	130	1	5	3,08	,98
zayıf-güçlü	123	1	5	3,10	,94
resmi ve soğuk-samimi ve sıcak	137	1	5	3,13	1,22
asık yüzlü-neşeli	136	1	5	3,14	1,03
sıkıcı-ilginç	135	1	5	3,15	1,06
etkisiz-etkili	126	1	5	3,16	1,01
sınırlı-özgür	139	1	5	3,17	1,24
rehavet verici-canlandırcı	124	1	5	3,18	,99
yorucu-dinlendirici	133	1	5	3,20	1,07
çirkin-güzel	131	1	5	3,24	1,07
kararsız-kararlı	128	1	5	3,25	,92
pasif-aktif	128	1	5	3,26	1,04
alçak-yüksek	127	1	5	3,27	,98
huzursuzluk verici-huzurlu	138	1	5	3,33	1,03
gerilimli-sakin	137	1	5	3,45	1,08
güven verici değil-güven verici	132	1	5	3,61	,99
sınırları belirsiz-sınırları belirli	130	1	5	3,92	1,00
Valid N (listwise)	106				

Bölüm bağlamında; iyi donatım, iyi düzenlenmişlik, iyi planlanmışlık, iç açıcılık, huzurlu olma, büyüklük küçüklük ve güzellik – çirkinlik bağlamında anlamlı değerlere ulaşılmıştır. İyi donatımlı olma durumunda Elektronik Mühendisliği Bölümünün memnun(3,92), İnşaat Mühendisliği Bölümünün memnuniyetsiz (2,33)

olduğu saptanmıştır. İyi düzenlenme bağlamında, en yüksek değer Şehir Bölge Planlama Bölümünde (4,15), en düşük değer İnşaat Mühendisliği Bölümünde (2,50); iç açıcılık bağlamında en düşük değer İnşat Mühendisliği Bölümünde (1,80) ,en yüksek değer Şehir Bölge Planlama Bölümünde (3,36); huzurlu olma durumunda en yüksek değer Şehir Bölge Planlama Bölümünde (3,67) , en düşük değer İnşaat Mühendisliğinde (2,57); büyüklük küçüklük bağlamında en yüksek değer Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümünde (3,08), en düşük değer İnşaat Mühendisliği Bölümünde (1,63) güzellik – çirkinlik bağlamında en düşük değer İnşaat Mühendisliği Bölümünde (2,38), en yüksek değer (3,46) ile Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümündedir. Ofislerde imge anlam bölümler bağlamında ele alındığında en memnuniyetsiz bölümüm İnşaat Mühendisliği Bölümü olduğu ve en memnun bölümün de Elektrik Elektronik Mühendisliği ile Şehir Bölge Planlama Bölümü olduğu saptanmıştır. (Bkz.Çizelge 3.30) Bu bağlamda imge anlam boyutunda bölümler arasında anlamlı farklılıklar olduğu onucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 3.30.Ofislerin imge anlam – bölüm ilişkisi anova analizi

ANOVA Table

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
iyidonatımlı-kötü donatımlı * BÖLÜM	26,364	6	4,394	3,3	,004
iyi düzenlenmiş-kötü düzenlenmiş *	29,787	6	4,964	4,0	,001
kullanışsız-kullanışlı * BÖLÜM	19,523	6	3,254	2,5	,025
kötü planlanmış-iyi planlanmış *	39,119	6	6,520	5,5	,000
sürekli yaşanamaz-sürekli	16,659	6	2,777	2,1	,060
kasvetli-iç açıcı * BÖLÜM	33,336	6	5,556	4,8	,000
huzursuzluk verici-huzurlu * BÖLÜM	19,284	6	3,214	3,4	,004
küçük-büyük * BÖLÜM	39,478	6	6,580	4,8	,000
alçak-yüksek * BÖLÜM	13,486	6	2,248	2,5	,025
sıkıcı-ilginç * BÖLÜM	5,565	6	,928	,816	,559
sınırları belirsiz-sınırları belirli *	9,804	6	1,634	1,7	,134
asık yüzlü-neşeli * BÖLÜM	5,155	6	,859	,808	,566
kaba-incelmiş * BÖLÜM	5,098	6	,850	,885	,508
sert-yumuşak * BÖLÜM	8,254	6	1,376	1,4	,223
itici-çekici/hoş * BÖLÜM	11,867	6	1,978	2,2	,052
gerilimli-sakin * BÖLÜM	10,991	6	1,832	1,6	,152
sınırlı-özgür * BÖLÜM	13,188	6	2,198	1,5	,200
karanlık-aydınlık * BÖLÜM	11,355	6	1,892	1,1	,368
zayıf-güçlü * BÖLÜM	8,565	6	1,428	1,7	,139
kararsız-kararlı * BÖLÜM	10,635	6	1,772	2,2	,047
etkisiz-etkili * BÖLÜM	9,355	6	1,559	1,6	,159
pasif-aktif * BÖLÜM	6,631	6	1,105	1,0	,409
resmi ve soğuk-samimi ve sıcak *	16,124	6	2,687	1,9	,088
rehavet verici-canlandırıcı * BÖLÜM	8,405	6	1,401	1,5	,195
yorucu-dinlendirici * BÖLÜM	11,408	6	1,901	1,7	,122
güven verici değil-güven verici *	11,247	6	1,875	2,0	,068
çirkin-güzel * BÖLÜM	25,955	6	4,326	4,3	,001
modası geçmiş-modern * BÖLÜM	12,263	6	2,044	1,7	,116
sıradan-sıradışı * BÖLÜM	9,153	6	1,526	1,3	,264
asosyal-sosyal * BÖLÜM	12,794	6	2,132	1,6	,167

İmge ve değişiklik anova analizi sonucunda odada değişim yapmış olmanın; imgesel performansta anlamlı bir farklılığa yol açmadığı saptanmıştır. (Çizelge 3.31)

Çizelge 3.31.Ofislerde imge anlam ve değişiklik anova analizi

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
iyidonatımlı-kötü donatımlı	değişiklik yapma	,259	2	,130	,090	,914
iyi düzenlenmiş-kötü düzenlenmiş	değişiklik yapma	1,792	2	,896	,636	,531
kullanışsız-kullanışlı	değişiklik yapma	,241	2	,120	,086	,918
kötü planlanmış-iyi planlanmış	değişiklik yapma	2,894	2	1,447	1,014	,366
sürekli yaşanamaz-sürekli	değişiklik yapma	,268	2	,134	,095	,910
kasvetli-iç açıcı	değişiklik yapma	4,022	2	2,011	1,523	,222
huzursuzluk verici-huzurlu	değişiklik yapma	4,330	2	2,165	2,069	,130
küçük-büyük	değişiklik yapma	6,519	2	3,259	2,075	,129
alçak-yüksek	değişiklik yapma	,203	2	,101	,103	,902
sıkıcı-ilginç	değişiklik yapma	2,159	2	1,079	,980	,378
sınırları belirsiz-sınırları belirli	değişiklik yapma	1,843	2	,921	,905	,407
asık yüzlü-neşeli	değişiklik yapma	4,341	2	2,170	2,148	,121
kaba-incelmiş	değişiklik yapma	,884	2	,442	,472	,625
sert-yumuşak	değişiklik yapma	9,47E-02	2	4,735E-02	,047	,954
itici-çekici/hoş	değişiklik yapma	,194	2	9,676E-02	,101	,904
gerilimli-sakin	değişiklik yapma	,869	2	,435	,364	,695
sınırlı-özgür	değişiklik yapma	,629	2	,314	,200	,819
karanlık-aydınlık	değişiklik yapma	2,903	2	1,452	,840	,434
zayıf-güçlü	değişiklik yapma	,655	2	,327	,360	,698
kararsız-kararlı	değişiklik yapma	4,137	2	2,068	2,597	,079
etkisiz-etkili	değişiklik yapma	1,383	2	,692	,673	,512
pasif-aktif	değişiklik yapma	,451	2	,225	,205	,815
resmi ve soğuk-samimi ve sıcak	değişiklik yapma	2,87E-02	2	1,437E-02	,010	,990
rehavet verici-canlandırcı	değişiklik yapma	,120	2	6,010E-02	,063	,939
yorucu-dinlendirici	değişiklik yapma	3,92E-02	2	1,959E-02	,017	,983
güven verici değil-güven verici	değişiklik yapma	2,928	2	1,464	1,531	,220
çirkin-güzel	değişiklik yapma	2,404	2	1,202	1,055	,351
modası geçmiş-modern	değişiklik yapma	1,120	2	,560	,467	,628
sıradan-sıradışı	değişiklik yapma	1,058	2	,529	,440	,645
asosyal-sosyal	değişiklik yapma	1,877	2	,938	,658	,520

Mahremiyet

Mahremiyet Gür (1996) tarafından bir kişinin veya grubun ortamıyla kurmak istediği toplumsal ilişkilerde denetim hakkını elde tutması ya da elde tutma isteği biçiminde tanımlanmıştır. Bu çalışmada denetim hakkı; akademik ortamlarda yer alan ofislerde mahremiyetten duyulan memnuniyet kapının açık, kapalı,aralık ve kilitli olma durumları ve bunların nedenleri bağlamında incelenmiştir.

Kapının kapalı olması; kimseyi görmemek - duymamak ve kimse tarafından rahatsız edilmemek
Kapının kilitli olması; herkesin içeri dalmasını istememek, yalnız ve ulaşılmaz olmayı istemek
Kapının aralık olması; odada bulunulduğunun başkalarınca bilinmesi, dışarıdan haberdar olmak
Kapının açık olması; isteyen herkes her an girebilsin, izole olmaktan rahatsızlık duyarım.

Açık olmasını isteyenlerin %8.5' izole olmak istemezken, % 69'u isteyen herkesin ofise girebilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aralık olmasını isteyenlerden %93.5'i odada olduğum başkalarınca bilinsin biçiminde bir yorum getirmiştir.

Kapalı olması durumu incelendiğinde; %87'si kimse tarafından rahatsız edilmek istemezken, %9'u ise kimseyi görmek ve duymak istemediği ifade etmiştir. Kilitli olması durumu incelendiğinde %35.7'si yalnız ve ulaşılmaz olmak isterken %64.3'ü herkesin içeri girmesinden rahatsızlık duyduğunu söylemiştir. Akademisyenlerin kapılarının aralık, kapalı ve açık olma durumlarının kilitli olma durumundan daha yüksek olduğu saptanmıştır.Akademisyenlerin tamamen kendilerini izole etmedikleri gözlenmiştir. Ofislerin kapalı plan şemalı olması zaten belli oranda bir mahremiyeti sağladığından buna ilave sınırlamaların akademisyenler tarafından getirilemediği saptanmıştır.(Bkz.Şekil 3.22)

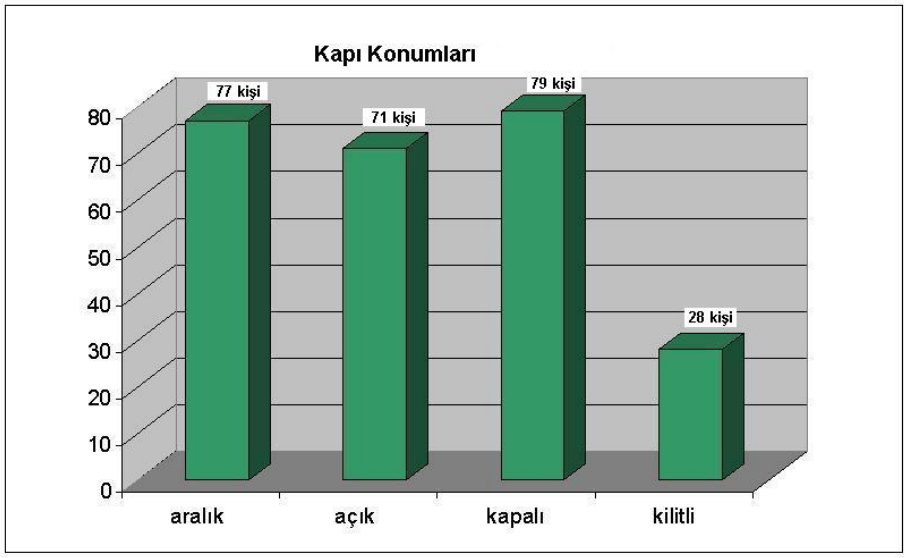

Şekil 3.22. Kapı Konumları ve Dağılımları

Sosyal Etkileşim ve İletişim

Mekan kullanıcı duygu durumuna yönelik konulardan sosyal etkileşim; G.Ü.M.M.F. öğretim görevlileri ofis bloğunda hem kat hem de bina düzeni bağlamında ele alınmıştır.Anket çalışmasında bölüm içi ve bölümler arası sosyal etkileşim biçiminde ifade edilmiştir. (Ankette 1= yakın+ yoğun, 5= uzak+ kopuk olarak ifade edilmiştir.)

Analiz sonucunda mean değerinin 3.40 olduğu saptanmıştır. Olumsuz performans değeri 5' e yakın olduğu için sosyal etkileşim kopuktur. (Bkz.Çizelge 3.32)

Çizelge 3.32. Bölüm içi sosyal etkileşim indeksi

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
bölümdeki sosyal iletişim düzeyi	166	1	5	3,40	1,02
Valid N (listwise)	166				

Bölümler arası sosyal etkileşim indeksine bakıldığına değerin 4.30 olduğu ve bölüm içindeki 3.40 değerinden fazla olduğu saptanmıştır. Bölüm içi iletişimden bölümler arası iletişimin daha uzak olduğu ortaya çıkmıştır.(Bkz.Çizelge 3.33)

Çizelge 3.33.Bölümler arası sosyal etkileşim indeksi

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
bölümler arası iletişim düzeyi	165	1	5	4,30	,86
Valid N (listwise)	165				

İletişimsizliğin nedenleri arasında en etkin nedenin % 30 oranıyla bireylerin isteksizliği olduğu saptanmıştır. Sosyal etkileşimin uzak olmasının nedenleri arasında çift koridor sisteminin nedenselliğine bakıldığında ise; diğer nedenlerin yanında daha etkisiz olduğu görülmüştür. Çift koridor sisteminin nedenselliğinin %9.4 olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.34.Sosyal iletişimsizliğin nedenleri

toplumsal iletişimde sorun

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	tek kişilik ofislerle oluşturulmuş düzen	10	5,9	6,3	6,3
	çift koridor sistemi	16	9,4	10,1	16,5
	bireylerin kendi isteksizlikleri	51	30,0	32,3	48,7
	kurumun sosyal ve yönetsel yapısı	41	24,1	25,9	74,7
	hepsi	6	3,5	3,8	78,5
	birey+kurum	28	16,5	17,7	96,2
	oda+kurum	6	3,5	3,8	100,0
	Total	158	92,9	100,0	
Missing	System	12	7,1		
Total		170	100,0		

Katılımcıların çift koridor sisteminden duyduğu memnuniyet sorgulandığında; %63.5'inin memnun, %25.9'unun memnun olmadığı saptanmıştır. Bu iki değerlendirme birlikte ele alındığında ise çift koridor sisteminden duyulan

memnuniyet yüksekken sosyal etkileşimin kopuk olduğu tespit edilmiştir. (Bkz.çizelge 3.34, şekil 3.23)

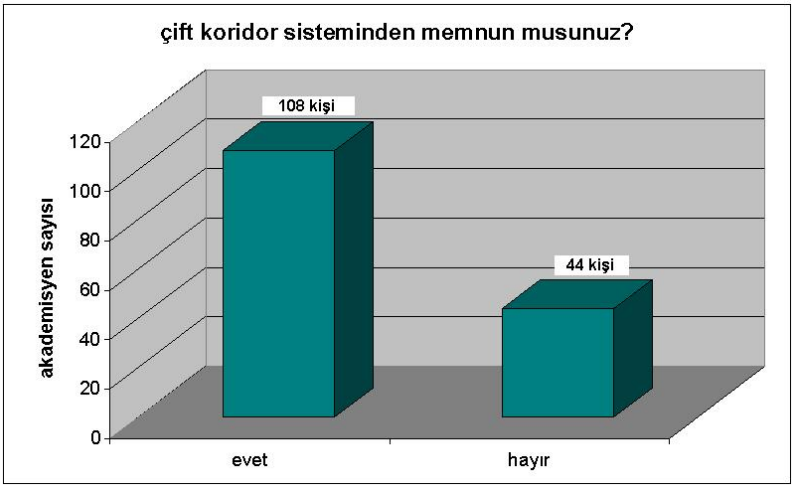

Şekil 3.23.Çift koridor sistemi

Sonuç olarak bölüm içi ve bölümler arası sosyal etkileşim, yetersiz bulunmuştur. Ayrıca sosyal etkileşimin nasıl olması gerektiği sorulduğunda ise; bölüm içinde %66 oranında, bölümler arasında da %87 oranında iletişimin arttırılması gerektiği ifade edilmiştir. İletişimin kopuk olmasının mekansal düzenden değil bireylerin kendi isteksizliğinden kaynaklandığı görülmüştür. Bu anlamda yapının planlamasına ilişkin bir yetersizlikten söz edilememektedir.

Çevresel biliş ve yönlenme

Algı ve yön bulmaya ilişkin konular araştırılırken; kurum dışı ziyaretçilerin yaşadığı problemlere ilişkin sorular ofis kullanıcılarına yöneltilmiştir. Katılımcılar, kurum dışından ziyaretçilerin binaya ilk defa geldiklerinde belli bir kapalı ofis biriminin bulunmasında yaşadığı problemler bakımından %69.3'ü algı ve yön bulmaya ilişkin problemlerin önemli olduğunu ifade etmiştir. Adres bulmadaki güçlüğün nedenleri %6.4 oranında tarif edilme güçlüğü; %28.8 oranında yerleşim planının bulunmaması ve %34.1 oranında da referans eksikliğine bağlanmıştır. (Şekil 3.24)

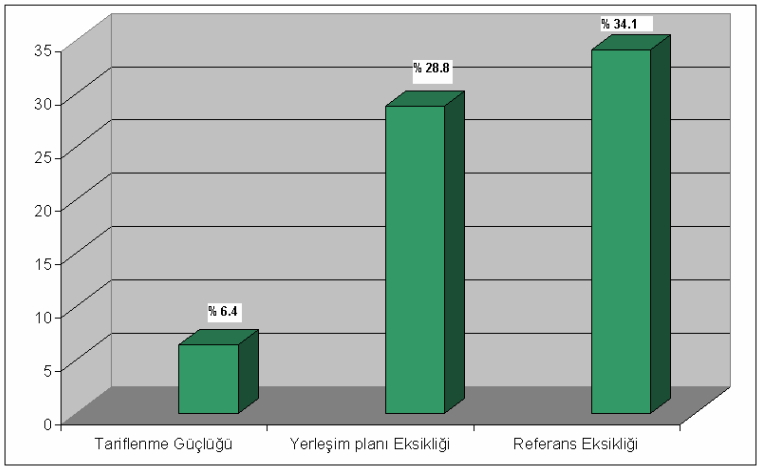

Şekil 3.24. Algı ve yön bulma

3.5.6 Teknik performans, mekan kullanımı ve mekan ve kullanıcıların duygu durumu ilişkisine yönelik genel sonuçlar

Çalışmamız G.Ü.M.M.F. öğretim elemanları bloğu özelinde değer bazlı mimari programlama yaklaşımına veri sağlamak amacıyla KSD yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. KSD yöntemindeki analizler; teknik performans, mekan kullanımı ve mekan ve kullanıcıların duygu durumu ilişkisi olmak üzere üç ana başlıkta toplanmıştır.

Teknik performans konulardaki analizler; ısıl konfor, havalandırma, aydınlatma ve gürültü konuları bağlamında yapılmıştır. Teknik performans indeks değeri saptanmıştır. En çok memnun olunan teknik performans oda içindeki hava olurken, en az memnun olunan teknik performansın dıştan gelen gürültü olduğu görülmüştür. Teknik konulara ilişkin performans analizlerinde her biri kendi içerisinde irdelendiği gibi bu değerlerin cephelere göre farklılık gösterip göstermediği de analiz edilmiştir. Tasarımın farklı yönlerde, teknik performans bağlamında birbiri ile eşdeğer birimler yaratabilmede başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Teknik performansa ilişkin en yetersiz bulunan durum; ısıl konfor başlığında, dış ortam soğuk olduğunda ofisin ısısıdır. Bu problem ilave yapılabilecek ısı yalıtımı ile giderilebilir. Aydınlatmaya ilişkin analizler bağlamında ise elektrikle aydınlatma yetersiz bulunmuştur. Ofislerde

elektrikle aydınlatmadaki yetersizliğin duvar renginden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Uygun bir duvar rengi seçimiyle bu sorun çözülebilecektir. Havalandırmaya ilişkin konularda en olumsuz bulunan kokudur. Bu durumun ofislerin zemin kaplamasının halı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Zemin kaplamasının değişimi ile de bu problemin giderileceği açıktır. Gürültü kontrolü bağlamında yapılan analizde en sorunlu başlık pencere açıkken dış ortamdan gelen sestir. Binanın konumlandığı Celal Bayar Bulvarı ve Yükseliş Koleji cepheli ofislerde bu olumsuzluğu giderme söz konusu değildir. Ancak bu sorun pencerelerin çalışma esnasında kapalı tutulmasıyla çözümlenebilecektir.

Mekan kullanımına yönelik konulara ilişkin analizlerde; öncelikle ofis içi eylem türleri incelemeye alınmıştır. Bilimsel çalışmanın çok yoğun, dinlenme ve uyumanın az yoğun olduğu saptanmıştır Bilimsel çalışmadan sonra ders hazırlama, öğrencilerle görüşme ve öğretim elemanları ile görüşmenin de yoğun olduğu görülmüştür. Ofislerde ekip çalışması ve ders yapmanın az yoğun olduğu saptanmıştır. Kapalı planlı ofislerin ekip çalışması ve ders yapmaya uygun olmadığı bilimsel çalışma ve derse hazırlanma gibi konsantrasyon gerektiren konularda başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her bir kapalı ofisin ekip çalışmasından çok bağımsız çalışmaya daha uygun olduğu tespit edilmiştir. Franklin Becker çalışmasında akademik ortamdaki açık ve kapalı ofislerin karşılaştırmasını yapmıştır. Öğrencilerle görüşme, kritik yapma ve konsantrasyon sağlamada kapalı ofislerin daha iyi olduğu sonucuna yer vermiştir. Franklin Becker'in yaptığı araştırma ile çalışmamız arasında bu bağlamda bir paralellik gözlenmiştir.

Mekansal konfor konusu; kişisel eşyalar için yeterli yer, açık raf miktarı ve boyutu, kullanışlılık, kapalı dolap boyuları ve miktarı , ofislerin büyüklüğü ve rahat –sakin çalışılabilirlik incelemeye alınmıştır. Bu bağlamdaki indeks değeri bulunmuş en sorunlu performans kriterinin rahat – sakin çalışılabilirlik ve en yüksek performans değerinin de kişisel eşyalar için yeterli yer olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak ofislerde mekansal konforu oluşturan ofis büyüklüğü, dolap ve raf miktarları ve planlamaya ilişkin olarak mekanlar yeterli bulunmuştur. Mekansal konforun oda

tipi, unvan ve odayı kullanım süresi konularından bağımsız olduğu Anova analizleri sonucunda saptanmıştır.

G.Ü.M.M.F. öğretim elamanları bloğunda akademik personelin unvanına bakılmaksızın aynı büyüklük ve nitelikte kapalı ofisler verilmiştir. Araştırmamız sonucunda mekansal konfordan duyulan memnuniyet ile unvan, oda tipi ve odayı kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda mevcut planlamanın doğruluğu teyit edilmiştir.

Mekan kullanımı başlığında ofislerin diğer birimlere erişilebilirliği de analiz edilmiştir. Bu bağlamında asansör ve wc en kolay erişilebilir birim olarak nitelendirilmiştir. Kolay eşilebilirlik binanın tasarımda ortak kullanım alanlarının ve çekirdeğin yapı içine homojen bir biçimde dağıtılmasından kaynaklanmıştır.

Mekan ve kullanıcıların duygu durumu ilişkisine yönelik konular bağlamında analizlerde; öncelikle duygu durum indeksi çıkarılmıştır. Ofislerde huzurlu olma durumunun en yüksek, evde gibi olma durumunun en düşük değerde olduğu bulunmuştur. Ofiste çalışma sırasında duygu durumu cephe, değişlik yapma ve oda tipi bağlamlarında ele alınmış ve anlamlı bir sonuca ulaşılamamıştır. Bölüm bağlamında ele alındığında ise evde gibi hissetmede anlamlı bir değere ulaşılmıştır.(İnşaat Mühendisliği Bölümünün en düşük Makine Mühendisliği Bölümünün en yüksek değerde olduğu saptanmıştır.) Benzer nitelikli yapılacak ofis bloklarının planlamasında bölümün önemli bir parametre olduğu saptanmıştır. Mimari programlama sırasında bölümler ve onların çalışma biçimleri hakkında bilgi edinilmesi ve ona göre bir planlamaya gidilmesinde yarar olduğu görülmüştür.

Ofislerde duygu duruma yönelik analizden sonra sırasıyla; mahremiyet, sosyal etkileşim, ofisin imge anlamı, kişiselleştirme ve algı yön bulma duygu duruma yönelik konular bağlamında incelenmiştir.

Mahremiyet konusu; kapalı planlı ofislerdeki mahremiyetin yeterliliği bağlamında kapının kapalı, açık, kilitli, aralık bırakılma durumu ile incelemeye alınmıştır. Ofislerin kapılarının kilitli tutulma oranının az olduğu saptanmıştır. Akademisyenlerin çalışırken dış ortamla ilişkiyi tamamen koparmadığı ve kendilerini izole etmedikleri gözlenmiştir. Ofislerin plan şemasından gelen mahremiyet düzeyine akademisyenler tarafından ilave yapılma ihtiyacı duyulmamıştır. Masif kapı ve duvarlar yeterli görülmüştür.

Sosyal iletişim ve etkileşim konusu çalışmamızda bölüm içi ve bölümler arası olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır. Analizimizin sonucu bölümler arası sosyal etkileşim 4.30 , bölüm içi sosyal etkileşim indeksinin de 3.40 olarak çıkması iletişimin kopuk olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda çift koridor sistemi incelemeye alınmış ve iletişimsizlikle bir bağlantısının olmadığı görülmüştür. Sosyal etkileşimi geliştirmek adına akademisyenlerin ortak kullanacağı sosyal alanların arttırılması ve akademisyenlerin çeşitli sosyal organizasyonlarla bir araya getirilmeleri yöntem olarak önerilmektedir.

Ofis imge - anlam bağlamında incelendiğinde estetik, fonksiyonel ve davranışsal sıfatlarından oluşan bir liste üzerinden kullanıcı değerleri ile analiz edilmiştir. Fonksiyonel bağlamda kullanışlılık yeterli, büyüklük yetersiz bulunmuştur. Davranışsal imgede aydınlık en az değerde sınırların belirliliği en yüksek değerde tespit edilmiştir. Estetikte ise sıradanlık en düşük değerdedir. Mekansal konfor başlığı altında ofislerin büyüklüğü yeterli bulunurken davranışsal imge bağlamında büyüklük küçüklük konusu yetersiz bulunmuştur. Analiz sonucunda kapalı planlı ofislerin sınırlarının belirliliği konusunun en yüksek değerde olduğu ve bu bağlamda ofislerin fonksiyonunu yerine getirdiği saptanmıştır. İmge ve değişiklik anova analizine bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çalışmamızda kişiselleştirme konusu ofise ilave donatı, kalıcı değişiklik yapma ve ofislerde yerleşim konumlarının değiştirilmesi bağlamlarında analiz edilmiştir.Ayrıca yerleşim konumlarının değişiminden bağımsız olarak ofis içinde konumlanmaya

ilişkin analiz de yapılmıştır. Ofislerde ilave donatı elemanları ve kişisel eşyaların türlerinin (kişiselleştirme araçlarının) cinsiyet ve unvana bağlı değişimi analiz edilmiştir. Cinsiyet bağlamında kişiselleştirme araçlarının farklılaştığı saptanmıştır. Bu bağlamda Wells'in analizi ile benzerlikler olduğu saptanmıştır. Ofiste kalıcı değişiklik yapma konusu cinsiyet, unvan ve bölüm bağlamlarında incelemeye alınmıştır. Unvana bağlı bir değişim saptanmamakla birlikte cinsiyet ve bölüme göre değişim görülmüştür. Değişiklik yapma konusunda kadınların erkeklerden daha etkin olduğu saptanmıştır. Bölümler bağlamında en çok kalıcı değişikliğin en çok İnşaat Müh. Bölümünde en az değişimin Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümünde olduğu bulgusu mekansal konforun bölüme ilişkin dağılım analizinde de çıkmıştır.

Kalıcı değişiklik ile yerleşim düzeni değişimi analizi paralellik göstermektedir. Yerleşim düzeninde değişiklikte İnşaat Mühendisliği bölümü yanında Mimarlık Bölümünün de olduğu görülmüştür. Yapı ve inşaata ilişkin değişimlerde yapıyla ilgili bölümlerde değişimliliğe daha kolay karar verildiği düşünülmektedir.

Ofis içinde konumlanmada en çok ışığa göre yönlenme olduğu saptanmıştır.

Bina içi yön bulmaya yönelik konular kullanıcıların deneyimlerinden çok onların ziyaretçilerinin yorumları bağlamında kullanıcının ifadesine göre araştırılmıştır. Ziyaretçilerin binaya ilk geldiklerinde karşılaştıkları sorunlar tariflenme güçlüğü yerleşim planının olmaması ve referans eksikliği bağlamında ele alınmıştır. Bina girişinde ve katlarda yerleşim planının bulunması bölümlere göre referans nitelikli objelerin bulundurulması ile algı ve yön bulmanın kolaylaşabileceği düşünülmektedir

4. SONUÇLAR

Bu çalışma ofis ve KSD konusunda farklı bir perspektiften bakma amacıyla hazırlanmıştır. Bugüne dek ofise ilişkin bir çok araştırma yapılmasına rağmen akademik ortamlarda yer alan kapalı ofislere yönelik bir çalışma yapılmamıştır.

Günümüzde ofisler yenilikçi ve teknolojik yaklaşımlara göre tasarlanırken, ülkemizde özellikle kamu binalarında (bakanlıklar, bankalar, belediye binaları) geleneksel bir yaklaşımla kapalı plan şemalı biçimde tasarlanmaktadır.

Kapalı plan şemalı ofislerin akademik ortamlardaki olumlu ve olumsuz yönleri KSD analiz yöntemlerinden anket ve yerinde saptama formları ile saptanmış ve bu verilerden değer bazlı mimari programlamaya yönelik çıkarımlar yapılmıştır.

Bu araştırmada ofisler, kullanım sürecinde değerlendirme, mimari programlama ve çevre davranış araştırmaları konuları özümsenerek G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları bloğuna özgü bir model oluşturulmuştur.(Bkz. Şekil.3.6)

Çalışmada; mimari programlama ve kullanım sürecinde değerlendirmenin çalışmalarına akademik ortamlara özgü girdiler sağlanmıştır. Mimari programlama kullanım sürecinde değerlendirme ve çevre davranış araştırmalarındaki çalışma alanlarının benzer oldukları daha önceki çalışmalar ve literatür taraması esnasında bulunmuştur. Bu çalışma ile akademik ortamlardaki ofislerin gereksinmeleri G.Ü.M.M.F. Öğretim Elemanları Ofis Bloğu kullanıcıları ile yapılan anket çerçevesinde belirlenmeye çalışılmıştır.

Teknik performans konuları bağlamında; ofislerin teknik performans gerekliliklerinin cepheye göre değişmediği binanın tümünde aynı olduğu ve bu bağlamda teknik konuların planlama esnasında doğru yorumlandığı ve uygulandığı sonucuna varılmıştır. Ofis bloğunun konumuna göre gürültü bağlamında yetersiz olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Gürültü konusu mimari programlama esnasında dikkate alınmalı, yüksek konsantrasyon gerektiren çalışmaların

yürütüldüğü akademik personel ofisleri, cephenin gürültü özelliğine göre konumlandırılmalı ya da uygun yalıtımları yapılmalıdır.
Mekan kullanımına yönelik analizler sonucunda; mekansal konfor bağlamında rahat ve sakin çalışılabilirlik dışındaki konulardan duyulan memnuniyetin yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda ofisler, kişisel eşyalar için yeterli yer, açık raf, dolap, kullanışlılık ve büyüklük açısından yeterli bulunmuştur. Planlamanın ofis bağlamında mekansal gereksinimleri sağladığı sonucuna varılmıştır. Mekansal konfora ilişkin değerlendirmede unvan, ofiste çalışma süresi ve oda tipi irdelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ofislerdeki mekansal konforun bu faktörlerden bağımsız olduğu sonucuna varılmıştır. Mekansal konfor verilerinin programlamaya girdi olması durumunda strüktüre bağlı farklılaşan oda tipi, unvan ve ofiste çalışma süreleri dışındaki parametrelere dikkat edilmeli ve buna göre tasarım yapılmalıdır.

Mekan kullanımı konusunda ofis birimlerinin diğer birimlere erişilebilirliği incelenmiş ve en olumlu sonuçların WC – Asansöre ait olduğu saptanmıştır. WC – Asansör gibi ortak kullanım alanlarının yerleşimi kullanıcılar tarafından olumlu bulunmuştur. Planlamada ortak kullanım alanlarının dağılımı ve yeri konusunda doğru kararlar alındığı ve uygulandığı saptanmıştır. Benzer yapıların tasarımında ortak kullanım alanlarının konumuna programlama aşamasında dikkat edilmelidir.

Ofiste mekan kullanıcıların duygu durumuna ilişkin çıkarımlarda; ofislerde huzurlu olunmasına rağmen evde gibi hissetme durumunun az olduğu saptanmıştır. Ofislerdeki duygu durumu bölüm, cephe, değişiklik yapma ve oda tipi bağlamında analiz edilmiştir. Cephe, değişiklik yapma ve oda tipine bağlı bir sonuç çıkmasa da bölüme bağlı bir sonuç bulunmuştur. Bu bağlamda mimari programlama çalışması esnasında farklı bölümlerin farklı ihtiyaçları olduğu göz önünde bulundurulmalı ve ona göre tasarım yapılmalıdır.

Çalışmamızdaki değerlendirme sonucunda sosyal etkileşimin yetersiz ve kopuk olduğu görülmüştür. Akademik ortamlardaki sosyal etkileşimin geliştirilmesi için

sosyal organizasyonlar ve ortak kullanım alanlarının arttırılması önerilmektedir. Çalışmamızda çift koridor sisteminin etkili olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla sosyal etkileşimde; planlamadan kaynaklanan bir yetersizlik olmadığı saptanmıştır. Benzer yapılarda da çift koridor sistemi kullanılabilir.

Çalışmamızda kişiselleştirme konusunun cinsiyet ve bölüm ile ilişkili , unvan ve kurumda çalışma süresi ile ilişkisiz olduğu saptanmıştır. Kadın ve erkeklerdeki kişiselleştirme araçlarının farklı olduğu bulunmuştur. Programlama esnasında ofise ilişkin boyutlandırmada kadın ve erkeklerin kişiselleştirme araçlarının türleri ve büyüklükleri dikkate alınmalıdır.Cinsiyet dışında bölümlerin de kişiselleştirmede etkin olduğu bulunmuştur. Bölümlere yönelik kişiselleştirmeye yönelik analiz verileri de programlamada kullanılmalıdır.

Bina içinde duygu duruma yönelik analizlerde son analiz algı ve yön bulmaya ilişkindir. Çalışmamızda incelenen bina bağlamında algı ve yön bulmaya ilişkin problemler; bina girişine yerleşim planı, katlara kat yerleşim planı ve bölümlere özgü referanslar kullanılarak çözümlenebilir. Benzer binaların yapımında ise algı ve yön bulmaya ilişkin analizler programlama aşamasında yapılmalı ve bina içinde yön bulma konusu ilave tablo ve yerleşim planı ile değil uygun planlama ile çözümlenmelidir.

Binaya tüm bağlamda bakıldığında bazı aksaklıklar olmasına rağmen performans gerekliliklerinin sağladığı gözlenmiştir. Bu çalışma sadece akademik ofislerin kullanıcılarından öğretim elemanları ile yapılmıştır. Ofisleri kullananlar sadece öğretim elemanları değildir. Öğrenciler, bina çalışanları ve ziyaretçilerde bu ofisleri kullanmaktadırlar. Gelecekte akademik ortamlara ilişkin yapılacak çalışmalarda kullanıcıların kapsamı genişletilebilir böylece öğretim elemanları dışındaki kullanıcıların yorumları ile çalışma daha da zenginleştirilebilir.

KAYNAKLAR

1- Aluçlu, İ,"Özel sektör yönetim binalarında (holdinglerde) kullanıcı gereksinimi, kullanıcı gereksinimi, konfor şartları ve organizasyona yönelik sistem iyileştirme modeli", Doktora Tezi, ***Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, İstanbul, 16-26, 56-62 (2000).

2- Dinç, P., "Problem araştırması'ndan mimari değerlere geçişte bina programlama" Eylül 2002, ***Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi***, 17(3) 101-118 (2002).

3- Dinç, P., " Kullanım sürecinde değerlendirme yaklaşımı ile kent otobüs terminallerinde temel program kriterlerinin saptanması", Doktora Tezi, ***Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, Ankara, 44-55 (1999).

4- Preıser, F. E.W., Rabinowitz Z.H., Whıte , T. E. , "Post – ocupancy evaluation" ***Van Nostrand Reinhold***, New York, 17-49 (1988)

5- Dinç, P., Onat, E.,August 201, Yapı Dergisi, 68-75 (1998)

6- Hershberger, R., "Architectural programming and predesing manager" ***MC Graw Hill***, **New York**,1-37.41-57,73-167 (1999)

7- Duerk, D. , P., "Arhitectural programing informatıon management for desing" ***Van Nostrand Reinhold***, New York, 7,23-27 (1993)

8- Gür, Ş. , Ö., " Mekan örgütlenmesi", Koçhan, A., Topsakal, O.,***Gür Yayıncılık***, Trabzon, 83-109, 120-155 (1996)

9- Çakın, Ş. , " Mimari tasarım,insan ve çevre", ***Özal Matbaası***, İstanbul, 20-24, 44-60 (1990)

10- Pultar, M., " Yapının değer bilimsel bir çözümlemesi", Etik ve Estetik, Şentürer,A. , Ural Ş., Sönmez, U. F.,***Yapı Yayın***, İstanbul, 80-88 (2004)

11- Rapoport, A., " Kültür mimarlık tasarım" , ***Yapı Yayın***, Selçuk Batur, İstanbul, 31, 32, 61 (2004)

12- Hasol, D., "Ansiklopedik mimarlık sözlüğü" 6.Baskı, ***Yem Yayınları***, İstanbul, 97, 369 (1995)

13- Naghavi , Ş., "Büro binalarında iç mekan düzenlemesi", Yüksek Lisans Tezi, ***İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü***, İstanbul, 3-11 (1995)

14- Akyol, E. , "Büro yapılarında kullanıcı gereksinimlerinin mekan tasarımına Etkilerinin İrdelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, ***Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, İstanbul, 44-56,65-68 (1997)

15- Doğrusoy, İ. , " Mimari bir eleman olan pencerelerin açıklıklarının, insan ilişkileri bağlamında irdelenmesi ofis mekanları için bir deneme", Doktora Tezi, ***Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, İzmir, 49-55 (2002)

16- Krekler, B., " Etüt ve proje yönetim yapıları, 5", Erben C./ Oray M.A., ***Yaprak Kitapevi***, Ankara, 61,81,103 (1977)

17- Ketencioğlu , N., "Yönetim organizasyonundaki değişimlerin büro binalarının tasarımına etkisi", Yüksek Lisans Tezi, ***İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü***, İstanbul, 10-20 (2001)

18- "Yapıdan Seçmeler / İş-Alışveriş Merkezleri " , 3 , Acar ,S., Kumral,B., ***Yem Yayınevi,*** İstanbul (1994)

19- Sakallı, E., " Büro Yapılarında İç Mekan Organizasyonu Faktörleri", Yüksek Lisans Tezi, ***Trakya Fen Bilimleri Enstitüsü***, Edirne, 42-46 (1997)

20- Rıewoldt, O., " New office desing" ***Lawrence King*** , New York, 11, 69, 109, 181 (1994)

21- Gürer, A., " Büro binalarında mekan ve kullanıcı performansının değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, ***İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü***, İstanbul, 63-64 (1997)

22- Aksu, M. , " Büro binalarında çalışma mekanın kullanım sonrası değerlendirilmesi (KSD/POE) İçin Kontrol Listelerinin Oluşturulması" , Yüksek Lisans Tezi, ***İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü***, İstanbul, 30-45 (2000)

23- Aydın,Y., " Ofis Binalarında Eylem Alanlarının Ergonomik Çözümlenmesi ", Yüksek Lisans Tezi, ***İTÜ Fen Bilimleri***, İstanbul, 28,38 (2001)

24- Dalgıç, G., "İleri teknolojiye dayalı büro modelinde mekan organizasyonu" Yüksek Lisans Tezi, ***Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü***, Edirne,17-27 (1999)

25- Bilgin, E. T., " Geleceğin ofis binalarındaki (enerji etkin akıllı ofis binası) tasarım parametrelerine ilişkin kriterlerin saptanması", Doktora Tezi, ***Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*** , Ankara, 58-68 (2001)

26- Becker, F. D., Gield, B., Gaylın, K. , Sayer, S. , "Office desing ,in a community college: effect on work and communication patterns" ***Enviroment and Behavior,***15; 699-727 (1983)

27- Fraser, J. , Hodge, M., "Job satisfaction in higher education:examing gender in professional work settings", ***Sociological Inquiry***, 2 , 172-187 (2000)

28- Gonzalez, R. M. S., Fernandez, C. A., Cameselle, J. M. S. "empirical validation of a model of user satisfaction with buldings and their enviroments as workplaces", ***Journal Of Enviromental Psychology***, 17, 69-74 (1997)

29- Farrenkopf, T., Roth , V. ," The university faculty office as an enviroment" , ***Enviroment And Behavior***, December (1980)

30- Kuprizt, V. , " Accommodating privacy to facilitate new ways of working", ***Journal Of Arhitectural And Planning Research*** ,2,122-135 (2003)

31- Wells,M.,Thelen, L., ""What does your workspace say about you? The influence of personality, status and workspace on personalition" ***Enviroment and Behavior***, 34, 300-320 (2002)

32- Stone N. J. & English, A. J. , "Task type, postersand workspace color on mood, satisfaction and performance", ***Journal Of Enviromental Psychology*** ,18, 175-185, (1998)

33- Scheiberg, S. L. "Emotions on display: the personel decoration of work space", ***American Behavioral Scientist***, 3, 330-338 (1990)

34- Fisher, G. N. , Tarquinio, C., Vischer, J. C. " Effects of the self- schema on perception of space at work", ***Journal Of Enviromental Psychology***, 131-140, (2004)

35- Wells, M. M. " Office clutter or meaningful personal display: the role of office personalization in emplyee and organizational well- being", ***Journal Of Enviromental Psychology***, 20, 239-255 (2000)

36- Zımrıng, M.,C.; Reınzenstein, J.,E. " Post- ocupancy evalutıon", ***Enviroment and Behavior***, 429-449, December (1980)

37- Onat, E., " Mekanlar organizasyonlarda ihtiyaç programlaması", ***Teknik Yayınevi***, Ankara, 44-54 (1990)

38- Tapan, M., " Mimarlıkta değerlendirme", ***İTÜ Yayınevi***, İstanbul, 11-26 (2004)

39- Türeyen, M., "Yüksek öğretim kurumları – kampuslar" , ***Tasarım Yayın Grubu,*** 7, 17 (2002)

40- Kural, A., " Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi SPSS12.0 for windows", ***Detay Yayıncılık,*** Ankara ,151-166;185-216 (2005)

EKLER

SAYIN ÖĞRETİM ELEMANI,

EKTE SUNULAN ANKET “KULLANIM SÜRECİNDE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI İLE KAPALI OFİS MEKANLARINDA KULLANICI MEMNUNİYETİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ” BAŞLIKLI ARAŞTIRMA PROJESİ VE “KAPALI OFİS SİSTEMİ İLE ÇALIŞAN AKADEMİK ORTAMLARDA KULLANICI MEMNUNİYETİ : G.Ü.M.M.F. ÖRNEĞİ” BAŞLIKLI YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI KAPSAMINDA UYGULANMAKTADIR. FAKÜLTEMİZİN TÜM BÖLÜMLERİNDE, HER KADEMEDEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARINA UYGULANAN BU ANKETİN ODAK NOKTASI, **İÇİNDE YAŞAMAKTA OLDUĞUMUZ FİZİK ÇEVRENİN NİTELİKLERİ VE BU NİTELİKLERİN SİZ DEĞERLİ KULLANICILARA OLAN UYGUNLUĞU, SİZLERDE YARATTIĞI MEMNUNİYET**TİR. BU NEDENLE KİŞİSEL DEĞERLENDİRMELERİNİZ VE GÖRÜŞLERİNİZ SON DERECE ÖNEMLİDİR.

SAĞLIKLI SONUÇLAR ALINMASI İÇİN TÜM SORULARIN CEVAPLANMASI GEREKMEKTEDİR.

CEVAPLANAN ANKET FORMLARI ZARFA KONMALI VE ZARF KAPATILMALIDIR.

FORMLARA İSİM YA DA ODA NUMARASI GİBİ BELİRTEÇLER YAZILMASI GEREKSİZDİR.

GÖSTERECEĞİNİZ İLGİ VE AYIRACAĞINIZ ZAMAN İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ.

SAYGILARIMIZLA

ÖĞR. GÖR. DR. PINAR DİNÇ
(GÜMMF MİMARLIK BÖLÜMÜ)

MİM. FATMA SANEM İNCE
(GÜMMF MİMARLIK BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ)

ف BU ANKETE KATILMAYI VE ANKET SIRASINDA ODAMDA BİR GÖZLEM ÇALIŞMASININ YAPILMASINI KABUL EDİYORUM.

ف BU ANKETE KATILMAYI VE ANKET SIRASINDA ODAMDA BİR GÖZLEM ÇALIŞMASININ YAPILMASINI KABUL ETMİYORUM. KABUL ETMEME NEDENİM _____

1-ÜNVANINIZ

☐ PROF.DR
☐ DOÇ.DR
☐ YARD.DOÇ.DR
☐ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DR
☐ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ
☐ ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ DR
☐ ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ

2-YAŞINIZ

☐ 20-30 ARASI
☐ 31-40 ARASI
☐ 41-50 ARASI
☐ 51-60 ARASI
☐ 61 VE DAHA FAZLA

3-CİNSİYETİNİZ ☐ KADIN ☐ ERKEK

4-NE KADAR ZAMANDIR KURUMDA (GÜMMF) GÖREV YAPMAKTASINIZ ?

☐ 1-5 YIL
☐ 6-10 YIL
☐ 11-20 YIL
☐ 21 YIL VE DAHA FAZLA

5-ŞİMDİKİ ODANIZA YERLEŞELİ NE KADAR ZAMAN OLDU ?

☐ 1 YILDAN AZ
☐ 1-2 YIL ARASI
☐ 2-3 YIL ARASI
☐ 3-4 YIL ARASI
☐ 4 YIL VE DAHA FAZLA

6-ODANIZA YERLEŞMENİZDEN BU YANA ODADA KALICI BİR DEĞİŞİKLİK YAPTINIZ MI ?
☐ EVET ☐ HAYIR

CEVABINIZ EVET İSE AŞAĞIDAKİ DEĞİŞİKLİK TÜRLERİNDEN HANGİSİ / HANGİLERİNİ YAPTIĞINIZI İŞARETLEYİNİZ

☐ YER DÖŞEMESİNİ DEĞİŞTİRDİM
☐ DUVARLARI YENİDEN BOYATTIM
☐ DOLAPLARI SÖKTÜRDÜM VE YENİLEDİM
☐ DİĞER (BELİRTİNİZ) _____

SÖZ KONUSU DEĞİŞİKLERDEN BİRİNİN YA DA BİRKAÇININ YAPILMASINI KENDİ ODANIZ İÇİN GEREKLİ GÖRMEKTE MİSİNİZ ? ☐ EVET ☐ HAYIR

GEREKLİ GÖRMEKTE İSENİZ HANGİLERİ OLDUĞUNU BELİRTİNİZ.

☐ YER DÖŞEMESİNİ DEĞİŞTİRMEK
☐ DUVARLARI YENİDEN BOYATMAK
☐ DOLAPLARI SÖKMEK VE YENİLEMEK
☐ DİĞER (BELİRTİNİZ) _____

7-ODANIZA TAŞINDIĞINIZDAN BU YANA ODANIZIN YERLEŞİM DÜZENİNİ (MASA, SANDALYE, KOLTUK VB. YERLERİNİ) KAÇ KEZ DEĞİŞTİRDİNİZ ?

☐ HİÇ DEĞİŞTİRMEDİM, İLK GÜN NASIL YERLEŞTİYSEM ÖYLE DURUYOR
☐ YALNIZCA 1 DEFA DEĞİŞTİRDİM
☐ 2 DEFA DEĞİŞTİRDİM
☐ 3 VE DAHA FAZLA DEFA DEĞİŞTİRDİ

8-ODANIZIN YERLEŞİM DÜZENİNİ YAKIN ZAMAN İÇİNDE (ÖRN: 1 AY İÇİNDE) DEĞİŞTİRMEYİ DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ ? ☐ EVET ☐ HAYIR

CEVABINIZ EVET İSE YAPMAK İSTEDİĞİNİZ DEĞİŞİKLİĞİ TANIMLAYINIZ

_____

10-ODANIZI AŞAĞIDAKİ EYLEMLERDEN HANGİLERİ İÇİN VE HANGİ YOĞUNLUKTA KULLANMAKTASINIZ ?

EYLEMLER	ÇOK YOĞUN	YOĞUN	NORMAL	AZ YOĞUN	HİÇ
DERS HAZIRLAMA					
BİLİMSEL ÇALIŞMA					
DİNLENME + UYUMA					
ÖĞRENCİLERLE GÖRÜŞME					
DİĞER ÖĞRETİM ELEMANLARI İLE GÖRÜŞME					
YEMEK YEME					
DERS YAPMA					
EKİP ÇALIŞMASI					

11-ODANIZDA GEÇİRDİĞİNİZ ORTALAMA ZAMANI AŞAĞIDAKİ ZAMAN ÇİZELGESİNE İŞARETLEYİNİZ.

GÜN / ZAMAN	ÖĞLEDEN ÖNCE	ÖĞLEDEN SONRA	AKŞAM MESAİ SONRASI
PAZARTESİ			
SALI			
ÇARŞAMBA			
PERŞEMBE			
CUMA			
CUMARTESİ			
PAZAR			

12-ODANIZI MESAİ SONRASINDA KULLANMAKTA İSENİZ, AŞAĞIDAKİ EYLEMLERDEN HANGİLERİ İÇİN KULLANDIĞINIZI BELİRTİNİZ

- ☐ DERS HAZIRLAMA
- ☐ BİLİMSEL ÇALIŞMA YAPMA
- ☐ DİĞER (BELİRTİNİZ) _____

13-ODANIZIN ISISAL KONFORU İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ KOŞULLARA YÖNELİK OLARAK DEĞERLENDİRMENİZİ YAPINIZ .

- DIŞ HAVA SICAKLIĞI ÇOK SOĞUK OLDUĞUNDA ODA İÇİ SICAKLIK

  - ☐ ÇOK SOĞUK
  - ☐ SOĞUK
  - ☐ NORMAL
  - ☐ ILIK
  - ☐ SICAK

- MEVSİMSEL ANİ ISI DEĞİŞİKLİKLERİNDE

  - ☐ ÇOK DEĞİŞKEN
  - ☐ DEĞİŞKEN
  - ☐ NORMAL
  - ☐ AZ DEĞİŞKEN
  - ☐ SABİT

- ŞU ANKİ ISI

  - ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  - ☐ AZ RAHATSIZLIK VERİCİ
  - ☐ NORMAL
  - ☐ İYİ
  - ☐ İDEAL

14-ODANIZIN İŞİTSEL KONFORU İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ KOŞULLARA YÖNELİK OLARAK DEĞERLENDİRMENİZİ YAPINIZ .

- YAN ODALARDAN ZAMAN ZAMAN GELEN SESLER

  ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ AZ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ RAHATSIZ ETMİYOR
  ☐ HİÇ DUYMUYORUM

- KORİDORDAN ZAMAN ZAMAN GELEN SESLER

  ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ AZ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ RAHATSIZ ETMİYOR
  ☐ HİÇ DUYMUYORUM

- ALT VE ÜST KATLARDAN ZAMAN ZAMAN GELEN SESLER

  ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ AZ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ RAHATSIZ ETMİYOR
  ☐ HİÇ DUYMUYORUM

- PENCERE AÇIK OLDUĞUNDA DIŞARIDAN GELEN SESLER

  ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ AZ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ RAHATSIZ ETMİYOR
  ☐ HİÇ DUYMUYORUM

- DUYMAKTA OLDUĞUM SESLER GENELLİKLE

  ☐ ÇALIŞMAMI BÖLÜYOR VE HUZURSUZLUK VERİYOR
  ☐ ÇALIŞMAMI BÖLMÜYOR VE BENİ İLGİLENDİRMİYOR

15-ODANIZIN AYDINLATMA KONFORU İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ KOŞULLARA YÖNELİK OLARAK DEĞERLENDİRMENİZİ YAPINIZ.

- ELEKTRİKLE AYDINLATMA

  ☐ YETERİNDEN FAZLA
  ☐ YETERLİ
  ☐ NORMAL
  ☐ YETERSİZ
  ☐ SON DERECE YETERSİZ

- AYDINLATMA ELEMANLARININ YARATTIĞI PARLAMA VE YANSIMA

  ☐ ÇOK RAHATSIZ EDİCİ
  ☐ RAHATSIZ EDİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ YOK GİBİ
  ☐ HİÇ YOK

- AYDINLATMA ELEMANLARI İLE OLUŞAN ODADAKİ HAKİM RENK

  ☐ ÇOK ÇİĞ VE RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ RAHTSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ FENA DEĞİL
  ☐ ÇOK İYİ VE HUZUR VERİCİ

- YALNIZCA PENCERELERLE İÇERİ ALINBİLEN GÜNIŞIĞI

  ☐ YETERİNDEN ÇOK FAZLA
  ☐ YETERİNDEN FAZLA
  ☐ YETERLİ
  ☐ YETERİNDEN AZ
  ☐ ÇOK YETERSİZ

16- ODANIZIN HAVALANDIRMA KONFORU İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ KOŞULLARA YÖNELİK OLARAK DEĞERLENDİRMENİZİ YAPINIZ.

- DOĞAL HAVALANDIRMA

  ☐ YETERİNDEN FAZLA
  ☐ YETERLİ
  ☐ NORMAL
  ☐ YETERSİZ
  ☐ SON DERECE YETERSİZ

- HALI, DOLAP VB. NEDENİYLE ODADA OLUŞAN KOKU

  ☐ ÇOK RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ RAHATSIZLIK VERMİYOR
  ☐ HİÇ HİSSEDİLMİYOR

- ODADAKİ NEM ORANI

  ☐ ÇOK RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ RAHATSIZLIK VERİCİ
  ☐ NORMAL
  ☐ RAHATSIZLIK VERMİYOR
  ☐ HİÇ HİSSETMİYORUM

- DOĞAL OLARAK HAVALANDIRMADIĞIMDA ODANIN İÇİNDEKİ HAVA

  ☐ YETERİNDEN FAZLA
  ☐ YETERLİ
  ☐ NORMAL
  ☐ YETERSİZ
  ☐ SON DERECE YETERSİZ

17- ODANIZIN TEMİZLİK KOŞULLARI İLE İLGİLİ OLARAK DEĞERLENDİRMELERİNİZİ YAPINIZ.

- ODANIZ SİZCE OLMASI GEREKTİĞİ KADAR TEMİZ Mİ ? ☐ EVET ☐ HAYIR

- ODANIZIN TEMİZLİĞİNİN SAĞLANMA BİÇİMİ VE BUNUNLA İLGİLİ OLARAK MEMNUNİYETİNİZ.

	MEMNUNUM	MEMNUN DEĞİLİM
KENDİM TEMİZLİYORUM		
TEMİZLETİYORUM (ŞİRKET, KAT GÖREVLİSİ VB.)		

- ODANIZIN TEMİZLENME SIKLIĞI VE BUNUNLA İLGİLİ OLARAK MEMNUNİYETİNİZ.

	MEMNUNUM	MEMNUN DEĞİLİM
HAFTADA 1 DEFADAN DAHA SIK		
HAFTADA 1 DEFA		
AYDA 1 DEFA		
3 AYDA 1 DEFA		

18-ODANIZIN MEKANSAL KONFORU İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ KOŞULLARA YÖNELİK OLARAK DEĞERLENDİRMENİZİ YAPINIZ.

- ODANIN BÜYÜKLÜĞÜ
  - ☐ YETERİNDEN FAZLA
  - ☐ YETERLİ
  - ☐ NORMAL
  - ☐ YETERSİZ
  - ☐ SON DERECE YETERSİZ

- ODANIZDAKİ KAPALI DOLAPLARIN SAYISI VE BÜYÜKLÜĞÜ
  - ☐ YETERİNDEN FAZLA
  - ☐ YETERLİ
  - ☐ NORMAL
  - ☐ YETERSİZ
  - ☐ SON DERECE YETERSİZ

- ODANIZDAKİ AÇIK KİTAP RAFLARININ SAYISI VE BÜYÜKLÜĞÜ
  - ☐ YETERİNDEN FAZLA
  - ☐ YETERLİ
  - ☐ NORMAL
  - ☐ YETERSİZ
  - ☐ SON DERECE YETERSİZ

- ODANIZDA KİŞİSEL EŞYALARINIZ (ÇANTA, YEDEK GİYİSİ, VB.) İÇİN YETERİNCE YER BULUNUP BULUNMAMASI

  - ☐ YETERİNDEN ÇOK FAZLA YER VAR
  - ☐ YETERİNDEN FAZLA YER VAR
  - ☐ YETERİ KADAR YER VAR
  - ☐ YETERİNDEN AZ YER VAR
  - ☐ YER SON DERECE YETERSİZ

- ODANIZIN FARKLI EYLEMLER (DERS ÇALIŞMA, DİNLENME, ÖZEL GÖRÜŞME YAPMA VB.) İÇİN KULLANIŞLILIĞI

  - ☐ SON DERECE KULLANIŞLI
  - ☐ KULLANIŞLI
  - ☐ NORMAL
  - ☐ KULLANIŞSIZ
  - ☐ SON DERECE KULLANIŞSIZ

- ODANIZIN RAHAT VE SAKİN ÇALIŞMAYA ELVERİŞLİLİĞİ (GÜRÜLTÜ DURUMU DIŞINDA)
  - ☐ SON DERECE ELVERİŞLİ
  - ☐ ELVERİŞLİ
  - ☐ NORMAL
  - ☐ HİÇ ELVERİŞLİ DEĞİL
  - ☐ SON DERECE ELVERİŞSİZ

19-ODANIZIN DİĞER MEKANLARLA OLAN UZAKLIK / YAKINLIK İLİŞKİSİNİ DEĞERLENDİRİNİZ.

	ÇOK YAKIN	YAKIN	NORMAL	UZAK	ÇOK UZAK
BÖLÜM BAŞKANLIĞI					
DEKANLIK / İDARE					
SEMİNER ODALARI					
ÇAY ODASI					
ATÖLYELER / DERSLİKLER					
LABORATUVARLAR					
WC *					
ASANSÖRLER *					
KANTİN					
YEMEKHANE					
KÜTÜPHANE					
BAHÇE					
OTOPARKLAR (AÇIK + KAPALI)					

* EN YAKIN OLANI DEĞERLENDİRİNİZ.

20-ODANIZIN KAPISINI GENELLİKLE HANGİ KONUMDA TUTMAKTASINIZ ? NEDENİ İLE BİRLİKTE BELİRTİNİZ. (HER BİR DURUM İÇİN BİR NEDEN İŞARETLEYİNİZ.)

ARALIK		AÇIK		KAPALI		KİLİTLİ	
ODADA OLDUĞUM BAŞKALARINCA DA BİLİNSİN		İSTEYEN HERKES HER AN GİREBİLSİN		KİMSEYİ GÖRMEK + DUYMAK İSTEMEM		HERKESİN İÇERİ DALMASINI İSTEMEM	
DIŞARIDA NELER OLDUĞUNU BİLMELİYİM		İZOLE OLMAKTAN RAHATSIZLIK DUYARIM		KİMSE TARAFINDAN RAHATSIZ EDİLMEK İSTEMEM		YALNIZ VE ULAŞILAMAZ OLMAK İSTERİM	

21-ODANIZDA TEK BAŞINIZA ÇALIŞIRKENKİ DUYGU DURUMUNUZA DENK DÜŞEN DEĞERLENDİRMELERİ YAPINIZ.

SON DERECE HUZURLUYUM						ÇOK HUZURSUZUM
SON DERECE RAHATIM						HİÇ RAHAT DEĞİLİM
KENDİMİ GÜVENDE HİSSEDİYORUM						KENDİMİ ASLA GÜVENDE HİSSETMİYORUM
EVİMDE GİBİYİM						İŞYERİNDEYİM
SON DERECE KEYİF ALIYORUM						HİÇ KEYİF ALMIYORUM
ÇOK VERİMLİ ÇALIŞABİLİYORUM						ÇALIŞMALARIM SON DERECE VERİMSİZ OLUYOR
BAŞKA BİR YERDE ÇALIŞMAYI ASLA İSTEMEM						BAŞKA BİR YERDE ÇALIŞSAM DAHA İYİ OLURDU
İSTEDİĞİM KADAR BAĞIMSIZ VE KONSANTRE OLABİLİYORUM						HİÇ BAĞIMSIZ DEĞİLİM VE KONSANTRE OLAMIYORUM
SADECE BURADA BU KADAR İYİ ÇALIŞABİLİYORUM						EVDE VE KÜTÜPHANEDE DAHA İYİ ÇALIŞIYORUM

22- KENDİ ÇALIŞMA VERİMİNİZİ DEĞERLENDİRİNİZ.

☐ SON DERECE VERİMLİYİM
☐ VERİMLİYİM
☐ NORMAL BİR VERİMİM VAR
☐ VERİMSİZİM
☐ SON DERECE VERİMSİZİM

23- GELECEK İÇİN BİR ÖNERİDE BULUNUNUZ.

☐ DAHA VERİMLİ OLMALIYIM
☐ BÖYLE DEVAM ETMELİYİM
☐ DAHA AZ ÇALIŞSAM DA OLUR

24-ODANIZDA BULUNAN VE ÇALIŞMA ORTAMINIZI OLUŞTURAN EŞYA VE DONANIMLARI İŞARETLEYİNİZ.

ÇALIŞMA ORTAMI EŞYA / DONANIMLAR	VAR	YOK	ESKİ	YENİ (SON 6 AY İÇİNDE ALINMIŞ)
BİLGİSAYAR MASASI				
ÇİZİM MASASI				
ÇALIŞMA MASASI				
TEKERLEKLİ KOLTUK				
SABİT OLANLARIN DIŞINDA DOLAP				
KOLTUK				
KANEPE				
SANDALYE				
DUVAR PANOSU				
BİLGİSAYAR				
PRİNTER				
SCANNER				
DİĞER (BELİRTİNİZ) _____				

25-ODANIZDA BULUNDURDUĞUNUZ KİŞİSEL EŞYALARI VE BUNLARIN YERLERİNİ AŞAĞIDAKİ TABLOYA İŞARETLEYİNİZ.

EŞYA	VAR	YOK	KAPALI GÖZLERDE BULUNDURUYORUM	AÇIKTA DURUYOR
AİLE ÜYELERİNİN RESİMLERİ				
ARKADAŞLARLA FOTOĞRAFLAR				
EV HAYVANLARININ RESİMLERİ				
ORJİNAL TABLO (LAR)				
REPRODÜKSİYON TABLO (LAR)				
AFİŞ				
KARİKATÜR				
GAZETE				
ROMAN, ŞİİR VB. KİŞİSEL KİTAPLAR				
BİBLO (LAR)				
HEDİYE YA DA ANI SÜS EŞYALARI				
DOĞAL BİTKİ				
YAPAY BİTKİ				
RADYO + TEYP + CD ÇALAR				
TV + VİDEO				
KASET VE CD LER				
ÇAY – KAHVE MAKİNASI				
ELEKTRİKLİ SU ISITICISI				
ISITICI				
YİYECEK SAKLAMA KABLARI				
SABUN				
HAVLU (KAĞIT / KUMAŞ)				
DİĞER (BELİRTİNİZ) _____				

26-DEĞİŞTİRME İMKANINIZ OLSA NASIL BİR ODA TERCİH EDERDİNİZ ?

☐ AYNI KATTA BAŞKA BİR TEK KİŞİLİK ODA (YÖNÜNÜ BELİRTİNİZ) _____
☐ BAŞKA KATTA BİR ODA (KATINI VE YÖNÜNÜ BELİRTİNİZ) _____
☐ AYNI KATTA 2 KİŞİLİK BİR ODA
☐ EKİP ARKADAŞLARIMLA BİRLİKTE OTURACAĞIM AÇIK PLANLI VE DAHA BÜYÜK BİR ODA
☐ DEĞİŞTİRMEM

27-İŞİNİZ GEREĞİ BİRLİKTE EKİP ÇALIŞMASI YAPMANIZ GEREKEN KİŞİLER (DİĞER ÖĞRETİM ELEMANLARI, ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ YA DA KURUM DIŞINDAN OLABİLİR) VAR MI ?
☐ EVET ☐ HAYIR

28-EVET İSE KİŞİ SAYILARINI VE KURUM İÇİ KİŞİLERİN ODALARININ SİZİN ODANIZA OLAN UZAKLIKLARINI DEĞERLENDİRİNİZ.

	1 KİŞİ	1 DEN FAZLA
ÇOK UZAK		
UZAK		
NORMAL MESAFEDE		
YAKIN		
ÇOK YAKIN		

KENDİ ODANIZ, SÖZ KONUSU KİŞİLERLE BİR EKİP ÇALIŞMASI YAPMAYA ELVERİŞLİ Mİ ?
☐ EVET ☐ HAYIR
ELVERİŞSİZ İSE NEDENİNİ BELİRTİNİZ _____

29-KURUM DIŞINDAN ZİYARETÇİNİZ GELDİĞİNDE AŞAĞIDAKİ UNSURLARDAN HANGİLERİNİ BİR PROBLEM OLARAK YAŞAMAKTASINIZ ? BELİRTİNİZ.

☐ TÜM OKUL KOMPLEKSİ İÇİNDE ODAMIN BULUNMASI, TARİFLEME ZORLUĞU
☐ KATLARDA BİRER YERLEŞİM PLANINI BULUNMAMASI
☐ ODAMIN YERİNİ REFERE EDEBİLECEĞİM ÖZELLİKLİ BİR NOKTANIN (ÖRN; BİR HEYKEL YA DA BİR PANO) KAT İÇİNDE BULUNMAMASI
☐ ODANIN KÜÇÜKLÜĞÜ
☐ ODAMIN KOLTUK, SANDALYE VB. DONANIMLARININ EKSİKLİĞİ, SAYICA YETERSİZLİĞİ
☐ MİSAFİR AĞIRLAMA İÇİN GEREKLİ ÇAY, KAHVE VB. DONANIMIN EKSİKLİĞİ YA DA UZAKLIĞI

☐ MİSAFİRİMİ DAVET EDEBİLECEĞİM ŞIK BİR ÇAY SALONU, KANTİN, LOKAL VB. HOŞ VE GENEL BİR MEKANIN YAKINIMDA OLMAMASI

ﻒDİĞER. BELİRTİNİZ. _____

30-ODANIZI AŞAĞIDA YER ALAN SIFAT ÇİFTLERİ ARACILIĞI İLE DEĞERLENDİRİNİZ.

KÖTÜ DONATIMLI						İYİ DONATIMLI
KÖTÜ DÜZENLENMİŞ						İYİ DÜZENLENMİŞ
KULLANIŞSIZ						KULLANIŞLI
KÖTÜ PLANLANMIŞ						İYİ PLANLANMIŞ
SÜREKLİ YAŞANAMAZ						SÜREKLİ YAŞANABİLİR
KASVETLİ						İÇ AÇICI
HUZURSUZLUK VERİCİ						HUZURLU
KÜÇÜK						BÜYÜK
ALÇAK						YÜKSEK
SIKICI						İLGİNÇ / RAHAT
SINIRLARI BELİRSİZ						SINIRLARI BELİRLİ VE KAPALI
ASIK YÜZLÜ						NEŞELİ
KABA						İNCELMİŞ
SERT						YUMUŞAK
İTİCİ						ÇEKİCİ / HOŞ
GERİLİMLİ						SAKİN
SINIRLI						ÖZGÜR / RAHAT
KARANLIK						AYDINLIK
ZAYIF						GÜÇLÜ
KARARSIZ						KARARLI
ETKİSİZ						ETKİLİ
PASİF						AKTİF
RESMİ VE SOĞUK						SAMİMİ VE SICAK
REHAVET VERİCİ						CANLANDIRICI
YORUCU						DİNLENDİRİCİ
GÜVEN VERİCİ DEĞİL						GÜVEN VERİCİ
ÇİRKİN						GÜZEL
MODASI GEÇMİŞ						MODERN
SIRADAN						SIRADIŞI
ASOSYAL						SOSYAL

31-ODANIZ HAKKINDAKİ DUYGU VE DÜŞÜNCE DURUMUNUZA DENK DÜŞEN DEĞERLENDİRMELERİ YAPINIZ.

ODAM, GÜNDELİK HAYATIMDAKİ TEK ÇALIŞMA MEKANIMDIR						GÜNDELİK HAYATIMDA BİR ÇOK FARKLI YERDE ÇALIŞIRIM
ODAM, BENİM KİŞİSEL ÖZELLİKLERİMİ İYİ YANSITIR BİR MEKANDIR						ODAMDA BENİM KİŞİSEL ÖZELLİKLERİMİ YANSITACAK BİR UNSUR YOK
ODAMI TAMAMEN BANA AİT BİR MEKAN OLARAK HİSSEDİYORUM						ODAM BANA AİT DEĞİLMİŞ GİBİ HİSSEDİYORUM
						ÇALIŞMA ODAM SADECE BİR

ÇALIŞMA ODAM EVİM GİBİDİR						ÇALIŞMA MEKANIDIR
BURADA GÜNDE 8 SAATİMİ ZEVKLE GEÇİRİRİM						8 SAATİMİ BURADA GEÇİRMEMİN HİÇ BİR ZEVKLİ TARAFI YOK
ODAMDA OLMAK BİR KEYİFTİR						ODAMDA OLMAK HERHANGİ BİR DURUMDUR
ODAMI DAHA DA GÜZELLEŞTİRMEK İSTERİM						ODAM OLDUĞU GİBİ GÜZEL
ODAM KAT İÇİNDE İLETİŞİMİN YOĞUN OLDUĞU İYİ BİR YERDE						ODAM KAT İÇİNDE ÜCRA VE TERKEDİLMİŞ BİR YERDE
BU ODANIN SAHİBİ OLMAK BENİM İÇİN ÖNEMLİ						BİR ODA SAHİBİ OLMAYI UMURSAMIYORUM
MANZARASINDAN BÜYÜK KEYİF ALIYORUM						MANZARA HİÇ DE KEYİF VERİCİ DEĞİL

32-ODANIZIN HEMEN ÖNÜNDE YER ALAN KORİDORU AŞAĞIDA YER ALAN SIFAT ÇİFTLERİ ARACILIĞI İLE DEĞERLENDİRİNİZ.

İYİ ÖLÇÜLENDİRİLMİŞ						KÖTÜ ÖLÇÜLENDİRİLMİŞ
KULLANIŞLI						KULLANIŞSIZ
TEMİZ VE BAKIMLI						PİS VE BAKIMSIZ
SOSYAL						ASOSYAL
GENİŞ						DAR
SICAK (ISISAL)						SOĞUK (ISISAL)
AYDINLIK						KARANLIK
FERAH						SIKINTI VERİCİ
DOLU						BOŞ
GÜVEN VERİCİ						GÜVEN VERİCİ DEĞİL
DİNAMİK						TEKDÜZE
ZEVKLİ						ZEVKSİZ
HOŞ VE SEVİMLİ						SEVİMSİZ
İNCE						KABA
SICAK (GÖRÜNÜM)						SOĞUK (GÖRÜNÜM)
DAVET EDİCİ						İTİCİ
İNSANCIL						MEKANİK
ÇAĞDAŞ						GELENEKSEL / ALIŞILMIŞ
HATIRDA KALICI						GEÇİCİ

33-ÇİFT KORİDOR SİSTEMİNDEN MEMNUN MUSUNUZ ?

☐ EVET ☐ HAYIR NEDENİNİ BELİRTİNİZ _____

34-ÇEKİRDEKLERİN (TUVALET + ARŞİV + MERDİVEN + ASANSÖR) KORİDOR ORTASINDA YER ALMALARI SİZCE UYGUN BİR KARAR MI ?

☐ EVET ☐ HAYIR NEDENİNİ BELİRTİNİZ _____

35-BÖLÜMÜNÜZDEKİ SOSYAL İLİŞKİ + İLETİŞİM DÜZEYİNİ DEĞERLENDİRİNİZ.

☐ SEN DERECE YAKIN VE YOĞUN
☐ YAKIN VE YOĞUN
☐ DOZUNDA
☐ UZAK VE AZ YOĞUN

☐ ÇOK UZAK VE KOPUK

36-BÖLÜMÜNÜZDEKİ SOSYAL İLİŞKİ + İLETİŞİM DÜZEYİ

☐ ARTTIRILMALI
☐ AZALTILMALI
☐ OLDUĞU GİBİ DEVAMI SAĞLANMALI

37-BÖLÜMLER ARASI SOSYAL İLİŞKİ + İLETİŞİM DÜZEYİNİ DEĞERLENDİRİNİZ.

☐ SON DERECE YAKIN VE YOĞUN
☐ YAKIN VE YOĞUN
☐ DOZUNDA
☐ UZAK VE AZ YOĞUN
☐ ÇOK UZAK VE KOPUK

38-BÖLÜMLER ARASI SOSYAL İLİŞKİ + İLETİŞİM DÜZEYİ ;

☐ ARTTIRILMALI
☐ AZALTILMALI
☐ OLDUĞU GİBİ DEVAMI SAĞLANMALI

39-GEREK BÖLÜM İÇİNDE GEREKSE DE FAKÜLTE İÇİNDE TOPLUMSAL İLETİŞİMDE BİR SORUN VAR İSE SİZCE AŞAĞIDAKİ NEDENLERDEN HANGİSİ YA DA HANGİLERİNDEN KAYNAKLANMAKTADIR ?

☐ TEK KİŞİLİK KAPALI OFİSLERLE OLUŞTURULMUŞ DÜZEN
☐ ÇİFT KORİDOR SİSTEMİ
☐ BİREYLERİN KENDİ İSTEKSİZLİKLERİ
☐ KURUMUN SOSYAL VE YÖNETSEL YAPISI

40-FAKÜLTE KOMPLEKSİNİN KENT İÇİNDE BULUNDUĞU NOKTADAKİ DURUŞU İLE İLGİLİ OLARAK DEĞERLENDİRMENİZİ YAPINIZ.

SEÇKİN BİR YAPIDIR						SIRADAN BİR YAPIDIR
GAZİ ÜNİVERSİTESİ' NE YAKIŞIR BİR İMAJA SAHİPTİR						GAZİ ÜNİVERSİTESİ' NE YAKIŞIR BİR İMAJA SAHİP DEĞİLDİR
ESTETİK BİR DEĞERİ VARDIR						ESTETİK BİR DEĞERİ YOKTUR
ÇEVREYE HAKİM / BASKIN BİR YAPIDIR						ÇEVRE İÇİNDE KAYBOLMUŞ / SİLİK BİR YAPIDIR
KOLAY TARİF EDİLEBİLİR BİR YAPISIR						KOLAY TARİF EDİLEMEZ BİR YAPIDIR

41-FAKÜLTE KOMPLEKSİNİN SİZCE EN ESTETİK / MİMARİ YAPISI HANGİSİDİR ?

☐ DEKANLIK-ÖĞRETİM ELEMANLARI-BÖLÜM BAŞKANLIKLARI BLOĞU
☐ EĞİTİM BLOĞU
☐ LABORATUVARLAR BLOĞU
☐ HEPSİ
☐ HİÇBİRİ

42-ODANIZLA İLGİLİ BİZE İLETMEK İSTEDİĞİNİZ BİR MEMNUNİYET / MEMNUNİYETSİZLİK DURUMU VAR MI LÜTFEN KISACA YAZINIZ.

_____

43-BULUNDUĞUNUZ KATLA İLGİLİ BİZE İLETMEK İSTEDİĞİNİZ BİR MEMNUNİYET / MEMNUNİYETSİZLİK DURUMU VAR MI ? LÜTFEN KISACA YAZINIZ.

_____

44-ÇALIŞMAKTA OLDUĞUNUZ KAMPÜSÜN GENEL DURUMU İLE İLGİLİ BİZE İLETMEK İSTEDİĞİNİZ BİR MEMNUNİYET / MEMNUNİYETSİZLİK DURUMU VAR MI ? LÜTFEN KISACA YAZINIZ.

GÖZLEM FORMU

ODA NO : ☐

ODA KOD NO : ☐

ODA – KAT KONUMU :

- ☐ ZEMİN KAT
- ☐ KAT 1
- ☐ KAT 2
- ☐ KAT 3
- ☐ KAT 4
- ☐ KAT 5
- ☐ KAT 6
- ☐ KAT 7
- ☐ KAT 8

ODA TİPİ :

- ☐ T1
- ☐ T2
- ☐ T3
- ☐ T4
- ☐ T5

ODA – KORİDOR KONUMU :

- ☐ CELAL BAYAR BULVARI YÖNÜ
- ☐ GAZİ İLKÖĞRETİM YÖNÜ
- ☐ BEBE SOKAK YÖNÜ

ODADA ÇALIŞAN KİŞİ SAYISI :

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3 VE DAHA FAZLA

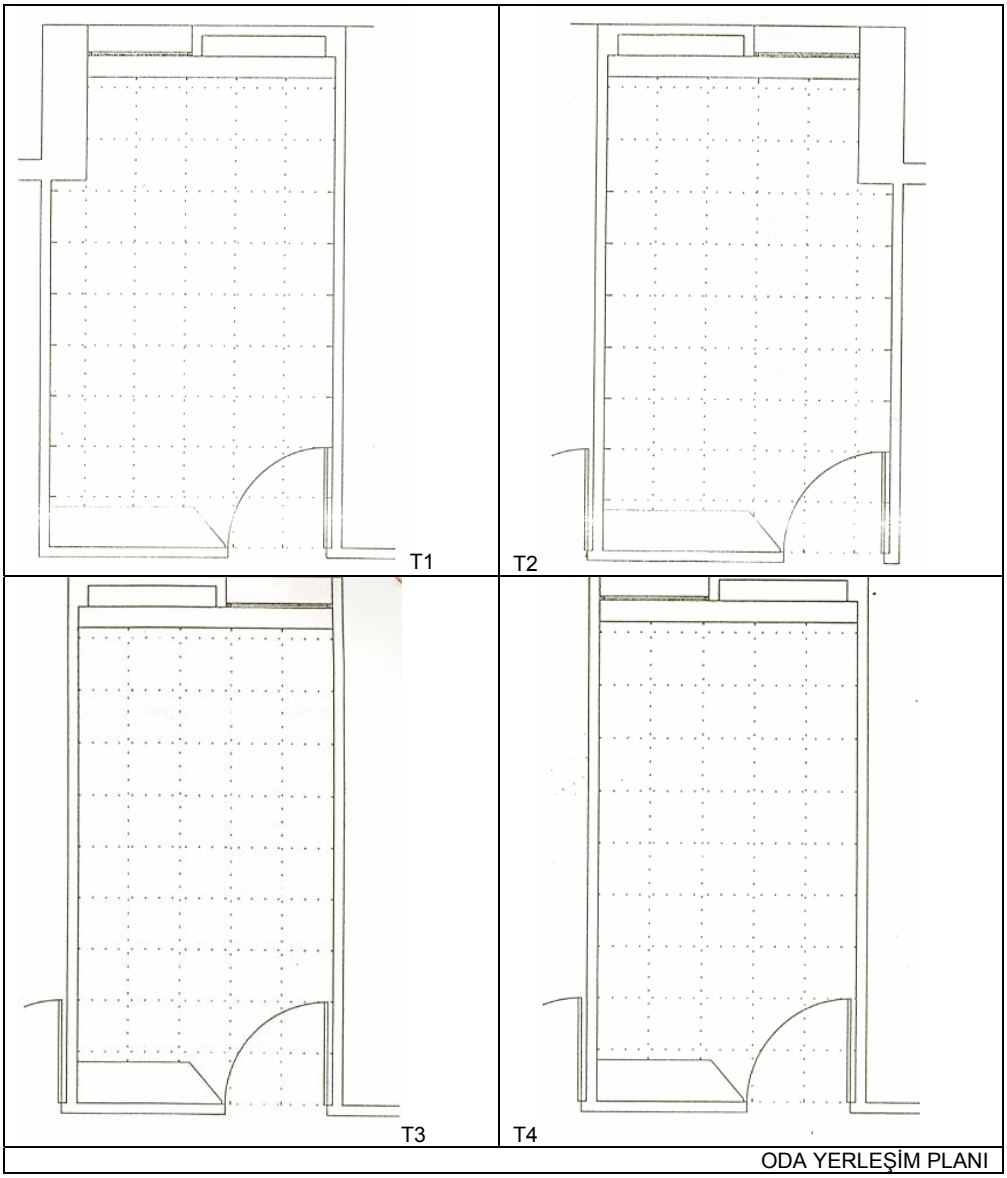

ODA YERLEŞİM PLANI

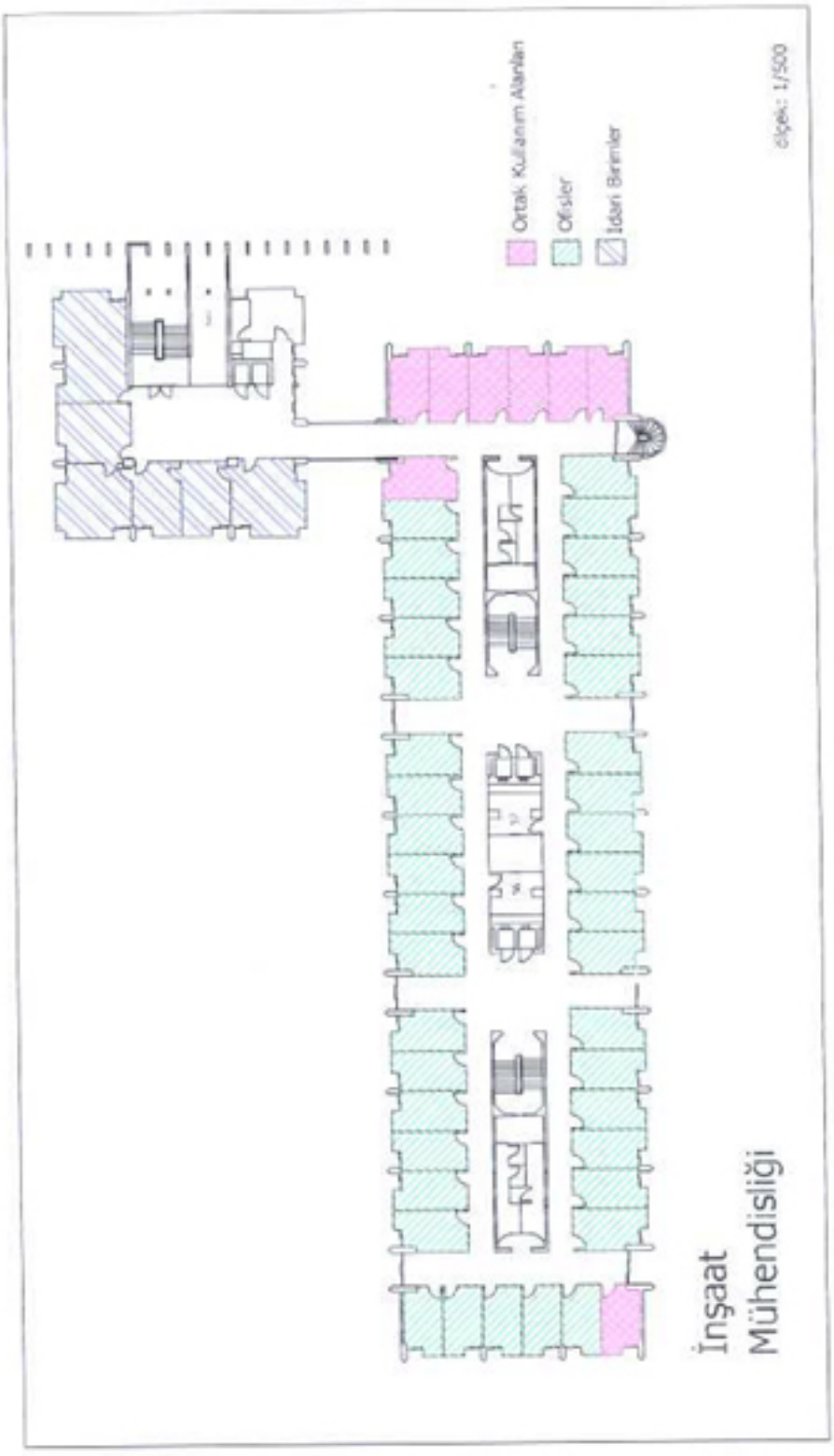
Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
ölçek: 1/500
İnşaat
Mühendisliği

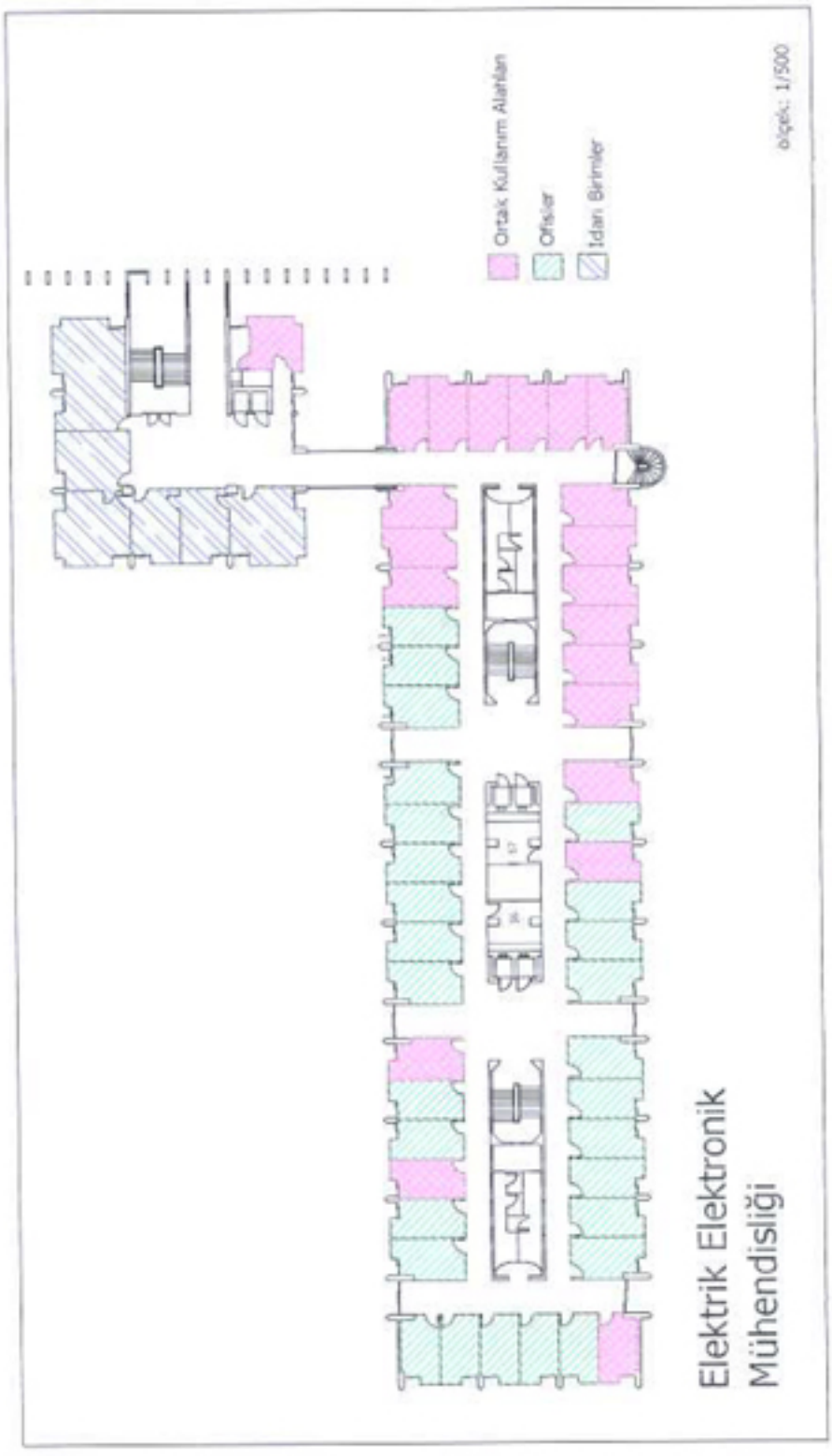
Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
ölçek: 1/500
Elektrik Elektronik
Mühendisliği

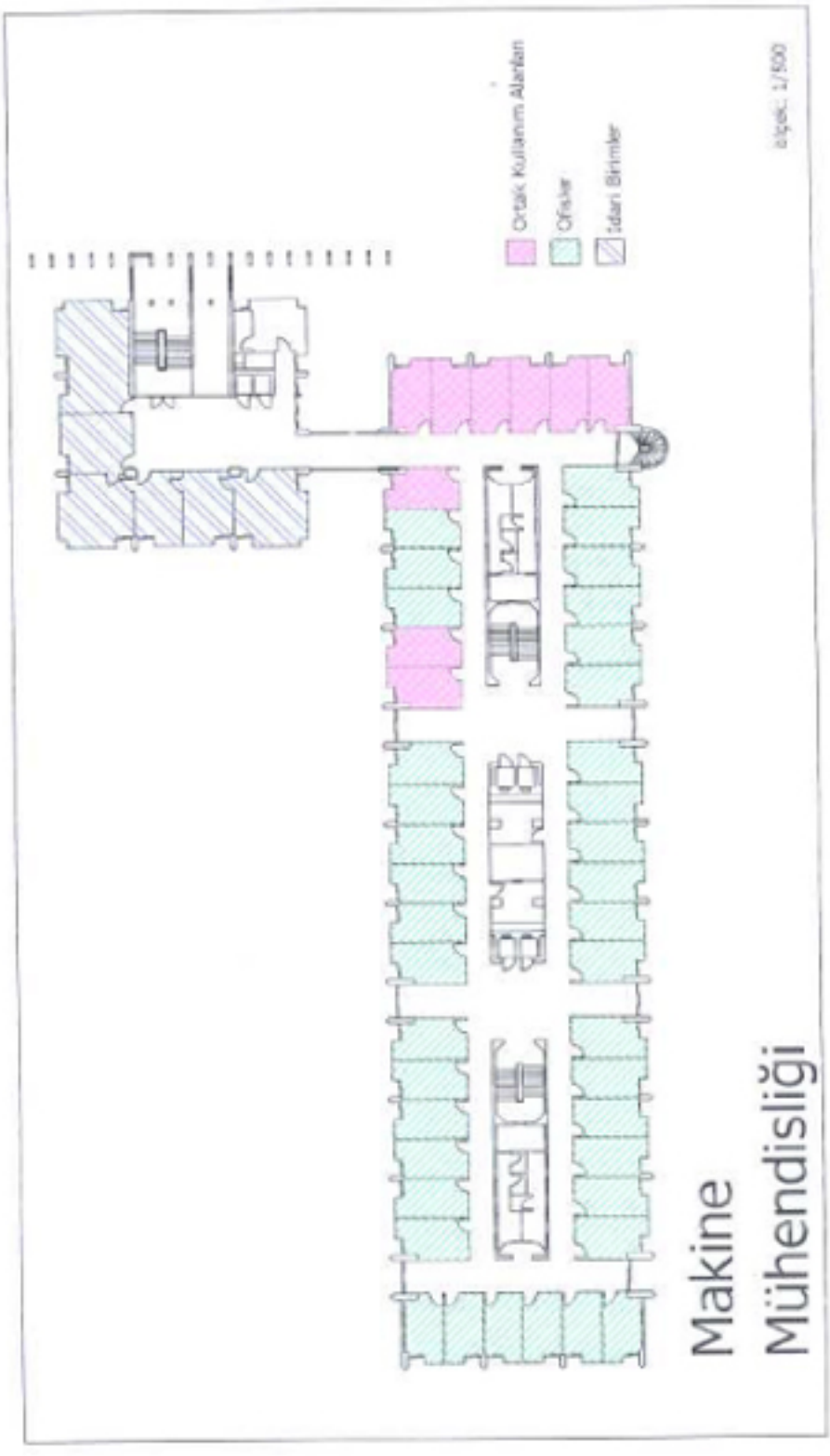
Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
ölçek: 1/500
Makine
Mühendisliği

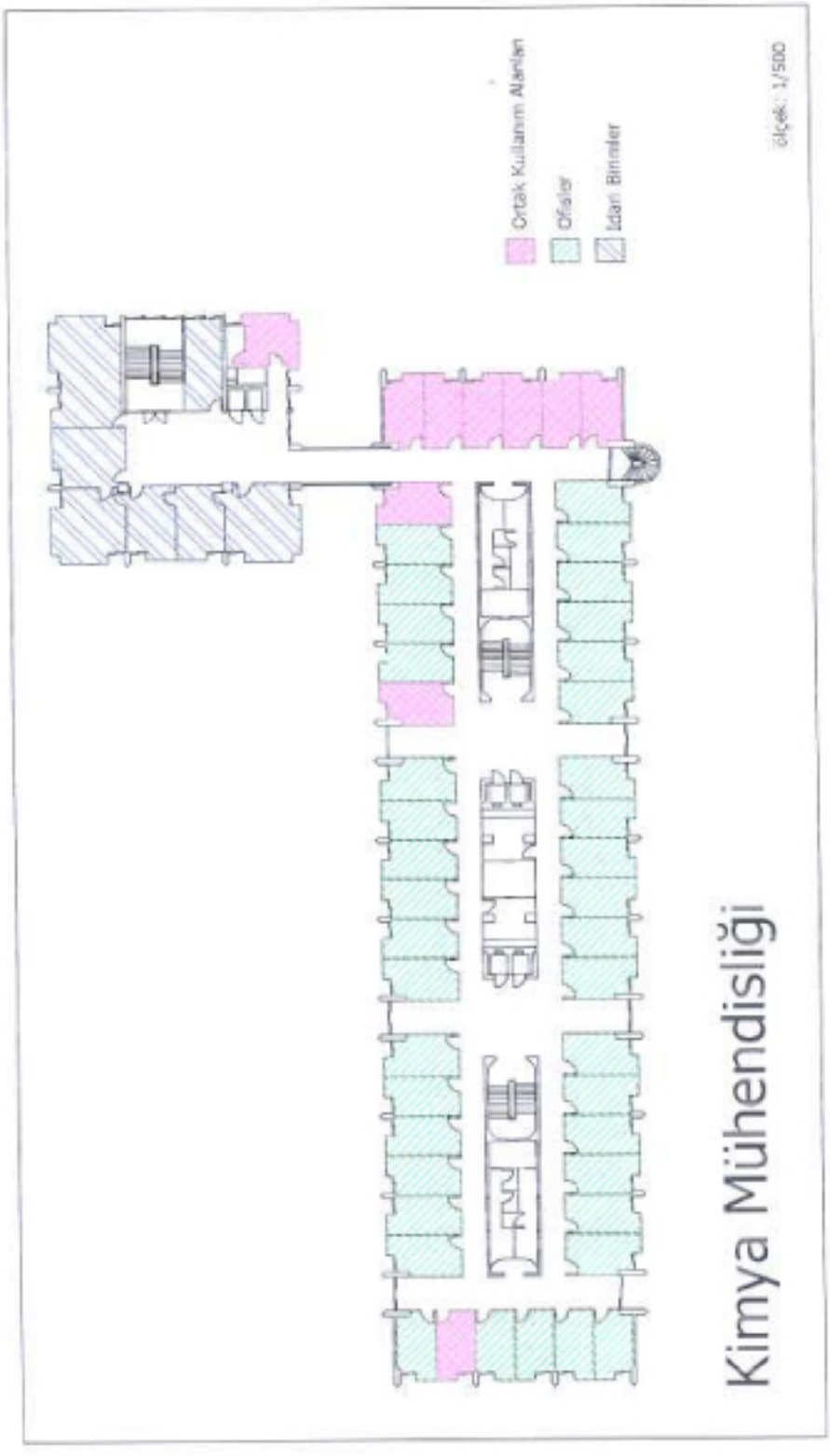
Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
Ölçek: 1/500
Kimya Mühendisliği

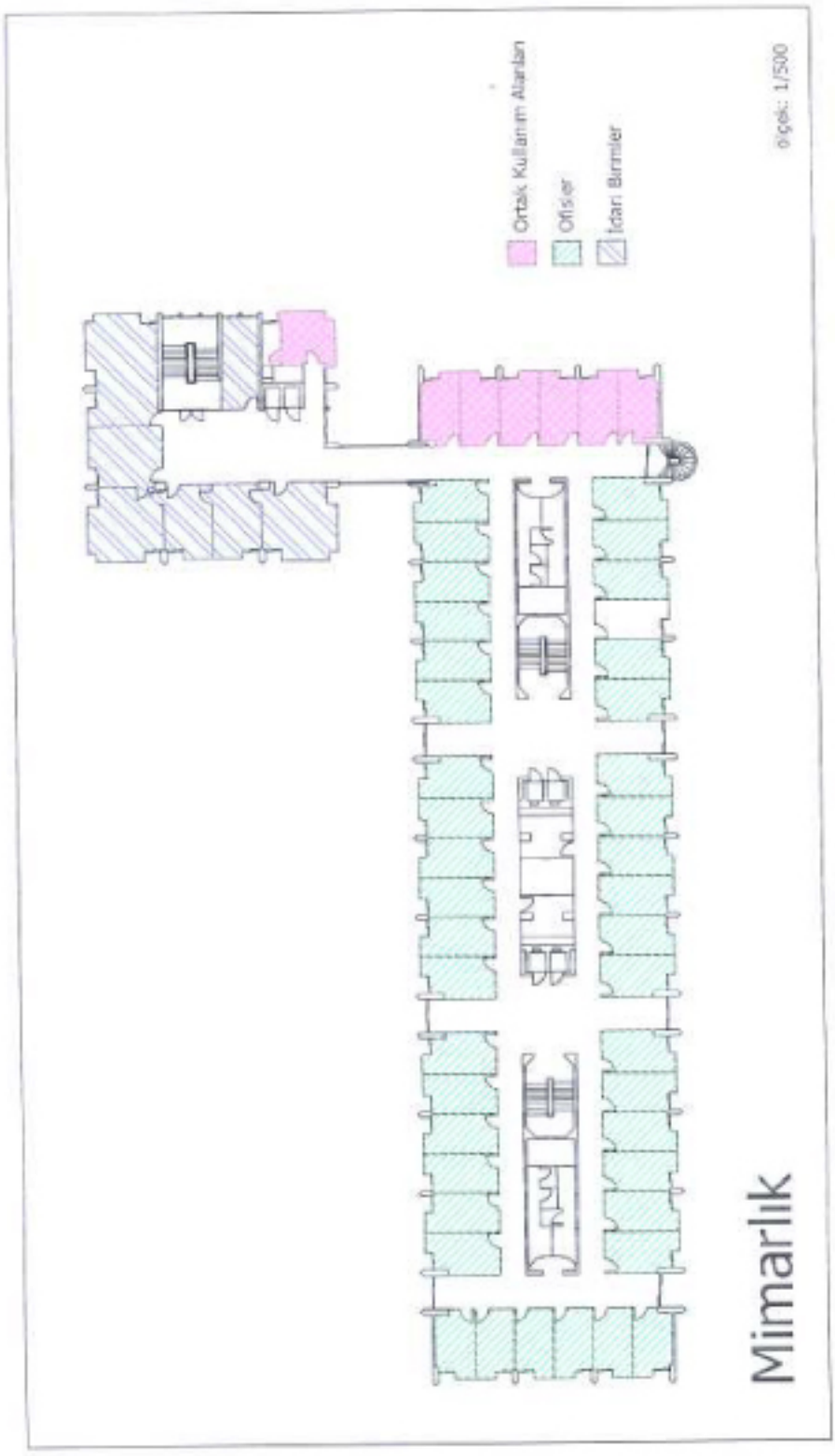
Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
ölçek: 1/500
Mimarlık

Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
Ölçek: 1/500
Şehir Bölge Planlama

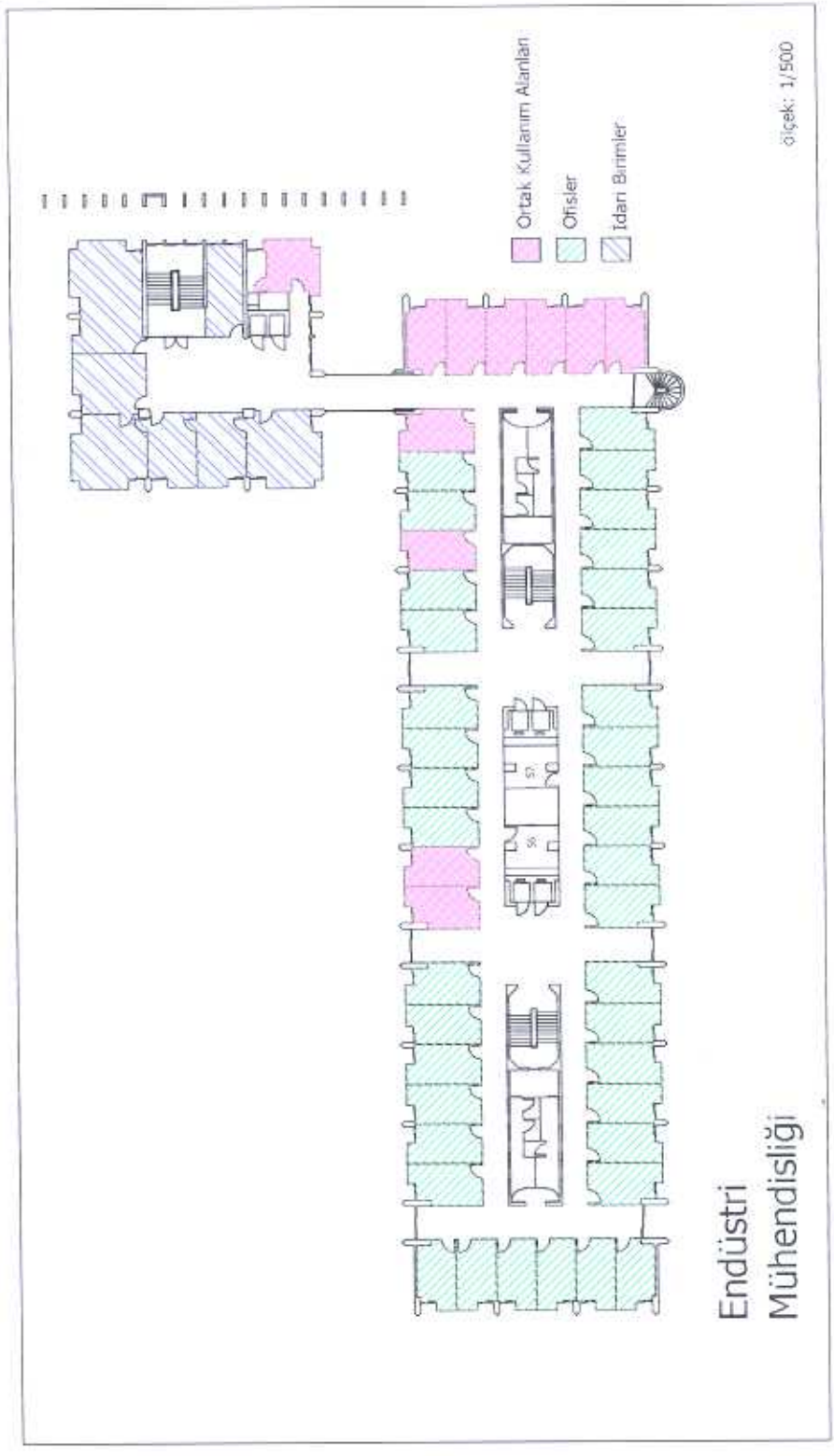
Ortak Kullanım Alanları
Ofisler
İdari Birimler
Ölçek: 1/500
Endüstri
Mühendisliği

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Ankara'nın Polatlı ilçesinde doğdu. İlköğretimini Antalya Faruk Tugay oğlu İlköğretim Okulunda 1991 yılında, orta öğrenimini de Antalya Lisesinde 1995 yılında tamamladı. 1998 yılında başladığı Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden 2002 yılında mezun oldu. Halen Kalemci Yapı A.Ş. - Technoton B.V. de mimar olarak çalışmaktadır.